

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ה' (תשפ"א)

מאמרים נבחרים משכיכות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

תרומה

זֶהָר הַמְבַאֵר
הַפֶּתַח וְהַפְּכוּד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרון מלפני ברכה'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

ואלה הדברים

אוצר פניני החסידות ז' אדר

תמונת מילר

אמרות צרופות מזוקקות ככתבם וכלשונם מתוך אוצרות פניניהם של מאורי החסידות וגדולי הדורות, אשר מפיהם, תורתם ובזכותם אנו חיים, פניני הצדיקים נבחרו באומנות בויקוק אחר זיקוק, בחיפוש אחר האמרות היסודיות שבהם, כדי להביא תוספת אור של חסידות ויראה מזוקקות, עד שכל אוצר ואוצר משנה חיים לטובה בליבותיהם של ישראל

**אביר
יעקב
מבואר**

**אור
החיים
מבואר**

**מדרש
מבואר**

**זוהר
מבואר**

אור שלמות החסידות ליוני 20

אוצר פניני החסידות

- א **מאור עינים** | עקר בחירת הקב"ה בעם ישראל כדי שיהיו מרַכְבָּה לשכינתו ותבָרַךְ מֵאוֹר וְשֶׁמֶשׁ | משה רבנו שזָמַר אֶת עֲצֻמוֹ בַתְּכֵלֶת וְזָכָה לְהִיּוֹת מֵרַכְבָּה לְשִׁכְנָה הַיְהוָה דְּגָמָא לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל לְמָה עָלִיָּהֶם לְשִׂאָף
- ב **דוֹדָאִים בְּשֻׁדָּה** | המִשְׁכַּח רֹחַ הַקְּדוּשָׁה עַל הָאָדָם תְּלוּיָה לְפִי הַתְּנַהֲגוּתוֹ וְכוּ לְהִסָּר
- ב **לֵב שְׂמֻחָה** | בְּתֵי יִשְׂרָאֵל הַשְּׂמֹרִים בְּקִדְשָׁה גּוֹרְמִים שְׂמֻחָה בְּשָׂמִים וְהַשְׂרָתָה הַשְּׂכִינָה
- ג **מַחְשׁוֹף הַלְּבָן** | מוֹרָא מְקֻדָּשׁ וּבְתֵי כְּנִסְיֹת מְפָנֵי הַשְׂרָתָה הַשְּׂכִינָה
- ג **כֵּן בֵּיתֵי** | הָאֵהָבָה יִשְׂרָאֵל מֵאַפְסָטָא וְיַע"א הַמְתִּיק הַיָּצֵר עַל יְדֵי הַשְּׁפָלָת הַחֻקָּמָה וְלֹא עַל יְדֵי סְגוּפִים
- ג **מֵאַמְרֵי אֲדֹמוּר הַזָּקֵן הַקְּצֵרִים** | בִּיכְלַת הָאָדָם הַתְּחַזֵּק בְּכָל מַצָּב וּלְשִׂמּוֹחַ עַל יְדֵי הַיְדִיעָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹכֵן בְּתוֹכּוֹ עַל אִף שְׁפָלוֹת גּוֹפּוֹ
- ד **וְיַע קִדְשׁ** | דְּבָרֵי הַמְדַרְשׁ 'אִינוֹ אֲנִי מִבְּקֶשׁ מִכֶּם רַק עֹשִׂים קֶרֶשׁ בְּצַפּוֹן וְכוּ', 'אִינוֹ אוֹמֵר בְּכֹחוֹ, אֲלֵא בְכֶם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כּו"
- ה **דְּבָרֵי יוֹאֵל** | אֲפִלוּ כְּפֹאֵר נְדֻמָּה לְאָדָם שְׂאִינוֹ בִּיכְלַת לְשׁוֹב בַּתְּשׁוּבָה שְׂלֵמָה יָשׁוּב כִּפִּי וְקָלְתוֹ | כָּל תְּנוּעָה קְטַנָּה שֶׁל תְּשׁוּבָה חֲשׂוּבָה מֵאֵד בְּשָׂמִים
- ו **אֲמֵרוֹת טְהוֹרוֹת** | פְּרֻשַׁת תְּרוּמָה לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְעֵתִיד לְבוֹא וְלָכוֹ שְׂמָה 'תְּרוּמָה' - תְּרוּמָה וְהַבְדָּלָה מִשְׂאֵר הַפְּרָשִׁיּוֹת
- ז **פְּנֵי מִנְחָם** | מַעֲלַת פְּרֻשַׁת תְּרוּמָה בַּהּ מִזְכָּר בִּנְיָן הַמְקַדָּשׁ בְּלִבּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַגְּבֵרָת הַרְצוּנוֹת הַקְּדוּשִׁים עַל תְּאוּוֹת הַגּוֹף
- ח **פְּתוּחֵי חוֹתֵם** | תְּפִלָּה בְּלֹא פְּנִיָּה אֵינָה מִתְקַבֵּלֶת וְאֵינָה פּוֹעֵלֶת אֶת הַתְּקוּן הַרְאוּי
- ח **אֲגָרָא דְּכֵלָּה** | כְּפֹאֵר זוֹכָה הָאָדָם לְהַתְעוֹרוּרִית יַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה חֲפִץ עַל יְדֵי נְתִיבַת צְדָקָה
- ט **לְקוּטֵי שִׁיחוֹת** | בְּאוֹר דְּבָרֵי רִש"י עַל דְּרָךְ הַפֶּשֶׁט וְתוֹסֶפֶת הַלְמוּד מַעֲנֵן הַמְחַשׁ לַעֲנֵן רוּחַנִיּוֹת
- י **נְחֻמֵד וְנִעִים** | בְּאוֹר תְּמִיחַת מְלָה רַבְנָה בְּעַת צְרוּי עֲשִׂית הַמְשָׁכָן הַהוּא הַשְּׂמִים וְשָׂמִי הַשְּׂמִים לֹא יִכְלָקְלוּ אִף כִּי הַבֵּית הַזֶּה'
- יא **מִבְּשֵׁר צִדָּק** | הַדְּקוּקִים כְּפִסּוּקִים
- יב **לְקוּטֵי הַלְבוֹת** | הַתּוֹרָה נִקְרָאת 'עֲדוּת' מִשׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא עֲדוּת עַל אֲלֵהוּתוֹ וְתַבָּרָךְ
- יב **אֵרוּחַ לְחַיִּים** | הָאוּכַל בְּקִדְשָׁה וְאֵינוֹ נִגְרָר אַחֵר תְּאֵנוֹת זוֹכָה שְׂנוּשְׂמֹתוֹ נְהִינִית מְפִינִיּוֹת הַמֵּאֲכֵל
- יג **מֵהַר"י בְּעֵלְאָא** | הָאֲכִילָה וְכָל עֲוִיָּה הַגּוֹף צְרִיכִים לְהִיּוֹת רַק כְּדֵי לְסַיַּע לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְתַבָּרָךְ, וְזוּלַת זֹאת אֵינוֹ לְהֵם מְקוּם
- יג **פְּתוּחֵי חוֹתֵם** | רְמֵז שְׂצָרִף לְמַדָּא אֶת הַמְשָׁנִיּוֹת בְּעַל פִּה
- יד **עִמּוּק תְּפִלָּה** | עַל הָאָדָם לְהִיּוֹת בְּעֲנֻה בְּעִינֵי עֲצֻמוֹ אֲרִי יַחַד עִם זֶה בְּהַתְחַזְּקוֹת וּבַחֲשׁוֹן שֶׁהַבּוֹרָא יַתְבָּרָךְ יְסַיַּע לְעוֹבְדוֹ
- טו **שְׂמֵר אֲמוּנִים** | עִמּוּק לִוְחֵם עִם יִשְׂרָאֵל מִלְחָמָה תִּדְרִיבִית בְּאֲפָסִים שׁוֹנִים כְּכָל דּוֹר לְקַרְרֵם מֵהֶאֱמוּנָה
- טו **דְּבָרֵי חַיִּים** | כִּפִּי שִׁישׁ קוּמָה שְׂלֵמָה בְּקִדְשָׁה פֶן יֵשׁ בְּסִטְרָא אַחֲרָא | כָּל אֶחָד מֵהָאֱמוּנֹת מִכּוֹן כְּנֻגָד אַבְרָם מֵאַבְרָהִי הַגּוֹף | עִמּוּק מִכּוֹן כְּנֻגָד כַּח הַרְאִישִׁית שֶׁהוּא הַרְצוֹן
- טז **אֲבִנֵי הַמְּקוּם** | בְּאוֹר הַשֵּׁם 'שְׁבַת זְכוּר' - כַּח הַשְּׁבַת סִינַי לְעַם יִשְׂרָאֵל לְמַחֲתֵי עִמּוּק
- יז **אֲצוּרוֹת גְּאוּנֵי הַדּוֹרוֹת**
- יח **תּוֹלְדוֹת אֲבָרָהָם** | הַקְּמַת הַמְשָׁכָן אֵינָה דוֹחָה אֶת הַשְּׁבַת
- יח **מְתוּק מְדַבְּשׁ** | מִשְׁעִבּוּד עִם יִשְׂרָאֵל בְּמַצְרַיִם לומְדִים שְׂאֲפֹשֶׁר לְתַת תְּרוּמָה
- יט **מְשִׁיחָה ה'** | כָּל הַמְעַשֵּׂר כְּרָאוּי מִתְבָּרַךְ פִּי עֶשֶׂר
- יט **בְּרַכַּת אֱלֹהֵינוּ** | תוֹסֶפֶת קְלִבּוֹן לְמַחֲצִית הַשְּׁקָל
- כ **חֲזוֹן עוֹבְדֵינָה** | שְׁלֵשָׁה זְמַנֵּי תְּבִיעַת תְּרוּמַת הַשְּׁקָלִים
- כ **רֹאשׁ דָּוָד** | תְּרוּמַת יִשְׂרָאֵל וְתְרוּמַת ה' לְמִשְׁכָּן
- כא **כָּלִי כֶּסֶף** | כְּבֵר בְּמַדְבַּר בְּשֵׁרם ה' שִׁיבְנָה בֵּית הַמְקַדָּשׁ בְּחֻלְקָם שֶׁל יְהוּדָה וּבְנִימָיו
- כב **בְּרַכַּת אֲבָרָהָם** | מִסְגֵּרַת הַשְּׁלֹחַן רְמֵז לְשַׁעוֹר נְתִיבַת צְדָקָה
- כב **בְּאוֹר שְׂמוּאֵל** | מִסְגֵּרַת הַשְּׁלֹחַן רְמֵז לְהַסְתַּפְּקוּת בְּמוֹעֵט
- כב **כְּתַב סוֹפֵר** | מַעוּט הַתְּעַנּוּגִים אִף כְּשִׁישׁ לוֹ כָּל טוֹב בְּשַׁעַר רַב
- כב **יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן** | אֲמִירַת דְּבָרֵי תוֹרָה עַל הַשְּׁלֹחַן בְּעַת הַסְּעוּדָה
- כג **דְּבָרֵי אֲבָרָהָם** | אֵל יַעֲסֵק הַתְּלַמִּיד חֲסֵם בְּהַכְּלִי הַעוֹלָם בְּאֲמִיעַע לְמוֹדוֹ
- כג **אֲבָן שְׂלֵמָה** | מַצְוֵה הַקֶּשֶׁה בְּיֹתֵר לְעַסֵּק בְּמִשְׂאָ וּמְתוֹ אֲמוּנָה
- כד **תְּמִדַּת יִשְׂרָאֵל** | דוֹרְשֵׁי ה' לֹא יַחֲסְרוּ כָּל טוֹב
- כד **קִרְבָּן הַעֲנִי** | טַעַם הַקְּדָמַת צְרוּי עֲשִׂית הַיְרִיעוֹת קֹדֶם עֲשִׂית קְרָשֵׁי הַמְשָׁכָן
- כד **לוֹחַ אֲרֵז הַקְּדָשׁ** | חֲמַרַת דְּבָרֵי סוֹפְרִים יוֹתֵר מִדְּבָרֵי תוֹרָה
- כה **תּוֹרַת מִלְשָׁה** | עֲזוּת כְּמַצַּח לְהוֹדוֹת עַל חֲטָאֵיו
- כה **אֲמִרַת שֶׁפֶר** | כְּפָרַת צְפוּי הַמְּזַבֵּחַ עַל הַמַּעֲזִיזִים פְּנִיָּהֶם נִגְדַּת הַתְּלַמִּידֵי חֻקִּים הַדּוּמִים לְמוֹצָח
- כה **חֲדוּשֵׁי מֵהַר"ל דִּיסקוֹן** | כְּפָרַת צְפוּי הַמְּזַבֵּחַ עַל הַעֲזוֹ פְּנִים שְׂאִינוֹ תוֹכֵם כְּכָרִם
- כו **פְּנֵי הַמִּים** | חֲלוק כְּפָרַת צְפוּי הַמְּזַבֵּחַ מְכַפֵּרַת הַצִּיץ עַל עוֹת פְּנִים
- כז **מַעֲשֵׂי צִדִּיקִים**
- ל **יִמּוּא הַיְהוּלֹא**
- ל **סִפְרֵי וִיהוּלֹם** | הָאֵרָה חֲסִידִית מִן הַפְּרֵשָׁה
- לז **זוּהַר הַקְּדוּשׁ** | עַם פְּרוּשׁ הַכַּתֵּר וְהַכְּבֵד

נושאים בפרשת תרומה

ושכנתי בתוכם

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטש'רנוביל זיע"א
עקר בחירת הקב"ה בעם ישראל כדי שיהיו
מרכבה לשכינתו יתברך

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה ח), ו'ננקדשתי בתוף בני ישראל' (ויקרא כב, לב), כי זהו עקר פונת הפחירה באמה הישראלית – שייכו למדרגה שיהיו מרכבה וכסא לכבודו יתברך, כמו שאמרו (ב"ר מז ו) האבות הן הן המרכבה, שפנו מקום תוכיותם וכל איבריהם וביחוד את לבם עד שהמשיכו את הבורא בתוכם (פרשת יצא ד"ה ויצא יעקב):

אחר שמבער האדם את הרע מקרבו וזכה להשראת השכינה

מבחר כל הנקראים הם האנושים, ומבחר כל האנושים הם אנחנו בני ישראל, וכבוד ה' הוא נתלבש בתוכנו והוא נקרא שכינה, כי 'אהל שפן באדם' (תהלים עח ט), ו'עשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', בתוכו לא נאמר כו', 'היכל ה' היכל ה' הנה' (ירמיה ז ד), הינו אחר שייבער האדם את הרע מקרבו יוכל להיות משפן אל הבורא ברוך הוא.

כי להיות עדין הרע בקרבו של אדם אז אין אני יוכל להיות כו' (סוטה ה), כי קצר המצע מהשתרע וגו' (ישעיה כח, ט) שתי רעים באמור (סנהדרין קג). וזהו 'סור מרע' ואחר כך ו'עשה' משפן להשם שהוא טוב' ה' לכל, וזהו מצוה מדברי קבלה לא יהיה כף אל זר' (תהלים פא י), אינהו אל זר שבקרבו של אדם הרי אומר זה הצר הרע (שבת קה): (פרשת ויקהל

ד"ה קחו מאתכם):

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א
משה רבנו שוכך את עצמו בתכלית וזכה להיות מרכבה לשכינה הנה דגמא לכל עם ישראל למה עליהם לשאף

משה רבנו עליו השלום הודרך את עצמו מכל מיני גשמיות עד שנעשה פלו ורוחני, ונעשה מרכבה לשכינה, והיה הוא תבנית משפן שלמעלה, וממנו היו יכולים ללמד בני דורו איך לעבד את השם יתברך לזכות אל השגת משה רבנו.

וזהו פרוש הפתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, כלומר שכל איש הישראלי יודרך עצמו מכל וכל כדי שיהיה מרכבה לשכינה. אמנם לאו כל אדם יודע באיזה דרך ישפן אור לדעת מהיכן לבוא לזכות להשגה זו. אמר הפתוב ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשפן גו' (פסוק ט), ורצונו לומר 'ככל אשר אני מראה אותך' – לבני דורך – את תבנית המשפן, ורצונו לומר שאמה הוא תבנית המשפן שלמעלה, וכן תעשו פרוש ותתם תלמדו לעשות כמו כן שתהיו מרכבה לשכינה, כי כל האדם יוכל לבוא להשגת משה רבנו.

היוצא לנו מדברים אלו שתכלית העבודה הוא להודרך את עצמו ויעשה מרכבה להשכינה כדי שיהיה שכינתו בפתחונים כמו שהיה פונת הבריאה שיהיה שכינתו בפתחונים ויתגלה מלכותו במהרה:

יודאים בשדה

רבי ראיבן מ'ארנובצה זיע"א

המשכת רוח הקדשה על האדם תלויה לפי התנהגותו וכן להפך

הנה כתיב פְּרָשָׁה זו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ופרש הזהר והביאו המפרשים, דלא כתיב ושכנתי בתוכו, רק קאי על האדם שיראה שיהיה משפן לקדשתו ותברך.

על פי זה נראה לי לפרש סיפא דקרא ככל אשר אני מראה אותך בהר את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו. רצה לומר כי האדם יש לפניו שני דרכים, אם ממשיך עצמו לקדשה – כמו בן השם ותברך משרה עליו קדשתו, ואם חס ושלום ממשיך עצמו אחר היצר הרע ואחר החיצונים – נמשך עליו רוח הטמאה וחסמנא לצלן.

כמו שהביא השל"ה פרשת משפטים בשם המדרש 'ה' צלף' (תהלים קכא ה) רצה לומר כמו הצל כמו הפנים שאדם מראה לו בן מראה הצל כנגדו כמו בן השם ותברך נוהג עם האדם, והבן.

יעבד הבורא ככל כחו ובכל אבריו כדי שיהיה משפן לשכינה

והנה נודע אם האדם עושה איזה עברה חס ושלום או איזה תאוה רעה, אזי עושה בכל גופו וכל אבריו ובכל כחו עושה דבר זה, והוא חס ושלום משפן לסטרא אחרא, כמו בן ראוי לאדם לעבד הבורא ברוף הוא בכל כחו ובכל גופו ואבריו שיהיו משפן לקדשתו ותברך. ונודע פי היצר הרע נקרא הר (סוכה נב), ועין בשל"ה פרשה זו שהאדם הוא תבנית המשפן, עין שם, וכן חס ושלום להפוך, כי זה לעמת זה עשה אלקים.

כאור הכתוב על דרך הני"ל

וזוהו שגאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, רצה לומר שיראה לקדש עצמו שיהיה

משפן לקדשה, ככל אשר אני מראה אותך בהר רצה לומר כמו שאם אתה עושה חס ושלום איזה מעשה בעצת היצר הרע שנקרא 'הר', את תבנית המשפן ואת תבנית כל כליו רצה לומר שעושה בודאי בכל כחו וגופו ואבריו והוא חס ושלום משפן לסטרא אחרא, וכן תעשו רצה לומר כמו בן תעשו לעבודת הבורא, תעשו בכל הגוף והאברים להמשיך קדשה שיהיה משפן להקדשה, והבן.

כאור מאמר רבי יוחנן הלואי שיהיה מורא שמים עליכם כמורא כשר ודם

ועל פי זה נראה לי לפרש דרף הלצה הלואי שיהיה מורא שמים עליכם כמורא כשר ודם (ברכות כ:), רצה לומר אם אדם אוכל לתאותו שיהיה מתרבה כשר ודם על ידי אכילתו שמתרבה שלא יכחש גופו, אבל בכל מאמצי כחו וכל חיותו וכחו מושך אחר התאוה, כמו בן יעשה בעבודת הבורא והבן:

לב שמחה

רבי שמחה בונם מגור זיע"א

כתי ישראל השמורים בקדשה גורמים שמחה בשמים והשראת השכינה

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, לי לשמי, וברש"י: ועשו לשמי בית קדשה, לבות בני ישראל, בתים יהודיים טובים, ובגמרא סוטה (א:) בתחלה קדם שחטאו ישראל היתה שכינה שורה עם כל אחד ואחד, ופרש רש"י ו"ל עם כל אחד ואחד בביתו, רש"י לשיטתו – לשמי בית קדשה, בתוף כל אחד ואחד בביתו, השראת השכינה בבתי ישראל שמורים בקדשה.

כעת הזמן, משנכנס אדר מרבין בשמחה, אחרי שובבי"ם, תשובה מאהבה, שמורים בקדשה, מרבים בשמחה, עבדו את

אֲשַׁתְּחִנָּה אֶל הַיֵּכַל קִדְשׁ בִּירְאֵתְךָ, הַפְּנִינָה, אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, חֶסֶד גְּדוֹל וְרַב מְאֹד עָשִׂיתָ עִמָּנוּ אֲשֶׁר זָכִיתָנוּ לְבוֹא עַד הַלֵּם, שְׂאֲמַרְתָּ לָנוּ עֲשׂוּ לִי בַיֵּת אֲשֶׁר שָׁם אֶהְיֶה מִצְוֵי עִמָּכֶם, וְכִיִּין שָׁבָן הוּא, צְרִיכִים אָנוּ מִפְּנֵי כְבוֹדְךָ הַמִּצְוֵי שָׁם לִישֵׁב בַּמּוֹרָא וּפְחָד.

וְזֶה שְׂאֲמַר יְאַנִּי בְּרַב חֶסֶדְךָ אָבוֹא בֵּיתְךָ, דְּהִינּוּ חֶסֶד רַב עָשִׂיתָ עִמִּי שְׂאֲמַרְתָּ לִּי זֶה בֵּיתִי, הַנְּנִי מִצְוֵי בּוֹ, בּוֹא וְשֵׁב עִמִּי, וְכִיִּין שָׁבָן הוּא, מִשְׁעַת פְּנִיסָתִי בּוֹ אֶפְגֵּס בִּירְאָה, וְכָל יִשְׂרָאֵל שָׁם בִּירְאָה, וְזֶהוּ אֲשַׁתְּחִנָּה אֶל הַיֵּכַל קִדְשׁ בִּירְאֵתְךָ:

ה' בְּשִׁמְחָה (תהלים ק ב), וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ גַּם שִׁמְחָה בְּשָׂמִים, 'שֶׁהַשִּׁמְחָה בְּמַעֲוֹנוֹ' כִּי עַל יְדֵי בְּתִי יִשְׂרָאֵל הַשְּׂמֹרִים בְּקִדְשָׁה יֵשׁ הַשְּׂרָאָת שְׂכִינָתוֹ תִּבְרָךְ.

וְזוֹ הַשִּׁמְחָה, דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשִׁים (ילקוט רמז שסג): 'וְיִקְחוּ לִי', מִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ 'לֵה' הָרִיץ וּמִלְאָה כּוֹ' (תהלים כד א) הוּא צְרִיף לְבָשֶׁר וְרֵם, אֲלֵא שְׁחֹמֵד לְיִשְׂרָאֵל לְשִׁרְוֹת שְׂכִינָתוֹ בְּהֵם כְּאֵב שְׁמַחֵד לְכַנְיֹו, לְכָף נֶאֱמַר 'וְיִקְחוּ לִי'. זֶה הִיא הַשִּׁמְחָה בְּשָׂמִים, שֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה בִּישְׂרָאֵל (שנת חשל"ט):

מחשוף הלבן

רבי יעקב אביהצירא זיע"א

מורא מקדש ובתי כנסיות מפני השראת השכינה

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם. אֲפֹשֶׁר לְרַמּוֹ דְּנִקְדוֹת מִקְדָּשׁ הֵן נִקְדוֹת 'ירְאָה', לְהוֹרוֹת דְּעַקֵּר הַמִּקְדָּשׁ וּבֵית הַפְּנִסָּת הוּא שִׁירְגִישׁ הָאֲדָם בְּעַצְמוֹ וְיַדַּע שֶׁהַשְּׂכִינָה מִצְוִיָּה שָׁם, וְיִשֵּׁב שָׁם בַּמּוֹרָא וּפְחָד שֶׁהָרִי יוֹשֵׁב לְפָנֵי הַשְּׂכִינָה, וְכִמּוֹ שְׂאֲמַר (תהלים נה טו) 'בְּבֵית אֱלֹהִים נִהְלַךְ בְּרַגְשׁ', דְּהִינּוּ שִׁירְגִישׁ וְיַדַּע שֶׁהָרִי הוּא בְּבֵית אֱלֹהִים, פְּרוּשׁ בְּבֵית שְׂאֵלֵהִים מִצְוֵי שָׁם.

וְכִמּוֹ שְׂאֲמַר יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (בראשית כח יז) 'מָה נִוְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים', כְּלוּמַר מֵאַחַר שֶׁהוּא בֵּית אֱלֹהִים הוּא נוֹרָא מְאֹד, וְהִיִּישֵׁב בּוֹ צְרִיף לִישֵׁב בַּמּוֹרָא גְּדוֹל וּבְקִדְשָׁה. וְכִמּוֹ שְׂתַמָּה יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם שְׂאֲמַר (שם פסוק טז) 'אָבָן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאֲנִכִּי לֹא יַדְעָתִי, וּפְרַשׁ רַש"י 'וְלֹא שָׂאָם יַדְעָתִי לֹא יִשְׁנָתִי בַּמָּקוֹם קְדוֹשׁ כְּזֶה.

וְכִמּוֹ שְׂאֲמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תהלים ח ח) 'וְאַנִּי בְּרַב חֶסֶדְךָ אָבוֹא בֵּיתְךָ

בן ביתי

רבי אליעזר צבי מקומארנא זיע"א

האהב ישראל מאפטא זיע"א המתיק היצר על ידי השכלת החכמה ולא על ידי סגופים

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ. כְּלוּמַר יַדוּעַ הוּא שְׂחַקְמָה נִקְרָא קִדְשׁ, וְשִׁמְעָתִי בְּשֵׁם הַרְבֵּ הַקְּדוֹשׁ רַבִּי אַבְרָהָם 'הוֹשַׁע הַעֲשִׂיל זְלַח"ה מֵאֲפֻטָּא, שְׂכַל יָמָיו לֹא עָשָׂה שׁוּם סְגוּף לְהַמְתִּיק הַיִּצָּר הַרְעַ לְצַרְךָ עֲבוֹדַת הַבוֹרָא בְּרוּף הוּא, אֲלֵא בְּחַקְמָה מִשְׂפָּלַת לְכַד הַמְתִּיק אֶת הַיִּצָּר הַרְעַ שְׁלוֹ עַד שְׁסִיעַ לוֹ לְצַרְךָ עֲבוֹדַת הַבוֹרָא בְּרוּף הוּא.

נִמְצָא שְׂעַקֵּר עֲבוֹדַת הַבוֹרָא בְּרוּף הוּא הוּא חַקְמָה מִשְׂפָּלַת, עַל זֶה אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא לְיִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן, וַעֲשׂוּ לִי כָּל עֲשִׂיּוֹתֵיכֶם בְּתוֹרָה וְעֲבוֹדָה שְׂתַעֲשֶׂה לִּי לְשִׂמִּי, יְהִי מִקְדָּשׁ שֶׁהוּא חַקְמָה מִשְׂפָּלַת, וְאֹז וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם עַד מָאָה שָׁנָה:

וזהו ויקחו לי תרומה, דהיננו השמחה תהיה על ידי לוי, דהיננו על ידי שתי התורות שבכתב ושבפעל פה שהוא פרוש התורה שבכתב. מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, איש נקרא הצדיק כמאמר 'איש האלקים'.

ואם ישים האדם אל לבו שהקדוש ברוך הוא סובב כל עלמין שוכן בו, מזה יהיה לו חדוה ושמחה. והגם שאינו משיג התענוג, אף על פי כן עוזו וחדוה במקומו' (דה"א טו כז), כי 'צדיק באמונתו יתה' (חבוקק ב ד), והאמונה היא מים חיים נובע לו שמחה, כי היא למעלה מן התורה כמאמר ז"ל (אבות פ"ד מ"ז) 'פה שעה אחת בתורה ומעשים טובים בעולם הזה מפל חיי עולם הבא'.

כי עולם הבא הוא – צדיקים יושבים ונהנין מזיו השכינה, וכל תענוגם הוא מזה שמשיגים, שזהו זיו השכינה, דבר שהוא משג. אבל ישראל דבוקין בהשם בחינת סובב כל עלמין – שהיא למעלה מן התורה, כי אורייתא מחכמה נפקת, וישראל עלו במחשבה, כמאמר סוף מעשה במחשבה תחלה, דהיננו אפלו מי שהוא בסוף מעשה במחשבה הוא בתחלה, והוא שנאמר ברבי עקיבא שתק כף עלה במחשבה (מנחות כט:), פרוש על ידי נסיונות ומסירות נפש עלה במחשבה – עולם המחשבה.

נמצא על ידי תורה שבפעל פה – שהוא על ידי תנאים ואמוראים – יכול לעלות לדבק במקום גבוה מתורה שבכתב. ומזה יהיה לו שמחה והרמה ודביקת בהשם תברוך אף שאינו משיג, כי מה שהוא אינו משג התענוג הוא מפני שגבוה יותר משכלו, כי סובב כל עלמין אינו משיג, ואף על פי כן ישמח ישראל בעשיו כמו שנאמר 'עוזו וחדוה במקומו' כשיוכר כי סובב כל עלמין לית אתר פנוי מיגיה רק

חזוק לתשובה בכל מצב

מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים

רבי שניאור זלמן מליאדי זי"ע א

ביכלת האדם להתחזק בכל מצב ולשמוח על ידי הידיעה שהקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו על אף שפלות גופו

בזהר (ח"ב ה) איתא: 'תרומה' הוא תרי ממאה שהוא תורה שבכתב ותורה שבפעל פה. ויש לפרש ד'תרומה' הוא לשון הרמה, וזהו פרוש ויקחו לי תרומה, דהיננו שאם האדם נופל בעצמו ממדרגתו והוא בעצבות ורוצה להרים עצמו, יקח אותו להרמה, דהיננו שישים אל לבו כי הקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו והוא ולבו ער וכו', וידבק את עצמו בהקדוש ברוך הוא, ומזה יבא לו חדוה.

כי כלל העצבות והמרה שחורה הוא מחמת גדלות, שהוא רוצה להתרבות ולהתנשא, ואם נחסר לו איזה דבר מה שרוצה אזי הוא בעצבות. ואם ישים אל לבו באמת לאמתו שפלותו, וזהו 'נבזה בעיניו נמאס' (תהלים טו ד), דהיננו שהגוף שלו – אפלו בלא עברות – הוא נבזה ממש, וגם נבזה בצואה ולכלוך עונותיו בגדים צואים, ואף על פי כן הקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו, ומזה יבא לו שמחה וחדוה גדולה, 'כי אין מחסור ליראיו' (שם לו ט), כי כיון שהוא יודע באמת שהסובב כל עלמין שוכן בתוכו ואם כן הוא כאין, ובאין אין שום חסרון.

ואדרבה, מזה יבא לו שמחה גדולה – שאני שפל כזה וה' שוכן בי. ובמה ידבק בהקדוש ברוך הוא, הוא בתורה. כי קודם חטא העגל לא הצרכו למשפן והיה ה' שוכן בתוכם, ואחר החטא הצרכו למשפן, וזה המשפן הוא התורה, כי השם תברוך נשמלשל ונתצמצם בתורה.

שאינו משג, בודאי יהיה לו שמחה מזה והרמה כנ"ל (עמ' סב-סד):

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א

הכרי המדרש 'אין אני מבקש מכם רק עשרים קרש בצפון וכו', 'אין אומר בכחו, אלא בכח של כל אחד ואחד כו'.

ועשו ארון עצי שטים (כה י). במדרש (שמור"ר לד א): **כְּשִׁשְׁמַע מֹשֶׁה יַעֲשֶׂה לִי מִקְדָּשׁ** תמה הנה השמים ושמי השמים לא יכללו, אומר יתברך שמו אין אני מבקש מכם רק עשרים קרש בצפון כו'. וכן 'קול ה' בפתח' (תהלים כט ד), אין אומר בכחו, אלא בפתח של כל אחד ואחד כו'.

עצי שטים מרמז על תשובה | שטים מלשון שטות

כי הנה מציינו במדרש תנחומא (תרומה י) **שעצי שטים** היו מרמזים על תשובה, ש'שטים' לשון שטות, שאין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות (סוטה ג). וכן יש בספרים לכפר על מעשה שטים. ורמז לדרביהם ש'שטים' גימטריא שטן, לכפר על מעשה האדם שמסיתו השטן, שהשטן הוא היצר הרע (בי"ט טו). מסית האדם לחטא, נמצא שמורה על תשובה.

עקר העצה כנגד היצר היא התורה | לכן הנחה התורה בעצי שטים

וזהו אמרו ז"ל (קידושין ל): **בְּרֵאשִׁית יָצַר הָרַע בְּרֵאשִׁית תּוֹרָה תְּבַלִּין, וְזֶהוּ עֵקֶר הָעֵצָה נֶגֶד הַיָּצָר הָרַע. וְזֶהוּ שְׁנֵאמַר וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים, עֲצֵי לְשׁוֹן עֵצָה, שִׁטִּים לְשׁוֹן שְׁטוּת, עֵצָה נֶגֶד הַיָּצָר הָרַע כְּנ"ל, וְהֵנִיחוּ בְּאֲרוֹן זֶה שֶׁל עֲצֵי שִׁטִּים הַתּוֹרָה, לְרַמֵּז כְּנ"ל לְשֹׁבֵר כַּח הַשְּׁטָן שְׂגִימָטְרִיא שִׁטִּים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה.**

אמות הארון היו שבורות רמז לשכירת כח היצר והגוף

ולכן היו בארון מדות שבורות, חצי האמה, לרמז לשבר כח היצר הרע והגוף בכל מדה ומדה, פי מן הסתם אם הגוף בטבעו רוצה דבר זה, אין טוב לנשמה, ולכן ישבור טבעו ומדותיו, וכן אם חס ושלום כבר חטא, ישבר לבו בקרבו, וילב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה' (תהלים נא ט).

עקר התשובה על ידי התורה | עקר החסידות הוא למוד התורה בהתמדה

ועקר תשובה הוא התורה, כמו שאמרו ז"ל אם היה רגיל ללמוד דף אחד ילמד שני דפינו, ועקר חסידות הוא התורה הקדושה בהתמדה, כי אמרו ז"ל (תלפני זוהר הקדמה א): אינה חסיד המתחסד עם קונו, הפרוש פי אורייתא וקודשא בריך הוא חד (וזהר ח"ג עג), והתורה הקדושה נקראת תורת חסד (משלי לא כו וראה טובה מט:), וקודשא בריך הוא חסד אל כל היום' (תהלים נב א), ואם תרצה אתה גם כן להיות חסיד - תתחסד עם קונך, שתדבק בקודשא בריך הוא ותורתו שהם חסד, ותקרא גם כן חסיד.

אף אם הרבה לפשע אל יתיאש ויאמר אין קץ לסגופים שעלי לעשות כיון שאין האדם מתבקש אלא לפי כחו ויכלתו

וזהו שאיתא במדרש הנ"ל על יעשו ארון עצי שטים, שאין יתברך שמו בא רק בכחו של כל איש ואיש, שהארון עצי שטים מרמז על תשובה כנ"ל, ויאמר נא האדם איך יש בי כח לתקן עוונותי, אין קץ להסגופים שצריך אני, ואין שעור להם. לזה אמר שאין יתברך שמו בא רק בכחו של כל אחד ואחד, וכן במתן תורה היה קול ה' בפתח של כל אחד ואחד, שיתברך שמו אינו בא רק לפי כח האדם כנ"ל:

דברי יואל

רבי יואל מסאטמר זי"ע א'

אפלו כאשר נדמה לאדם שאין ביכלת לשוב בתשובה שלמה ישוב כפי יכלתו | כל תנועה קטנה של תשובה חשובה מאד בשמים

אפשר לבאר בכונת המדרש דבר אל בני ישראל (כה ב) לשון פירוס (ילקוט רמז

ספג), כי ידע הבורא יתברך שאף על פי שיבנו משכן במדבר ויראו השראת השכינה, יהיה כואב לבם על שלא זכו לחזר למדרגה שהיו בה קדם החטא.

וכמו שמצינו בבנין בית שני (עורא ג יב) כי הזקנים אשר עדין ראו את הבית הראשון, קראו ביסוד בית שני, כתיב 'בכים בקול גדול', בזכרם גדל כבודו של הבית הראשון, ושאר העם שלא ראו את הבית הראשון הריעו תרועת שמחה, וגבר קול הבוכים על תרועת השמחה.

וכן בני ישראל שעמדו במעמד הנבחר, ופסקה והמתן כמו קדם חטא אדם הראשון, אף שראו השראת השכינה במשכן, בכל זאת נשבר לבם בקרנם בזכרם כל מחמדיהם אשר היו להם בימי קדם. ועל כן הצריך הקדוש ברוך הוא לפיכסם, שכל היגיעה והעבודה שמיגיעים עצמם להשם יתברך בעבודת המשכן, תהיה לתועלת לעתיד כשתתנחם ירושלים ויחזרו למדרגתם הרמה, ועוד יעלו למדרגות רמות יותר.

וכאמת כן הוא בזמן זה אצל כל אדם שהוא יהודי, דאלו שאין מבקשים יהדות הרי אין יודעים ואין מבינים כלום ומגששים בעורים באפלה, אבל מי שרוצה להיות יהודי, וחסידה פגם, ומתחיל להתבונן עד כמה שנתרחק מהשכינה הקדושה, ואיזה חלוק גדול הוא בין המצב שהיה בו לפני החטא, למצב שהוא בו

עתה שנתרחק, וכדאימתא בזהר הקדוש שעל ידי החטא הירוע אין זוכין לקבל אפי שכינתא, ואפלו אם עושים תשובה ומתקנים, אף על פי כן רחוק מאד לחזר למצב הראשון, ובפרט דאימתא בזהר הקדוש (ח"א ריב): דאין מועיל תשובה על זה.

אבל באמת אימת דאין לה דבר העומד בפני התשובה (ירושלמי פאה פ"א ה"א), ועל כל פנים התשובה קשה היא מאד, ובפרט שאין עושים תשובה שלמה, אבל גם כשהבורא כל העולמים עוזר על כל פנים בהרהורי תשובה ובקצת ניצוץ, וגם אם מתכוננים ומקבלים על עצמם על מלכות שמים, עם כל זה יכול להיות לבו נשבר בקרבו, ויכול לפל חלילה ל'יאוש שלא לעשות גם זה.

אכן יתבונן האדם שכל תנועה של תשובה אין לשער גדל התועלת שלה, הגם שלא פעל על אחר ולא תקן עדין, אבל מכל תנועה של תשובה שעשה תצא לו תועלת בזמן מן הזמנים, אף שלא חזר למדרגה הקודמת.

וכמו שהיה בבני ישראל שאף שלא הועילה תשובתם בשלמות, לחזר למדרגה שהיו בה במעמד הנבחר, אף על פי כן פעלו עד כדי כך שהניח הקדוש ברוך הוא את המלאכים והשרה שכינתו ביניהם, כדכתיב 'כי היום ה' נראה אליכם' (ויקרא ט ד).

ואפלו אם אין משיגים לזה, על כל פנים כל מה שמתקנים אין להשיג ולשער גדל התועלת, ובפרט שאנו מקוין שיגיע הזמן שנוזק לעשות תשובה שלמה, והבורא כל העולמים יעזר שנוזק בקרוב לישועה השלמה. ומי שיזכה לזה ודאי יעשה תשובה שלמה, ממילא יהיה לתועלת כל תנועה של תשובה שעשו בזמנים הקשים בימי הנסיון, וכמה

כלם מאי טעמא הפרו תורתך עת לעשות לה',
עד כאן.

ועתה הוא הזמן לעשות לה', הכי היה עוד
דור כזה שהפרו תורת ה' כל כך, בכל
מיני עברות, ובזמן כזה מבקש הבורא כל
העולמים תנועה אמיתית של תשובה אצל כל
היודי, וחשובה היא למד לקפניו:

פרשת תרומה

גדולה תהיה החרטה על שאבדו הזמן בחנם,
ואפלו תנועה קטנה של תשובה חשובה מאד
לפני הבורא לגדל הנסיונות.

ועתה הוא העת והעונה שאמר עליו הכתוב
(תהלים קיט) 'עת לעשות לה' הפרו
תורתך, וכדמפרש להאי קרא בירושלמי (סוף
מסכת ברכות) תניא רבי שמעון בר יוחאי אומר
אם ראתה את הבריות שנתאשו ידיהן מן
התורה צמד והתחזק בה ואתה מקבל שכר

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (כה ב)

אמרות טהורות

רבי אורי מסאמבור זיע"א

פרשת תרומה לא תשתנה לעתיד לבוא ולכן
שמה 'תרומה' - תרומה והכדלה משאר
הפרשיות

יש לבאר הטעם למה נקראת הפרשה הזאת
בשם 'תרומה' כזה הדרך: דידוע דכל
שמות הסדרות המה רזין עלאין פנראה מהרבה
פרשיות אלו, נת, תולדות, לך, וכן כלם, ולא
נקראו ונדבר, ויאמר.

ובזה נוכל לומר, כי פרשה זו איז טאקין]
- היא באמת תרומה והפרשה מפל
פרשיות שבתורה, כי כל התורה הוא רק צרופין
ורמזי שמותיו של הקדוש ברוך הוא [ויכמאמר
הזהר בכמה מקומות אורחא וישאל וקודשא
ברוך הוא חד הוא], והתורה לא תהא מחלפת,
גם היא נצחיות וישנה בכל עת וזמן, וכיון
שיש בה פרשיות אלו: 'במות, נחלות, חטאות
ואשמות, וכיוצא בהם, ולעתיד שיבלע המות
לנצח במהרה בימינו אמן, וישבת גם היצר
הרע מקרבנו ולא יצטרכו עוד הפרשיות הללו
ודיניהם אם פן תורה מה תהא עליה, אלא
על כרחך שיצשה ממנה צרופים אחרים.

והנה בכל הפרשיות שבתורה יש בהם הנפרת
מיתה, או עון, או קרן, וכיוצא בהם,
לכן ישתנו כלם לצרופים אחרים, מה שאין
כן פרשת תרומה, שלא נאמר בה דבר אחד
מדברים הללו, אם פן לעתיד לא ישתנה ממנה
אף אות אחת רק תשאר כל הפרשה כצורתה
וכתבניתה, ועל ידי כן היא נקראת בשם הזה,
כי היא תרומה והפרשה מפל הסדרות שבתורה,
וזאת אפשר לרמז גם פן בדברי רש"י ז"ל,
באמרו לי לשמי פרוש פי כל הסדרה הזאת
תשאר כצורתה רק לשמי:

פני מנחם

רבי פנחס מנחם מגור זיע"א

מעלת פרשת תרומה בה מזכר בגין המקדש
בלבות בני ישראל על ידי הגברת הרצונות
הקרושים על תאוות הגוף

פרשת תרומה פרשה גדולה, בגין בית המקדש
על ידי לבות בני ישראל וכו'. ויקחו
לי תרומה - לי לשמי, איתא בשפת אמת כי
יש כמה רצונות בעולם, בפרט לרשעים תאוות
עולם הזה, והנפש יש בה השתוקקות נפלאה
אל מי שבראה, אבל הרצונות הגשמיים מכסים

וְלַעֲבָדוֹ בְּכָל לַבְבָּכֶם, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנוּם לְבָרְכָהּ (העניט ב.) אֵיזוֹהי עֲבוּדָה שֶׁהיא תְלוּיָה בְּלֵב, זוֹ תַפְלָה. שְׁצַרִיף פְּנֵיהָ בְּלֵב בְּשַׁעַת הַתַּפְלָה, וְאִם אֵין אָדָם מְכוּן לְבוֹ בְּשַׁעַת תַּפְלָה, רַק מוֹצִיא הַדְּבָרִים בְּפִיו וְלְבוֹ בַּל עֲמוּ, אֵין תַּפְלָתוֹ מִתְקַבֵּלָת.

והתפלה נקראת דברים העומדים ברומו של עולם (ברכות ו, א), וְהַטָּעַם, מִשׁוּם דִּהַתַּפְלָה היא דְבָרִים, וְהַדְּבָרִים הֵלְלוּ עוֹלָם לְשָׁמַי מְרוּמִים וְעוֹשִׂים פְּעָלָה וּמַעֲלִים הַשְּׂכִינָה מַעֲלָה מַעֲלָה, וְלֹא שִׁיף שֶׁתַּעֲשֶׂה הַפְּעָלָה הַזֹּאת כִּי אִם בְּכֹנֶנֶת הֵלֵב כְּרֹאוּי:

עלוי השכינה על ידי תפלה בכונה

וזהו שְׁאָמַר דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה, היא הַתַּפְלָה הַנִּקְרָאת דְבָרִים הַעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְהַזְהִירָם וְהוֹדִיעָם דַּעֲקַר הַתַּפְלָה היא בְּלֵב, וְזֶהוּ מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ, דְּהִינּוּ, מְכוּן לְבוֹ כְּרֹאוּי בְּשַׁעַת הַתַּפְלָה, מִמֵּנוּ תִקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי, דְּהִינּוּ תִקְבְּלוּ אֵת תַּפְלָתִי, וְיָמִי שְׁאִינּוּ מְכוּן אֵת לְבוֹ רַק הַדְּבָרִים מִהַשְּׁפָה וְלַחוּץ, לֹא תִקְבַּל תַּפְלָתוֹ.

וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל רֹאשֵׁי תְבוֹת מְלָכוֹת, לְרִמּוֹ דַּעַל יְדֵי הַתַּפְלָה מִתְרוּמָתָם וּמִתַּעֲלִית מְלָכוֹת שְׁמַיִם, שֶׁהיא הַשְּׂכִינָה:

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

כאשר זוכה האדם להתעוררות יעשה ממנה חפץ על ידי גתינת צדקה

וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה. לֹא אָמַר 'וַיִּתְּנוּ'. הִנֵּה יִתְפָּרֵשׁ עַל פִּי מִה שֶׁבָּאָר הָרַמְבַּ"ן (אמונה ובטחון) בְּפִסּוּק 'אִם תַּעֲרִו וְאִם תַּעֲזְרוּ אֵת הָאֲהָבָה עַד שֶׁתִּפְּצִין' (שה"ש ב ז), שְׁאָמַר בְּפִרוּשׁוֹ, בָּבֵא

זֶה הַרְצוֹן הַפְּנִימִי שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, וּבִכְפָּרְט בִּימֵי הַנְּעוּרִים שְׁאֵז גּוֹבֵר הַרְצוֹן וְיֵשׁ לוֹ תַאֲוֹת וְשִׂאָר דְבָרִים שְׂרוּעָה לְהִנָּאת עֲצָמוֹ, אוֹלָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זֹכִינ׳ לְמִצַּא הַרְצוֹן הַגָּנוּז בְּנֶפֶשׁ, וְגוֹבְרִים בְּהַתְלַהֲבוֹת שְׁלֵהֶם לְשָׁמַיִם עַד שֶׁמִּתְבַּטְּלוּת כָּל הַתַּאֲוֹת הַרְעוּת, וְעַל יְדֵי זֶה מִתַּעֲלָה הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

לִי – לְשָׁמַי, אֵיתָא מִהַחֲדוּשֵׁי הַרִי"מ ז"ל מֵאֲשַׁפֵּת יָרִים אָבִיוֹן (תהלים קיג ז) הִינּוּ הַרְצוֹנוֹת שְׁמוֹנָחִים בְּאֲשַׁפְּתוֹת וִיכוֹלִים לְהַעֲלוֹתָם עַד רוּם שְׁמַיִם, וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶהוּ הַלְשׁוֹן תְּרוּמָתִי, תְרוּמָה, יָרִים אָבִיוֹן. מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ, אֵיתָא בְּדַהַר הַקְּדוּשׁ (ח"ב קכח). מֵאֵת כָּל אִישׁ מִהֵוּא דְאִיקָרִי אִישׁ דְּאֵתְגַבֵּר עַל יַצְרֵיהּ, יִדְבְּנוּ לְבוֹ, שְׁמוּסֵר אֵת רְצוֹנוֹתָיו לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

אֵיתָא בְּשַׁפֵּת אָמֵת שֶׁהַתְּשׁוּקָה שֵׁיִשׁ לְאָדָם לְהַתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צְרִיף לְהַגְבִּירָה עַד שֶׁתַּתַּעֲלָה עַל כָּל שְׂאָר הַרְצוֹנוֹת וְיִתְבַּטְּלוּ תַאֲוֹת הַגּוֹפְנִיּוֹת שְׁבוּ, וְעַל יְדֵי כֹחַ הַתּוֹרָה אֶפְשָׁר לְמִצַּא וּלְעוֹרֵר הַרְצוֹן הַפְּנִימִי לְבוֹא לְהַתְדַבְּקוֹת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבִכְפָּרְט בִּימֵי הַנְּעוּרִים שְׁעַקֵּר הַעֲבוּדָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּתוֹרָה, וְזֶהוּ מֵה דְאֵיתָא בְּדַהַר הַקְּדוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי תּוֹרָה מְגִיעִים לְכָל הַמְדַרְגּוֹת הַגְּדוּלוֹת (תשנ"ו):

וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי (כה ב)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

תפלה בלא כונה אינה מתקבלת ואינה פועלת את התקון הראוי

אֶפְשָׁר לְרִמּוֹ עַל הַתַּפְלָה, דְּרִדּוּעַ דַּעֲקַר תַּפְלָה הִיא בְּלֵב, כְּמוֹ שְׁנֹאָמַר (דברים יא יג)

מין חיה ששמה תחש ולא שלקחו עורות אילים וצבעו אותם בצבע תחש.

וזהו גם ההמשך בדברי רש"י 'לכך מתרגם ססגונא ששש ומתפאר בגנין שלו': בזה בא רש"י להביא ראיה מהתרגום שאינו סתם שם צבע, שצבעו בו העורות, אלא שהוא מין חיה, דתחש מתרגם 'ססגונא', שהחיה שש ומתפאר בגנין שלו'.

ולכן לא כתב רש"י בקצור 'פתרגומו ססגונא', כי אז היה מקום לפרש שפונת התרגום היא ש'תחש' הוא צבע המרכב מצרופ הרבה גונים, או 'ססגונא' פרושו ששה גונים (על דרך הדעה בתנחומא שבעור התחש יש ששה גונים) – אלא מדגיש 'ששש ומתפאר בגנין שלו', שעל ידי זה מוכן שפונת התרגום ל'מין חיה'.

והנה בכל מצוה ומצוה – יש שלושה ענינים: א, מעשה המצוה, ב, פונת המצוה, ג, הדור מצוה (שאינו מעכב בקיום המצוה). עד להדור בפירוט נוספים על גוף המצוה, ובפירוט ענינים התלויים במנהג.

והנה יש מקום שיטעה אדם לחשב, שעקר הדיוק בקיום המצוות הוא רק בשני ענינים הראשונים הנ"ל, פי: הצרף בדיוק במעשה המצוות מוכן ופשוט, שהרי המעשה הוא העקר, וכפי שהאר"י אדמו"ר הזקן בתניא (ריש פרק לח), ד'אם קרא קריאת שמע במחשבתו ובלבו לבד בכל פת פנתו לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולקרוא'. ואם הוציא בשפתיו ולא כוון לבו יצא ידי חובתו כדיעבד';

וכן מוכן הצרף בכונת המצוות, פי מצוה בלי כוונה היא 'כגוף בלא נשמה', וכפי שהאר"י אדמו"ר הזקן בתניא (שם ואלף) אודות גדל ההכרח בקיום המצוות מתוך אהבת ה' ויראת ה'.

לאדם איזה בחינה מיראה ואהבה, יראה לעשות לה חפץ וכלי להגביל בתורה אותה ההשפעה, דבזולת הכלי לא תתקיים.

והנה הכלי הנכונה בכל פעם היא מדת הצדקה, הנה על ידי הנדבה הגם שנותן האדם הנה הוא מקבל גם כן כמה שמגביל האור בהכלי וללקיחה תחשב לו. וזהו ויקחו לי תרומה, וזהו שגאמר מאת כל איש אשר ידכנו לבו, כי החלוק הוא בין גדר לנדבה, פי גדר יש לו גבול בגדר וגבול, מה שאין כן נדבה אין לו גדר וגבול מפלי פלי. וזהו שגאמר מאת כל איש אשר ידכנו לבו, שלבו נודב עליו – שאורות היראה ואהבה באים אליו מפלי גבול וכלי, אזי תקחו את תרומתי והוא פלי המגבילת וללקיחה תחשב לו:

ערת תחשים (והרבה גונים היו לה, לכך מתרגם ססגונא ששש ומתפאר בגנין שלו, רש"י) (כ ה)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א
באר דברי רש"י על דרך הפשט ותוספת הלמוד מענין התחש לענין רוחניות

צריך עיון מהי אריכות לשון רש"י 'לכך מתרגם ססגונא ששש ומתפאר בגנין שלו'. ויש לומר הבאור בזה – בפשטות: רש"י בפרושו 'מין חיה' בא לשלל קא סלקא דעתך ש'תחש' הוא שם צבע, ופרוש 'ערת תחשים' הוא כמו 'ערת אילם מאדמים', דכשם ש'ערת אילם מאדמים' פרושו עורות אילים ש'צבועות היו אדם לאחר עבודתו, כן יש מקום לפרש 'וערת תחשים', שצבעו עורות בצבע הנקרא 'תחש'. ולכן כתב רש"י ד'תחשים' – מין חיה, וכונתו בפשטות, שלקחו עורות של

בְּרוּךְ הוּא אֲצַמְצֵם שְׂכִינְתִי שָׁם, כִּף מְצֹאָתִי
בְּפִרוּשׁ הַפִּיּוּט שֶׁל מוֹסֵף בְּפִרְשֵׁת שְׁקָלִים בְּחֵרוּז
הַמִּתְחִיל בְּכַרְמֵי עֵינַן שָׁם.

וְהִנֵּה הַכְּתוּב אוֹמֵר 'וְדַבַּרְתִּי אִתָּךְ מֵעַל הַכַּפֶּרֶת
מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרָבִים' (כה כב). וְלִהְבִּין הַדְּבָר
הַזֶּה, וְגַם פִּרוּשׁ הַכְּתוּב 'הַשְּׂמִים וְשְׂמֵי הַשְּׂמִים
לֹא יִכְלָלוּךְ', וְגַם שָׁאֵר מֵאַמְרֵי רַז"ל כְּמוֹ
שֶׁנֶּזְכָּר לְפָנֵינוּ בַס"ד.

הַדְּבָרִים הַגְּשָׁמִיִּים תּוֹפְסִים מְקוּם וְאֵלו הַרוּחָנִיִּים
אֵינִם תּוֹפְסִים

וְצִרְיָךְ שְׂתַדַּע הַתְּפִלָּה שְׁבִין הַגּוֹפְנֵי וּבִין
הַרוּחָנִי, כִּי הַגּוֹפְנֵי תּוֹפְסִים מְקוּם בְּעֵבֹר
הַשְּׂוִי שֵׁשׁ בֵּין הַמְּקוּם וְהַמְּתַקָּמָם בּו, כִּי
שְׁנֵיהֶם מְגַבְּלִים בְּשֵׁלֶשׁ רַחֲקִים אַרְךָ וְרֹחֵב וְגַבְּהָ.
וְהִנֵּה אֵיזָה מִיּוֹן גְּשָׁמֵי שְׁאָרְכּוֹ וְרֹחֵבוֹ וְגַבְּהוֹ
אִמָּה, יְמַלֵּא מְקוּם פְּנוּי חֲלָל אֲשֶׁר הִחֲלָל גַּם
כֵּן אִמָּה עַל אִמָּה בְּרוּם אִמָּה, וְיִכְשְׁוֶה הַגְּשָׁם
הַנּוֹכֵר יְמַלֵּא הַחֲלָל הַזֶּה שׁוֹב לֹא יִכַּסֵּשׁ גְּשָׁם
אַחֵר בְּמְקוּם הַחֲלָל הַזֶּה. אֲבָל רוּחָנִי אֵינּוּ
תּוֹפְסִים מְקוּם בְּשׁוּם פְּנִים, בְּעֵבֹר כִּי הַמְּקוּם
הוּא גְּשָׁמֵי כִּי מְגַבֵּל הוּא בְּשֵׁלֶשׁ רַחֲקִים אַרְךָ
וְרֹחֵב וְגַבְּהָ, מֵהַ שְׁבִירוּחָנִי לֹא שֶׁיֵּד לֹמֵר אַרְךָ
וְרֹחֵב וְגַבְּהָ.

וְזֵהוּ שְׁאֵמֵר הַכְּתוּב 'הַשְּׂמִים וְשְׂמֵי הַשְּׂמִים
לֹא יִכְלָלוּךְ', לְמָה, שֶׁהֵם גְּשָׁמִיִּים וְאַתָּה
רוּחָנִי נוֹרָא מְאֹד, וְלֹא יִצְדַּק לֹמֵר שֶׁהַשְּׂמִים
מְכִלִּים אוֹתָךְ שְׁסוֹבְלִים אוֹתָךְ וְכִשְׂאֵתָה שׁוֹכֵן
בָּהֶם שׁוֹב לֹא יִנִּיחַ בָּהֶם אֵיזָה גְּשָׁם, בְּעֵבֹר
כִּי אִתָּה רוּחָנִי וְאֵינְךָ תּוֹפְסִים מְקוּם.

בְּאוֹר מֵאַמֵּר חו"ל 'מְקוּם אֲרוֹן אֵינּוּ מִן הַמִּדְבָּה'

וּבְזֵה תְּבִין מֵהַ שְׁאֵמֵרוֹ רַז"ל (יומא כא.) מְקוּם
אֲרוֹן אֵינּוּ מִן הַמִּדְבָּה, בְּעֵבֹר כִּי ה' **ה'**
שׁוֹכֵן בֵּין הַבְּדִים שֶׁהוּא מְקוּם הָאֲרוֹן לֹא יִתְכַן
שִׁתְּפֹס מְקוּם. וְעַם הַיּוֹד שֶׁבְּמְקוּם הַרוּחָנִי הַזֶּה
בֵּין שְׂמֵי הַבְּדִים הֵיזָה שְׁכֵן שָׁם ה', מְכַל מְקוּם
גַּם הָאֲרוֹן שֶׁהוּא גְּשָׁמֵי הֵיזָה יְכוֹל לְהִתְקוּמָם

אֲבָל בְּעֵנְיָנִים הַנוֹסְפִים וּבִפְרָט הַמְּנַהֲגִים, מֵהוּ
הַדְּיוּק בָּהֶם? וּבִפְרָט בְּמְנַהֲגֵי הַשְּׂיָכִים
לְחֵנוּף יְלָדִים קְטָנִים, שְׂאֵינִם מְבִינִים וְאֵינִם
שְׂיָכִים לְשִׁים עַל לִבָּם מֵהַ שְׂרֹאִים וְשׁוֹמְעִים,
וְיֵמָה גַּם טַף בְּגִיל רֶךְ בְּיוֹתֵר.

וְעַל זֶה בָּאָה הַהוֹרָאָה שֶׁגַּם צָבַע, גִּוֵּן הַחִיצוֹנִי,
הוּא חֲלָק מִמֵּין תִּיָּה, שְׂדָבָרִים כְּצִיּוֹר
חִיצוֹנִי צְרִיכִים לְהַעֲשׂוֹת מִתּוֹךְ חַיּוֹת, וְחַיּוֹת
הַבָּא מְעַצֵּם הַנְּשָׁמָה, וְכַמָּה מִמְּנַהֲגֵי יִשְׂרָאֵל
שֶׁרָשָׁם לְמַעֲלָה יוֹתֵר מִכַּמָּה עֵנְיָנֵי דִינִים, וּמְנַהֵג
יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה הִיא, מְנַהֵג מְבַשֵּׁל הַלְכָה, וְכַתְּשׁוּבַת
הַרְשָׁב"א הַיְדוּעָה בְּזֵה (ח"א סימן ט).

וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מוֹסִיף בְּכָל
עֵנְיָנֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת – הֵן קִיּוּם הַתּוֹרָה
וּמִצְוֹת בְּפִעֲלָה וּבַהֲדוּר מִצְוֹת, הַהֲנַגְלוֹת לְנוּ
וּלְכַנְיָנוּ, הֵן בְּהַנְּסָתוֹת לְה' אֲלֵכֵינוּ בְּעֵבֹדַת
ה' בְּאַהֲבַת ה' וְיִרְאַת ה', וְהֵן בְּדִיוּק בְּמְנַהֲגֵי
יִשְׂרָאֵל – עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה 'וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם',
בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאַחַת מִיִּשְׂרָאֵל. וְזֶה מְקַרֵּב
וּמְזַרֵּז עוֹד יוֹתֵר אֶת בְּנֵי בֵּית הַמְּקַדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי,
מְכוֹן לְשִׁבְתָּךְ פְּעֻלָּת ה', שֶׁמְקַדָּשׁ שֶׁלְּמִטָּה מְכוֹן
כְּנַגַּד בֵּית הַמְּקַדָּשׁ שֶׁלְּמַעֲלָה, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ
מִמָּשׁ (חֲלָק לֹא ע"מ 137, ע"מ 141):

וַעֲשׂוּ לִי מְקַדָּשׁ וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם (כה ח)

נִחְמַד וְנִנְעִים

כִּי בְּרוּךְ מְקוּסוֹב זִיע"א

בְּאוֹר תְּמִידַת מִשָּׁה רַכְנוּ כַּעַת צוּוּי עֲשִׂית
הַמְּשַׁכֵּן 'הִנֵּה הַשְּׂמִים וְשְׂמֵי הַשְּׂמִים לֹא יִכְלָלוּךְ
אִף כִּי הַבֵּית הַזֶּה'

אִתָּא בְּמִדְרָשׁ (תְּנַחֲמָא כִּי תַשֵּׁא י): כִּשְׂאֵמֵר לוֹ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשָּׁה 'וַעֲשׂוּ לִי
מְקַדָּשׁ וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם' נִבְּחָה וְנִרְתַע מִשָּׁה, אִמֵּר
'הִנֵּה הַשְּׂמִים [וְשְׂמֵי הַשְּׂמִים] לֹא יִכְלָלוּךְ אִף
כִּי הַבֵּית הַזֶּה' (מַלְכִים א' ח כז), אִמֵּר לוֹ הַקְּדוּשׁ

ונתת אל הארץ את הערת אשר אתן אליך (כה)

(טו)

מבשר צדק

רבי ישכר דב מזלוטשוב זיע"א

הקדוקים בפסוקים

ונתת אל הארץ את הערת וגו'. ואחר כך בפסוק ונתת את הכפרת וגו' ואל הארץ תתן את הערת אשר אתן וגו' (פסוק כא). יש להקשות מפני מה כתוב בפסוק ראשון תבת ונתת קדם תבת ארון, ובפסוק שני כתוב הקרן קדם הנתינה. וגם כפל הפסוק, כמו שהקשה רש"י ו"ל.

כתחלה יש לעסק בפשטות התורה ואפלו שלא לשמה, ואחר כך כפי שיוכר עצמו כך יזכה לפנימיות התורה

ונראה לפרש על פי מה ששמעתי בשם הרב המגיד זצ"ל על פסוק 'לשמש שם אהל בהם, והוא כחתן וגו' (תהלים יט ה-ו). דידוע שיש בתורה פשטיות ופנימיות, דפנימיות היא בחינת נשמה לנשמה. וזהו פנים בפנים דבר ה', וכמו שפן אדם מתפשט עצמו מן החמירות בן נתגלה לו התורה.

וזהו 'לשמש שם אהל בהם' ממש, רצונו לומר כשהאהל, הוא הגוף, מפסיק, אינו רואה רק פשטיות התורה. וכשיצא מן החמר, אז נתגלה לו פנימיות התורה. וכשיצא עוד יותר, אז נתגלה לו פנימיות דפנימיות, וזהו 'הוא כחתן יוצא מחפתו'.

וידוע דבן אדם המחזיק התורה נקרא ארון. וזהו ונתת אל הארץ וגו', זה הפסוק מדבר בבחינות בן אדם שעדין אינו ארון, לזה כתיב הנתינה קדם, רצונו לומר שלמד פשטיות התורה, אפלו שלא לשמה. ופסוק השני ואל

שם כי הרוחני אינו תופס מקום, ואז המקום שהוא נתרחב עד שהיה מקום לארון להתקומם בו. ולכן נקרא הקדוש ברוך הוא מקום, כמו שאנו אומרים 'ברוך המקום', כי הוא מקומו של עולם (ב"ר סח ט), כי במקום שהוא שוכן שם אף שהוא מעט הכמות מתרחב ותופס הרבה.

באור ענין התרחבות ארץ ישראל בעת השראת השכינה - כעור הצבי

ולכן אמרו רז"ל (גיטין נו.) למה נקרא שמה ארץ צבי, מה צבי אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל כל זמן שישראל היו יושבין בה היה רחב, עכשו אינה מחזקת, כמו שאמרו רז"ל (סם) שלש מאות עירות היו לו לינאי המלך בהר המלך ועכשו אינה מחזקת אפלו שלש מאות קנים.

והענין הוא כי בזמן שהשכינה היה שרויה בתוכם אז המקום שהוא מעט הכמות נתרחב והחזיק מועט את המרבה, וכשנסתלק השכינה מהם אז נתפרץ וחזר המקום לכמות שהיה מקדם.

באור 'עומדים צפופים ומשתחיים רוחים'

ובזה תבין מה שאמרו רז"ל במסכת אבות (פ"ה מ"ה) עומדים צפופים ומשתחיים רוחים, כי נתרחב המקום והחזיק מועט את המרבה, כי אפלו לעמד צפופים לא היה המקום מספיק בלתי נס שיחזיק מועט את המרבה.

ואם תאמר למה עמדו צפופים ולא רוחים כפאשר היה בהשתחווותם, דיש לומר דממעט בנסים עדיף, כמו שכתב הרמב"ן בפרשת נח בפסוק 'מכל החי מכל בשר וכו' (בראשית ו ט) עין שם, אבל בהשתחואה שהצרכו להרחבת המקום יותר אז נתרחב המקום עוד כפי הצורך:

מהיחיד הנעלם יתברך שמו לעד. על כן כל דברי התורה הקדושה יעידו ויגידו כי ה' אחד ושמו אחד, על כן נקראת התורה 'עדות' בכל מקום (הלכות עדות ה"ד):

ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד (כה ל)

ארח לחיים

רבי אברהם חיים מזלוטשוב זיע"א

האוכל בקדשה ואינו נגזר אחר תאוותו וזכה שנשמתו נהנית מפנימיות המאכל

ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד. ונראה דהנה פתבתי פרוש הפסוק ו'אכלתם אכול ושבוע והללתם את ה' אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא' (יואל ב כו). דהנה הרב הגדול בוצינא קדישא מורנו הרב רבי דב בער זלה"ה אמר, שהחיות אשר בתוך המאכל נקרא אכל, והמאכל נקרא מאכל על שם שמאכל את האדם החיות שבתוכו הנקראת אכל, עד כאן דבריו.

וידוע שבאורייתא ברא הקדוש ברוך הוא ובאורייתא מתקנים עלמין, והחיות שכל דבר הם אותיות התורה ובתוכם אור פנימית אין סוף ברוך הוא המתעלם בתוך האותיות המתיה הכל, וידוע מה שאמרו ז"ל 'אם שמוע תשמע' (דברים יא א) אם שמוע ביטן תשמע בחדש, ואמרו (ברכות מ) שלא במדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם כלי ריקן מתזיק כלי מלא אינו מתזיק אכל מדת הקדוש ברוך הוא כלי מלא מתזיק וכו'.

וזהו שנאמר ו'אכלתם אכול', רצונו לומר שתאכלו חיות התורה אשר בתוך המאכל המתיה אותו, ושבוע' רצונו לומר אם תהיה שבע בדברי תורה ותהיה כלי מלא אז תוכלו

הארן נתן את העדת, פרוש בן אדם שהוא כבד בכחינת ארון, 'יתן' הוא בחינת נסתר לנוקבא, שהשכינה נתן לה את העדות, והיא תגלה לה פנימיות התורה, והבן:

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

התורה נקראת 'עדות' משום שהתורה היא עדות על אלקותו יתברך

בכל מעשה המשפן ובכל התורה נקראת התורה בשם עדות וכו', כי התורה היא עדות גדול עליו יתברך, כי מי שיש לו מח אמתו בקדקדו יוכל לראות בעיני שכלו היטב את מציאותו ואחרותו ויחודו יתברך על ידי התורה הקדושה, כי כל בעלי דעה ושכל אמת יעידו ויגידו שאי אפשר בשום אופן בשום שכל לבדות תורה פזאת מלב חס ושלום וכו'.

כי מהיכן לוקחין תורה פזאת, מן בראשית עד לעיני כל ישראל עם כל הדיוקיה ופרטיה וכו', וכל שאר הספרי נביאים וכתובים וכל הש"ס ומדרשים ומפרשיהם וכל הפלפולים והחדושים שבהם, וכל סתרי התורה שגלו הרשב"י ומלמדיו והאר"י וזרנו לברכה, וכל הגבורות והנוראות והנפלאות שבהם אשר תסמר שערות ראש האדם המעין בהם, אפלו מי שאינו מבינם לתכליתן, עם כל זה מעט מעט שמתנוצץ לו מדבריהם הכל יודו ויאמרו שאי אפשר לבדות חס ושלום דברים כאלה מלב בשום אופן.

וכן כל ההתגלות והחדושים נפלאים ונוראים שגלו הצדיקים בדורות שאחריהם עד היום הזה, כי עיני ה' יתברך עמו גם בדורות האלה שראינו עין בעין התגלות חדושים נפלאים ונוראים שאי אפשר לגלותם בשכל אנשי בשום אופן אם לא בשפע אלקי הנמשך

מהרי"ד בעלזא

רבי ישכר דב מב'עלזא זי"ע א

האכילה וכל עניני הגוף צריכים להיות רק כדי לסייע לעבודת השם ותכונתו, וזולת זאת אין להם מקום

יש להתבונן הלא כשהתחיל לדבר מהשלחן הנה לו מיד לקבוע מקומו, ולמה המתין בזה עד לאחר שפאר מקום המנוחה, חזר על השלחן.

שמעתי על זה משם הרב מב'עלזא [מ'ן מהרי"ד] זי"ע, כי השלחן הוא השפעות מזוני הגוף, ומנוחה רמז על אור התורה, כדאיתא (ב"ב כה): הרוצה שיעזוב דברים, ויפסיק הגוף צריך ליחד אותם ולהעלותם לתכלית קיום התורה, אבל זולת זה אין להם מקום.

לכן מתחלה לא פרט השלחן, עד לאחר שאמר המנוחה שמקומה בדרום, מעתה יש כבר מקום לשלחן שהוא משפיע חפצי הגוף, ואמר 'את השלחן תתן על צלע צפון' (קול יעקב).

נכוב לחת תעשה אתו כאשר הראה אתך בזה כן יעשו (כו ח)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחי צירא זי"ע א

רמז שצריך ללמד את המשניות בעל פה

נכוב לחת. בא לרמז מה שכתבנו דצריך ללמוד בעל פה, וזהו נכוב לחת, כתרומתו 'חליל לוחין', שהתלמוד הנה שתלמוד המשנה יהיה חסר לוחות, שלא תלמוד בספר, רק בעל פה. וזהו 'פאשר הראה אתך בזה', שגם אתה לא למדת אותה כי אם בעל פה, כמו שאמר (אבות פ"א מ"א) משה קבל תורה מסיני, היא תורה שבעל פה שקבלה בעל פה,

להחזיק ולהשיג החיות אשר בתוך המאכל, ואיתא בכונת דהנשמה נהנית מרוחניות המאכל והגוף נהנה מגשמיות המאכל ומכח זה קשורים זה בזה על ידי המאכל, עד כאן, ורמ"א ז"ל כתב בארח חיים סימן רא"ו וזה לשונו: ועוד יש לפרש שמשפליא לעשות במה ששומר רוח אדם בקרבו וקושר דבר רוחני בדבר גשמי וכו', עד כאן לשונו.

וזהו שאמר, אם תשיגו החיות אשר בתוך המאכל ותהנה הנשמה מרוחניות שבמאכל והגוף ינהה מגשמיות המאכל ועל ידי זה יהיו קשורים הנשמה והגוף, והללתם את ה' אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא, כי הוא דבר פלא שמקשר רוחני בדבר גשמי ומתקנים על ידי המאכל גם כן.

והנה אמרו רז"ל (מנחות צז) בזמן שבית המקדש היה קנים מזבח מכפר ועכשו שלחנו של אדם מכפר, בודאי פונתם מי שאוכל בדרך זה להוציא חיות אשר בתוך המאכל והניצוצות קדושות אל נשמתו שיהיה לו כח לעבודת הבורא מלבד הניצוצות והנשמות אשר הם בדרך גלגול בתוך המאכל.

אבל אין פונתם בזה שאוכל כמו בהמה למלאות פרסו ותאנותו ששלחנו כפר עליו, אלא בזה שאוכל בדרך הנ"ל שעובד השם ותברך באכילתו. וזהו שנאמר ונתת על השלחן לחם פנים רצונו לומר לחם פנימיות, רצונו לומר החיות אשר בתוך הלחם, זה תתן על שלחנה, ואז לפני תמיד ונקרא זה השלחן אשר לפני ה':

ושמת את השלחן מחוץ לפרכת ואת המנחה נכח השלחן על צלע המשכן תימנה והשלחן תתן על צלע צפון (כו לה)

החלק אלקי שבכל אחד הוא הטבע שיכסף למקורו, ובזה לא יצמח לו שום גאות ויכול לעשות כל מעשיו בתורה ותפלה בהשתוקקות רבה בבחינת ויגבה לבו בדרך כי ה'.

עמלק מביא את האדם ליאוש מתוך שפלות מדמה, ומאידך כאשר עובד את הבורא מביאו לגאון

והנה בעמלק פתיב ויילחם עם ישראל ברפידים (שמות יז ה), הינו רפוי גדים, הינו שמביא לכל אחד שפלות במחשבתו שהוא אינו פלום, וכל מעשיו חס ושלום בתורה ותפלה אין נחשבים לכלום (ועמלק ובלעם הוא בחינת א' בלע"ע עם'קל), שהוא בעצמו קל בעיניו, ומזה נופל לבחינת עצבות ולשאר מדות רעות. וגם גיון שאין לה אדם שאין לו שעה אשר מעוררין אותו מלמעלה, ועוזר לו ה' באיזה מצוה או תפלה פראוי, הנה אדרבה מזה בא לבחינת גאות שעתה הוא עובד ה' פראוי. וזה עקר מלחמת עמלק.

ולזה פתיב ויאמר משה ליהושע בחר לנו אנשים (פסוק ט שם), ד'לנו הוא בחינת משה, בחינת ונאנחנו מה' (שמות טז ז), וכן גבי יהושע איתא בתרגום יונתן (במדבר יג טז) 'פד חמי משה ענותנותו דיהושע וכו', ונאנשים שבמקרא הוא בחינת חשיבות וכמו שכתב רש"י.

עבודת ה' צריכה להיות מעונה והתחזקות יחד, וזהו שבאמת צריך להיות שתי הדברים יחד, בחינת שפלות להיות נחשב למה ואפס, וגם צריך להיות גם בבחינת חשיבות שידע שנשמתו היא חלק אלקי, ויש בטבעו להיות נכסף להתפלל באורו ותפלו, וכל זה על ידי אמונה, וזהו ויהי ידיו אמונה, שעל ידי אמונה זו אם יעשה מצוה יכול לבוא להתחזקות וידע אשר זאת רק מהקדוש ברוך הוא וחלק אלקי שבו, ובזה ויחלש יהושע'.

גם בני ישראל כן יעשו וילמדוהו בעל פה. והנה 'נבוב' גימטריא ששים, רמז לששים מסכתות שיש במשנה:

פרשת זכור

עמק תפלה

רבי מרדכי דב מהורונקטייפנעל זיע"א

על האדם להיות בעונה בעיני עצמו אך יחד עם זה בהתחזקות ובטהון שהבורא יתברך יסיעו לעבודו

להבין ענין מלחמת עמלק, הנה נודע דכל אדם צריך להיות נבזה בעיניו נמאס בהתבונן בעצמו בכל מעשיו פאשר ידע אינש בנפשיה ומאין באת כמאמר המשנה (אבות פ"ג מ"א). אך כל זה הנה כמו בן צריך להיות אצלו בחינת התחזקות להיות בטיח בחסד ה' שבודאי יעזר לו השם ותפרו בתורה ותפלה, ובכל מצוה ותורה שעושה ממשו אורו ותפרו בכל העולמות, ועל זה פתיב ויגבה לבו בדרך כי ה' (דברי הימים ב' יז ו).

על ידי שידוע שהוא אינו עושה כלום אלא טבע נשמתו להשתוקק אל מי שכראה לא יגיע לידי גאון

ולכאורה הנה כשעוסק בתורה ותפלה ומעשים טובים בבחינת ויגבה לבו בדרך כי ה' יבוא מזה חס ושלום לבחינת גאות, אף באמת צריך להאמין שהוא אינו עושה פלום, שרק שהשם ותפרו המהנה כל הנבואים וכל הנמצאים, והטבע בכל מעשי בראשית שחלק ותאנה להיות נכלל במקורו, כמו שמצינו בטבע אש שעולה למעלה.

כמו כן הוא טבע בנשמות ישראל שהם חלק אלקי מופעל להיות נכספה וגם פלטה נפשי לה', ונמצא הוא אין עושה פלום רק

מתלבש עמלק הרשע באפנים אחרים, בגאות וישות ופניית חס ושלום ושאר שקרים להדיחו מזה האמונה חס ושלום, לכן פתיב 'מלחמה וכו' מדר', שזה שני בחינות אמונה להתזהר ולהשמר מזה העמלק בכל מיני זמנים.

עקר כח עמלק בעקבתא דמשיחא

ועוד 'מדר דר' כמספר חתם, לרמז על חתימת הגלות, שאז יהיה המלחמה היותר גדולה הן בגופני והן ברוחני, ועקר כחו הגדול של עמלק בעוקבא דמשיחא, כמו שאמר הקדוש ברוך הוא להנחש 'הוא ישופך ראש' (בראשית ג טו), שהוא בחינת ראש הדורות, שהכניעו בגדל כחם קלפת הנחש הקדמוני, ואתה תשופנו עקב' שהוא עוקבא דמשיחא, שאז יתגבר כחו של אותו נחש ביתר שאת, שזה תכלית כל הברורים מכל הדורות, וזה (שה"ש א ח) 'צאי לך בעקבי הצאן' בעקביים, שאז יהיה עקר העלאות הניצוצין הנשארים מכל הדורות:

דברי חיים

רבי חיים מצאנז זיע"א

כפי שיש קומה שלמה בקדשה כן יש בסטרא אחרא | כל אחד מהאמות מכון כנגד אבר מאברי הגוף | עמלק מכון כנגד כח הראשית שהוא הרצון

הנה ידוע שיש עדה קומה שלמה, כמו ראשי עדה, עיני עדה, פידוע, וכמו שיש בקדשה, כן נמי זה לעמת זה, יש קומת סטרא אחרא, וכשה קם זה נופל. והנה כל האמות נגד הגוף וירועות שבקדשה, וכל אחד רוצה לבטל מנגדו מהקדשה בהגוף הקדוש, והינו יש לעמת העושים מצות צדקה פדים או בהליכה ברגלים, או בשארי איברים, כנגדם המבטלים, ואם ישראל מתחזקים במצות הללו מתבטל הצד שפנגדו.

'זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך' - בדרך המולכה לעבודת הכוהן יתברך

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך, הינו בדרך שהולך להשם יתברך, הינו בחינת שפלות, לא יהיה לו חס ושלום בחינת עמלק עם"קל בעיניו שלא יוכל לעשות שום מצוה להשם יתברך בשמחה. 'ובהניח ה' וגו' שיהיה לו נייחא דרוחא ועזר ה' תמחה זכר עמלק' שלא יפל חס ושלום מזה לבחינת גאות לומר שהוא עובד ה' כראוי אלא שידע שכל זה היא מהשם יתברך שמו אמן:

שמר אמונים

רבי אהרן ראטה זיע"א

עמלק לוחם עם ישראל מלחמה תדירית באפנים שונים בכל דור לקרם מהאמונה

ידוע כי זה מלחמת עמלק התדירי הלוחם עם בר ישראל לקררו מאמונה פמוכא בספרי יראים, כי עמלק לא בא רק אחר שאמרו 'היש ה' וכו' (שמות יז ז) חס ושלום, וזה הכח נצמח ומתנוצץ ומתחדש כחו בכל דור בעונותינו הרבים, ועל זה אמר הכתוב 'מלחמה לה' בעמלק מדר דר' (פסוק טז טו), שבעל דור מתלבש זה העמלק הרשע באפנים אחרים.

כאור אמונה בראש ואמונה בסוף

וכתיב 'דר' חסר, וכמו שכתבתי במאמר דרוש הגאולה, דר כמספר שני פעמים אמונה, פידוע שיש אמונה בראש ואמונה בסוף, כשהאדם בבחינת הקטנות ובמחין דקטנות, או בתחלת עבודת ה' יתברך, מתלבש עמלק להמשיכו למטה לקררו לגמרי מאמונה חס ושלום בכל מיני פתויין, כדי להורידו חס ושלום על ידי זה בכל מיני תאוין בישין ומתועבין חס ושלום.

ויש אמונה בסוף, כשהאדם במחין דגדלות ומכיר ומרגיש קדשת שמו יתברך, ואז

לְהַרִים רֹאשׁ הַקְּדוֹשׁ מִמֶּה שָׂרְאוּ בָּיָם, תִּכְף כַּף בָּא זְדוּן וְלֹא הֵנִיחַ לְהִתְפַּשֵּׁט קִדְשָׁתָם, וְאִם הָיוּ יִשְׂרָאֵל אֲזוּ וַכְּאִים הָיוּ מִתְחַזְּקִים נִגְדוּ לְהֶאֱבִידוּ.

אך מִחֲמַת שִׁבְאוּ מִמְצָרִים מִצְרוֹת הָאָרֶץ, וְהַתּוֹרָה עֲדִין לֹא נִתְּנָה לָהֶם, לֹא הָיָה בָּהֶם כַּחַךְ לְהַחֲלִישׁ אֶת עֲמֻלָּק, עַדִּי יִבְאוּ לְאָרֶץ וְיִלְקְטוּ מִצֹּת הַתְּלוּיִים בְּאָרֶץ וְיִתְרַבּוּ בַתּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְאֲזוּ יִדְעוּ מִה שֶׁחָסַר לָהֶם עַד עַתָּה, וְהָאִיךְ יִחַדְּקוּ מֵעַל גְּבוּל הַקְּדוּשָׁה, וְאֲזוּ יִדְעוּ מִה שֶׁעָשָׂה לָהֶם, וְאֲזוּ בְּכַח גְּדֹל קִדְשָׁתָם וַיַּעֲשׂוּ תְשׁוּבָה עַל חֲסִרוֹנָם בְּעִבּוּדָה, אֲזִי יִמְחוּ וַיִּרְעוּ שֶׁל עֲמֻלָּק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, הֵינּוּ מִמֶּה שֶׁמְחַלֵּק וּמִפְרִיד בֵּין רֵאשִׁית הַקְּדוּשָׁה לְהַתְּפַשְׁטוֹת.

וְזֶה פְּנֵת הַפְּתוּב בְּהֵיחָד ה' אֶלְקֵינוּ לְךָ מִכֹּל אִיבִיךָ מִסְבִּיב, הֵינּוּ שְׁעַל כָּל פְּנִים יִהְיֶה לָהֶם מְנוּחָה מִהֶאֱמוֹת שֶׁהֵמָּה נִגְדַת הַקְּדוּשָׁה בְּאִבְרֵים הַנִּגְלִים, וְהַיִּשְׂרָאֵל יִתְגַּבְּרוּ עֲלֵיהֶם וְיִהְיֶה לָהֶם מְנוּחָה מִהֶם, כִּי עַל כָּל פְּנִים יַעֲשׂוּ תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְאֲזוּ יִדְעוּ מִה שֶׁחָסַר לָהֶם גְּדֹל הַהִשְׁתַּוְּקוּת וְעִשִׂית הַמִּצְוָה מֵרֵאשִׁית הַמִּתְשַׁבְּה קְדוּמָה, וְיִזְכֹּר שֶׁעֲמֻלָּק גָּרַם לָהֶם זֶה.

וְאֲזוּ יִמְחוּ שְׁמוֹ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, וְאֲזוּ יַעֲבֹדוּ אֶת ה' בְּמִתְשַׁבְּה קְדוּמָה, וְאֲזוּ יִהְיֶה מִקְּטִים 'אֲנֹכִי ה' אֶלְקֵינוּ' וְכוּ' וְיִהְיֶה שֵׁם שְׁלֹם וְכִסּוֹ שְׁלֹם, שֶׁשְׁפִי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה בְּתַכְלִית הַרוּמָמוֹת מִמִּתְשַׁבְּתָם קְדוּמָה, יִהְיֶה מְקוֹם לְהַשְׁרוֹת הַשְּׂכִינָה עֲלֵיהֶם וְיִהְיֶה הַפֶּסַח שְׁלֹם.

וְלִכּוֹן לֹא הָיָה בִּכְלִתָם אֲזוּ לְמַחֲוֹת לְגַמְרֵי, עַד אֲשֶׁר יִסְגְּלוּ מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּפִעֵל, וּכְשִׁיחֵי לָהֶם הַכֹּל עַל תְּקוּנָה בְּשִׁלְמוֹת, קוּמָה שְׁלֵמָה, וְלֹא יִחָסַר לָהֶם רַק הַתְּגַלּוֹת הַקְּדוּשָׁה רֵאשִׁית הַמִּתְשַׁבְּה קְדוּמָה, אֲזִי יִזְכְּרוּ שֶׁעֲמֻלָּק גָּרַם לָהֶם זֹאת, וְאֲזוּ יִמְחוּ שְׁמוֹ, כִּי שְׁמוֹ מוֹרָה עַל הַנִּיחָיוּ שִׁינָח מִמֶּנּוּ, בְּמֵה שֶׁעַל יְדוּ יִבְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְרֵאשִׁית הַמִּתְשַׁבְּה.

הַרְצוֹן הוּא הַכַּח שֶׁהַכֹּל כְּלוּל בּוֹ וְהוּא מְבִיא לְכָל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ

אך יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ בְּאֶדָם כַּח הַכּוֹלָל, וְהוּא נִקְרָא רְצוֹן, וְהוּא נִקְרָא רֵאשִׁית וְתַכְלִית הָאֶדָם, מֵה שֶׁהוּא הַתְּחִלַּת הַיְהִי כָּל תְּנוּעוֹתָיו וְהַרְצוּתָיו וַיִּמְעָשׂוּ תְלִיא בּוֹ הַהִתְחַלָּה, וְזֶה אֵינוֹ מְכַלֵּל הָאִיבְרִים רַק כַּח הַכּוֹלָל.

וְעַקֵּר שֶׁל כָּל תַּכְלִית מַעֲשֵׂינוּ לְחַמֵּן עַד בְּכִלְלוֹת הַרְצוֹן שִׁיחֵי רַק טוֹב, וְהוּא הַהִתְחַלָּה, וּכְמֵאֵר הַגְּמָרָא (בְּרִכּוֹת טז): כְּשֶׁנֶּשְׂפִים נִמְצָא יְחוּל לְכַבְּנוּ לְטוֹב, הֵינּוּ הַהִתְחַלָּה יִהְיֶה רַק לְהִשְׁתַּוְּקֵק לְטוֹב, הֵינּוּ לְתַכְלִית הָאֶמֶת לְדַבֵּק בְּשֵׁרֵשׁ כָּל הַשְּׂרָשִׁים וְכוּ', שִׁיחֵי כָּל מְאֻיְנוּ רַק לְדַבְּקוֹת הַשֵּׁם וְכוּ', וְזֶה נִקְרָא רְצוֹן הַקְּדוּשָׁה וְרֵאשִׁית.

מִיד כְּשֶׁהֵאֱדָם מֵתוֹרֵר לְעִבּוּדוֹתָיו עֲמֻלָּק מְכַנִּים בּוֹ עֲצֵלוֹת וּמְקַרְר אֶת רְצוֹנוֹ

וְכִמּוֹ כֵּן יֵשׁ זֶה לְעַמֵּת זֶה, עֲמֻלָּק הַנִּקְרָא 'רֵאשִׁית גּוֹיִם' (בְּמִדְבָּר כד ט), וְרְצוֹנוֹ לְכַטֵּל יִשְׂרָאֵל מֵרֵאשִׁית הַדְּבָקוֹת וְלְהַפִּיל עֲצֵלָה וְלְהַקֵּר מֵאֲהָבָה, וְתִכְף כְּשִׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל רְצוֹנוֹ לְהִתְפַּשֵּׁט רְצוֹן הַקְּדוּם שֶׁל קְדוּשָׁתוֹ וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מִנְּגִיד זֶה הַבְּלִיעַל מֵרָאָה לוֹ עֲצֵלוֹת, וְאֵינוֹ מְנִיחַ לוֹ לְהִתְפַּשֵּׁט קְדוּשָׁתוֹ, וְלִזֶּה נִקְרָא 'רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמֻלָּק', שֶׁהוּא נִגְדַת רֵאשִׁית דְּקְדוּשָׁה.

וְכִמּוֹ שֶׁהוּא בְּכִלְלוֹת, כְּמוֹ כֵּן הוּא בְּפִרְטוֹת בְּאֶדָם הַיִּשְׂרָאֵלִי, זֶה חֵלֶק הַרַע מִפִּיל עֲצֵלָה עַל הָאֶדָם, וְאֵינוֹ מְנִיחַ לְהִתְפַּשֵּׁט שְׂכָלוֹ וְרְצוֹנוֹ עַל הַמַּחַ וְהַלֵּב, כְּלִי הַשְּׂכָל וְכִלֵּי הַגּוּף, לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת מַעֲשִׂוֹת בְּהִתְלַבְּבוֹת גְּדוּל מְרְצוֹן הַקְּדוּם.

עֲמֻלָּק בָּא לְכַלֵּל יִשְׂרָאֵל מִיד כְּבִצְאָתָם מִמְצָרִים כְּעוֹד לֹא הָיוּ בִיָּדָם תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְלִכּוֹן לֹא הָיָה בִיָּדָם לְמַחֲוֹתוֹ

וְכִמּוֹ כֵּן בְּכִלְלוֹת בָּא עֲמֻלָּק נִגְדַת יִשְׂרָאֵל תִּכְף בְּצִאֲתָם מִמְצָרִים, וְאַחֲרֵי הַתְּחִלָּתָם מַעֲט

לא יהיה פרווד ומסוף המבדיל בינינו לבין אבינו שבשמים, ויבטל המסוף המבדיל גם בגשמיות והחצונות, הוא עמלק הרשע, וימח זכרו, כי כל החיות וניצוצות הקדושות יצאו ממנו, וממילא יבטל מן העולם זכרו:

אבני המקום

רבי יעקב דוד מאמשינוב זיע"א

כאור השם 'שבת זכור' - כח השבת סיע לעם ישראל למחית עמלק

הנה פרשה זו אנו קורים בשבת שלפני פורים, ועל שם הקריאה נקראת 'שבת זכור'. ויש לומר בזה, דהנה הדבר ידוע שהעליונים נפעלים על ידי מעשי התחתונים ומעשיהם משפיעים בעולמות העליונים, והנה אותו רשע עמלק פינו שרצה לאבד את כל היהודים גרם זה שבגוי ישראל ידברו בו ויזכרו אותו בכל רגע ורגע, ובזה נתעורר הענין למעלה לזכר את עמלק והצורך למחות אותו, ולכן נצטוו בגוי ישראל למחות את זכרו, והבן.

אמנם כל זה היה בכח קדשת השבת, דבשבת כח הקלפה קלפת עמלק נמצאת בעמקי תהומא רבה, כד עייל שבתא איהי אתיחדת ואתפרשת מסטרא אחרא (וזהו ח"ב קלה:) ועל ידי זה היה אפשר שהזכירה שזכרים בגוי ישראל את עמלק תפעל בעולמות העליונים כדי למחותו וקמו שנתבאר, ומשום כך כדי לזכר זאת שבכח קדשת השבת נפעל ענין זה בעולמות העליונים לכן אנו קוראים לשבת זו שבו קוראים פרשת מחית עמלק 'שבת זכור', והבן (עמ' כב):

וכאשר תקנו בכללות ובפרטות הקדשה מראשית המחשבה, אזי יפרד ממנו הניצוץ הקדוש, וימח שמו מהקדשה ויתבטל מכל וכל, כי אין לו חיות רק מה שעל ידו יבוא בגוי ישראל להתגבר ולהתדבק במחשבה קדומה, וכאשר יבואו ישראל למדרגה זו יבטל שמו, הוא ניצוץ הקדוש, ובקדשה יהיה שלמות, שהשם והכפסא יהיה שלם.

מצות זכירת עמלק היא לכל אדם פרטי מישראל שיזכר מה עולל לו עמלק שחסרו מהתלהבות דקדשה

והנה המצוה היא בפרטות לכל איש מישראל שיזכר מה שעשה לו בפרטות מה שהתעצל אותו מעבודה, ומה חסר לו מהתלהבות הקדשה האמתית, ראשית מחשבה קדומה, כי אם אין האדם מכיר חסרונו אינו יודע מה לתקן, ולכן המצוה לזכר מה שעשה לו ומה שחסר על ידו, ובזה יתאמץ למחות שמו כנ"ל.

כלל הדברים, שבעת אשר הוינח לנו מפל אויבינו הנצרים אותנו לבטל מתורה ומצות, הן אויב חיצוני, ופנימי הוא הנציר הרע, ואז נבא בכל פנימיות קדשת נפשותינו להדבק בשרש כל השרשים, אשר משם נחצב מקור נשמותינו, וכמאמר הפתוח ואתם הדבקים בה" (דברים ד ה), ו'כאשר ידבק האזור במתני איש וגו'' (ירמיה יג יא), וממילא יבטל ראשית גוים עמלק, המפריד בין שרש ראשית מחשבה קדומה לכללות נשמותינו, ואז ימח שמו, כי עקר חיותו מניצוץ הקדוש שנבלע מחמת חטאתינו, ולכן הוא להיות רצועה מרדות כדי לשוב ליראת ה'.

וכאשר נשוב פאמת והיינו נקיים מפנימיות אויבים, וממילא מחיצוניותינו לא ישלט בנו, פאשר נהיה טובים, באהבה יתרה והשתוקקות רב למקור שרש השרשים, וממילא

אוצרות גאוני הדורות

מארץ מצרים" לךף ויקחו לי תרומה". ויש להבין מה ענין זה לזה.

ויש להקדים את שאלת הראשונים, היאך ישראל נהנים מהעולם הזה, שהרי מבאר בתנא דבי אליהו זוטא (פי"ט) שעשו ויעקב חלקו ביניהם את העולמות, עשו נטל את העולם הזה, ויעקב נטל את העולם הבא.

ותרץ רבי יוסף דוד עייאש בספרו 'קול דוד', על פי המדרש (ב"ר פב, יג) על הפסוק "ויקח עשו וגו' וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו" (בראשית לו, ו), רבי אליעזר אומר, הלך עשו כדי להפטר מהשטר חוב שבני ישראל עתידים להשתעבד במצרים, שנאמר "ויאמר לאברם דע תדע כי גר יהיה ורעך בארץ לא להם ועבדים וענו אתם ארבע מאות שנה". נמצא, ששטר חוב היה מטל על זרעו של אברהם, ואם כן אף זרעו של עשו היה צריך להשתעבד במצרים. ומאחר שזרעו של עשו לא פרע את החוב המטל עליו, הרי שהחלקה שחלקו ביניהם את העולמות, בטלה, כדין אחים שחלקו בירשת אביהם, שאם בא בעל חוב של אביהם ונטל את חלקו של אחד מהם, בטלה החלוקה וצריכים האחים לחלק מחדש, כמבאר בגמרא בבא בתרא (קו:), וכן פסק הרמב"ם בהלכות נחלות (פ"ה ה"א). נמצא, כי על אף שחלקו יעקב ועשו את העולמות ביניהם, הרי בזה שיצא שטר חוב על אביהם, כלומר גזרת השעבוד, ורק זרע יעקב פרע את השטר בזה שהשתעבדו במצרים, ממילא בטלה החלוקה, ויכולים ישראל לקחת חלק בעולם הזה.

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (כה ב)

תולדות אברהם

רבי אברהם אביהצירא זצ"ל

הקמת המשכן אינה דוחה את השבת

מוכא במדרש (ש"ר לג, א), ה"ד הוא דכתוב "פי לקח טוב נתתי לכם תורתא אל תעזבו" (משלי ד, ב).

ויובן, בהקדים את דברי רש"י על הפסוק "ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אף את שבתתי תשמרו" (שמות לא, יג), שיש כאן אזהרה למשה אף על פי שהפקדתיך לציוותם על מלאכת המשכן, אל יקל בעיניך לרחות את השבת מפני אותה מלאכה. וכן אזהרה לישראל אף על פי שתהיו רדופים וזריזים בזריזות מלאכה, שבת אל תדחה מפניה. הרי שלגדל רצונם של משה וישראל להקים את המשכן, הצריך להזהירם על השבת שאינה נדחית מפני הקמת המשכן.

וזוהי כונת המדרש, אף שצוית "ויקחו לי תרומה", ובעבורכם המשכן הוא "לקח טוב", ורצונכם להקיימו בזריזות, עם זאת "תורתא אל תעזבו" ואין לחלל את השבת כדי להקים את המשכן. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

מתוק מדבש

רבי מענתוק מאזוז זצ"ל

משעבוד עם ישראל במצרים לומדים שאפשר לתת תרומה

מוכא במדרש (הובא בספר קולו של יעקב דף פד ע"א), "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך

מָאָה מְדוּת לְמַעַשְׂר). עֲכָשׁוּ נַעֲשִׂית כִּהֵן (שְׁשׂוּדָד מוֹצִיאָה רַק מָאָה מְדוּת), וְהִקְבִּי"ה בַעַל הַבַּיִת (שֶׁהַשְּׂאִיר אֶצְלוֹ תִשַׁע מְאוֹת מְדוּת).

וְזָהוּ שְׂרָמֹז הַכְּתוּב, אִם "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ", כְּלוּמֵר, שֶׁהַתְּרוּמָה תִּנָּתֵן בְּלִבְּךָ שְׁלֵם וְיִגְדִיבוֹת לֵב, אֲזִי יִזְכּוּ לַעֲשׂוֹר, וְהַמַּעַשְׂר יִשְׂאָר לִי, וְזָהוּ "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" שְׂאֵנִי אֶקְבֵּל אֶת הַתְּרוּמָה. אוּלַם אִם לֹא תַעֲשׂוּ כֵן וְתִמְעַטוּ בַמַּעַשְׂר, אֲזִי אֶתֶם "תִּקְחוּ" רַק "אֵת תְּרוּמָתִי", וְהִינֵנִי שֹׂאֵהִיָּה אֲנִי הַבְּעֵלִים וְאֶקַּח אֶת כָּל הַמְּמוֹן, וְלָכֵם אֶתֶן "אֵת תְּרוּמָתִי" שֶׁהִיא עֲשִׂירִית מִמֶּה שֶׁהִיָּה לָכֵם בַּתְּחִלָּה. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי. וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתֶם (כה ב-ג)

בְּרַפַּת אֵלֶיהוּ

רַבִּי אֵלֶיהוּ דְנוּוִיד זצ"ל

תּוֹסֶפֶת קִלְבוֹן לַמַּחֲצִית הַשְּׂקָל

וַיִּשׂ לְהַבִּין דְּלִמָּה בְּיַחֲדֵי כְּתַב 'אֵת' לְרַבּוֹת וּמָה בָּא לְרַבּוֹת, דְּכַתִּיב 'אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי', וּכְשֶׁאָמַר בְּלִשׁוֹן רַבִּים 'אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתֶם' לֹא כְּתַב אֵת לְרַבּוֹת.

אֲמַנָּם יוֹכֵן בְּמָה שֶׁפָּרַשׁ רַש"י ז"ל בְּבִכּוּרוֹת (כ"ו): דְּהִיחִיד חֵיב בְּקִלְבוֹן, אֲבָל אִם שְׁנַיִם נִתְּנוּ שְׂקָל שְׁלֵם פְּטוּרִים מִן הַקִּלְבוֹן, וְלָזֶה בָּא לְרַמֵּז מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ, דְּהִינֵנִי יַחֲדֵי, תִקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי, 'אֵת' לְרַבּוֹת הַקִּלְבוֹן פְּסֻכַרְת רַש"י ז"ל דְּהִיחִיד חֵיב בְּקִלְבוֹן, אֲבָל בְּשֵׁהֶם שְׁנַיִם פְּטוּרִים מִן הַקִּלְבוֹן, וְלָזֶה כְּשֶׁאָמַר בְּלִשׁוֹן רַבִּים וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתֶם לֹא כְּתַב אֵת לְרַבּוֹת הַקִּלְבוֹן, לְפִי כְּשֵׁהֶם שְׁנַיִם פְּטוּרִים מִן הַקִּלְבוֹן פְּסֻכַרְת רַש"י ז"ל.

וּלְפִי זֶה יֵשׁ לְבָאֵר אֵת דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ, אָמַר ה' לְיִשְׂרָאֵל "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם", וּמִכֵּינֵן שֶׁהִשְׁתַּעַבְדְתָם שָׁם לְבִדְכָם, מִמִּילָא בְטֻלָּה הַחֲלוּקָה וַיֵּשׁ לָכֵם אֲפָשׂוּת לְקַחַת חֵלֶק מִהָעוֹלָם הַזֶּה. לָכֵן, "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" שִׁיכוּלִים אֶתֶם לְתַת תְּרוּמָה מִשְׁלָכֶם וְאִין בְּזָה חֲשֵׁשׁ גָּזוּל. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי (כה ב)

מְשִׁיחַ ה'

רַבִּי יוֹסֵף יִצְחָק מוֹנְטִיקוֹיִי זצ"ל

כָּל הַמַּעַשְׂר כִּרְאוּי מִתְבָּרֵךְ פִּי עֲשֶׂר

יֵשׁ לְדַקְדָּק, לְשֵׁם מָה כָּפַל הַפְּסוּק "תִּקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי" אַחַר שֶׁכָּבַר פֶּתַח וְאָמַר "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה".

וַיִּתְבָּאֵר עַל פִּי הַמוֹבָא בְּפִסְקֵתָא דְרַב כְּהֵנָא (פ"ו) 'מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהִיָּה מוֹצִיא מַעֲשְׂרוֹתָיו כְּרְאוּי, וְהִיָּתָה לוֹ שְׂדֵה אַחַת שְׁעוֹשֶׂה אֶלֶף מְדוּת, וְהִיָּה מוֹצִיא מִמֶּנָּה מָאָה מְדוּת לְמַעַשְׂר, מִמֶּנָּה הִיָּה נִזוֹן וּמִתְפָּרֵגִס כָּל יָמָיו. בַּשְּׁעַת מִיתָתוֹ, קָרָא לְבָנוּ וְאָמַר לוֹ, בְּנִי, תֵּן דַּעֲתָךְ בַּשְּׂדֵה זֶה, כֶּף וְכֶף הִיָּתָה עוֹשֶׂה, וְכֶף וְכֶף הִיָּתִי מוֹצִיא מִמֶּנָּה לְמַעַשְׂר. בַּשְּׂנָה רִאשׁוֹנָה, זָרַע אוֹתָהּ הַבֵּן וְעִשְׂתָּה שְׂדֵהוּ אֶלֶף מְדוּת, וְהוֹצִיא מִמֶּנָּה מָאָה מְדוּת לְמַעַשְׂר כְּפִי שִׁצְוָהּוּ אָבִיו. בַּשְּׂנָה הַשְּׁנִיָּה, הַכְּנִיס בָּה עֵינַ צָרָה, וְהִיָּה פּוֹחַת עֲשָׂרָה (מִהַמַּעַשְׂר) וְהִיא פּוֹחַתָת מָאָה (מִהַיְבוּל). לְשָׁנָה הָאַחֲרָת, שׁוֹב פּוֹחַת עוֹד עֲשָׂרָה, וְכֵן שְׂדֵהוּ פּוֹחַתָה עוֹד מָאָה וְכוּ', עַד שֶׁעָמְדָה עַל מָאָה מְדוּת. וְכֵינֵן שִׁדְעוּ בּוֹ קְרוּכִי, לְבָשׁוּ לְבָנִים וְנִתְעַטְפוּ לְבָנִים, נִכְנְסוּ אֶצְלוֹ וְאָמְרוּ לוֹ, לְשַׁעֲבֵר הִיָּיתָ בַעַל הַבַּיִת (שְׁשׂוּדָד הִיָּתָה מוֹצִיאָה אֶלֶף מְדוּת), וְהִקְבִּי"ה כִּהֵן (שֶׁהִיָּיתָ נִוְתָן לוֹ

חזון עובדיה

רבי עובדיה ב"ר אברהם הלוי צ"ל

שלשה זמני תביעת תרומת השקלים

יש לדעת הני תלת תרומות דכתיבי בקראי למאי אתו, ודרשת חז"ל והביאה רש"י בחמ"ש ידועה היא. ועוד תבת ו'יקחו' דקאמר דמשמע לעתיד.

ויוכן הענין והוא על מה שפכת הרמב"ם (שקלים פ"א ה"ט), וזה לשונו: באחד באדר משמיעין על השקלים, כדי שיכין כל אחד ואחד מחצית השקל שלו ויהיה עתיד לתן. בט"ו בו ישבו השולחנים בכל מדינה ומדינה ותובעין בנחת, כל מי שיתן להם מקבלים ממנו, ומי שלא נתן אין כופין אותו לתן. בכ"ה בו ישבו במקדש לגבות, ומפאן ואילף כופין את מי שלא נתן עד שיתן, וכל מי שלא יתן ממשכנין אותו ולוקחים עבוטו בעל פרחו, ואפלו כסותו, עכ"ל.

נקטינן מדברי הרמב"ם ז"ל דשלשה פעמים הוא שתובעין את תרומת השקלים, פעם א' משמיעין דוקא, כדי שיכינו הבעלים ויהיו עתידין לתן. פעם ב' תובעין אבל בנחת וכלשון רפה, אם יתנו להם מקבלים מהם, ואם לאו אינם כופין אותם לתן. פעם ג' תובעים מהם, אם נותנים מוטב, ואם אינם נותנים כופין אותן ולוקחין אפלו כסותם מעליהם.

ועל פי זה אתי שפיר דהפסוק רמז לו לאלו השלש תביעות, וזהו אומר דכבר אל בני ישראל דבור והקרה, ותשמיע לאזנם שיהיו מוכנים ויקחו לי לעתיד תרומה.

וכנגד תביעה שניה שהיא בט"ו בו, אמר מאת כל איש אשר ידכנו לבו, דהיגו

שתובעין ממנו בנחת, אם ידכנו לבו ויש חפץ ורצון לתן באותו הזמן של ט"ו בחדש, תקחו את תרומתי תקבלו ממנו, ואם לאו שלא ידכו לבו לתן באותו הזמן לא תקחו ממנו.

וכנגד פעם ג' דכופין אותו לתן אם אינו נותן ברצון, אמר וזאת התרומה אשר תקחו, לישנא ד'תקחו' מורה שתהיו כופין אותו ותקחו ממנו בעל פרחו, ואם אין להם אמר תבת מאתם, דהיגו ממה שהוא 'אתם' ואפלו מכסות שעליהם תקחו התרומה.

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידכנו לבו תקחו את תרומתי. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת וגו'. שמן למאד בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים. אבני שהם ואבני מלאים לאפר ולחשן

(כח ב-ז)

ראש דוד

רבי חיים יוסף דוד אזולאי צ"ל - החיד"א

תרומת ישראל ותרומת ה' למשכן

שמעתי משם מורנו הרב הגדול מהר"ר ישראל זאבי זלה"ה דדרשינהו להגי קראי כסיני להבין שנוי וכפל הכתובים, ויקחו לי תרומה ואתה זה כתיב 'תקחו את תרומתי', וזאת התרומה אשר תקחו מאתם. וגם להבין שנוי אחר, דכתיב 'זהב וכסף ונחשת' וגו' פלן בוי"ו העטף, אף בשמן כתוב בלא וי"ו 'שמן למאד', וכן כתיב 'אבני שהם', ומדוע שנה הכתוב לכתב כל הדברים בוי"ו חוץ משמן. ואבני שהם [וכו'].

ומעתה אביע אומר אשר שמעתי משם גדול מהר"ר זאבי זלה"ה, הגה רז"ל אמרו (ספרי נשא פמ"ה) שהנשיאים נתעצלו בנדבת המשכן, הם אמרו יתנדבו ישראל ואתה פך

ששתי תרומות הן, אחת מישראל ואחת תרומת ה'.

והדר מפרש הכתוב וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף וכו', הפונה לחלק יצא בין נדבת ישראל לחלק גבוה, ואמר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם מנדיבי ישראל, יָהֵב וְכִסֶּף וַיַּחֲשֹׁת' וכו', עד 'עצי שטים' הן כל אלה נדבת ישראל, ומשום הכי כתוב בכלן וי'ו העטף. אף שָׁמֶן לַמָּאֹר כְּתוּב בְּלֹא וי'ו לרמז העצי שטים הוא סוף נדבת ישראל, ומכאן ואילף הוא נדבת המקום, ומשום הכי כתוב 'שָׁמֶן לַמָּאֹר' וכו', דהגיי משָׁמֶן וְאֵילָף אינם נדבת ישראל רק נדבת המקום, ומשום כבוד הנשיאים נכתב בָּרְמֹז.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה ח)

כלי כסף

רבי שלום אביחצירא זצ"ל

כבר במדבר בשרם ה' שיכנה בית המקדש בחלקם של יהודה ובנימין

יש לדקדק, מדוע קראו הכתוב "מקדש" ולא 'משכן', כמו שאָבֵן נִקְרָא בַּפְּסוּקִים הַבָּאִים. גם קָשָׁה, מדוע אָמַר 'וְשִׁכְנֹתִי בְּתוֹכְכֶם' בְּלִשׁוֹן רַבִּים, וְהֵלֵא מִקְדָּשׁ זֶה שְׁעֵתָה עוֹשִׂים, יְחִיד הוּא.

ויתבאר על פי דברי הגמרא ביומא (יב.), שפית המקדש היתה בנחלתם של יהודה ובנימין. בחלקו של יהודה היתה הר הבית, הלשכות והעזרות. ובחלקו של בנימין היתה האולם, ההיכל וקדש הקדשים. והיתה נחלת חלקו של יהודה, בולטת ונכנסת בחלקו של בנימין מעט, ובאותו חבל נחלה צר היתה בניו המזבֵּחַ.

עלינו להשלים מדי העבודה, אָבֵל יִשְׂרָאֵל קְרוּשִׁים הַפְּלִיגוּ בְּנִדְבַתְכֶם עַד כִּי הַמְּלֹאכָה הִיָּתָה דַּיָּם וְהוֹתֵר, וְנִשְׁאָרוּ הַנְּשִׂאִים מִבְּחוּץ מְבִלִי יִכְלַת לְהִתְנַדֵּב שׁוּם דָּבָר, וְהִיָּנוּ דְכָתִיב (להלן לה כז) 'וְהַנְּשִׂאִים הִבִּיאוּ אֶת אֲבְנֵי הַשֹּׁהַם' וכו' וְהַנְּשִׂאִים חָסֵר וַיִּכְמוּ שֶׁפָּרַשׁ רַשִׁי.

ואמרו רז"ל והוא בתרגום המיחס ליונתן בן עזיאל על פסוק 'והנשיאים הביאו', וזה לשונו: ועניי שמיא אולין לפישון ודליין מתמן ית אבגי בורלות חילא, ונת אבגי אשלתמא לשקעא באפודא, ומתחן תהון באפי מדבא, אולין ברבגי ישראל ומייתן תהון לצרף עבדתא. ומיבין עניי שמיא ואולין לגן עדן, ונסבין מתמן ית בושמא בחידא, ונת משחא דזיתא, ונת אפרסמא דכיא וכו', עני שם.

תרגום: ועני השמים הולכים לפישון ודולים משם את אבגי שהם חזק, ואת אבגי המלואים לשקע באפוד ובחשן, ומורידים אותם על פגי המדבר, הולכים נשיאי ישראל ומביאים אותם לצרף המלאכה. ושבים עניי השמים והולכים לגן עדן, ולוקחים משם את בשם המבחר, ואת שמן של זית למאור, ואת אפרסמון טהור לשמן המשחה ולקטרת הסמים.

אמר מעתה אבגי שהם ואבגי מלואים ואת הבשם ואת השמן נתונים נתונים המה מאתו תברף על יד העננים, וכביכול נתן מנת חלקו למראה עיני ממש בנדבת המשכן, בשגם לה הארץ ומלאה והכל שלו, הגי מלי המה באו מאת ה' ממש שלא על ידי בני אדם.

וזה רמז הכתוב ויקחו לי תרומה מאת כל איש, והדברים כפשוטן שאיש איש מישראל יתנדב למשכן, ואחר זה אמר תקחו את תרומתי, כלומר גם אני אתן תרומה כביכול לצרף המשכן, וזהו 'תרומתי' בכנוי, ונמצא

בשאר כלים, ואפשר לומר הטעם משום דאי תא במדרש (שמו"ר לד ב) דשלישה זרים שהיו במשפן רמז לשלישה פתרים שגשגו במשנה דאבות (פ"ד מ"א), של ארון הקדש פת תורה, של מזבח פת פהנה, ושל שלחן פת מלכות.

אך הבדל גדול בין שלשת הפתרים, ד' פת תורה' יש יתרון למי שמרבה בלמוד התורה בכל יום, ועיניו לא תשבענה לעולם מרב חשקת נפשו לעסק בה. ו'פת פהנה' הוא עמוד העבודה צריך גם כן להיות מוסף והולך בכל יום ויום, אבל 'פת מלכות' דהינו עשירות הוא להפך, מי שהוא נבהל להון הוא איש רע עין, ידע כי חסר באנו, אבל מי שהוא שמת בחלקו הרי זה עשיר באמת, דלאו מידי חסריה, ומי שיש לו מדות הסתפקות להסתפק במה שחננו ה' הוא העשיר האמתי ולו מגיע פת של שלחן מלכים.

לפיכך נאמר בשלחן דהוא מרמז לקנין ממון שלא יפרץ לרב, אלא ועשית לו מסגרת לסגר הדלת בעד תשוקתו לאסף הון ולהרבות חיל, ואם יהיה לו המדה הזאת אז ידע כי הוא העשיר באמת לאמתו, וראוי להיות לו פת על ראשו, ועשית זר זהב למסגרתו סביב כי רק למי שיש לו המסגרת מגיע זר זהב.

ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד (כה ל)

פת סופר

רבי אברהם שמואל בנימין סופר זצ"ל מעוט התענוגים אף כשיש לו כל טוב בשפע רב

נראה לי לפרש שמרמז על דאמרו ז"ל (אבות פ"ו מ"ד) 'פת במלח תאכל', שיקמץ ויאכל מעט, גם כשיש לו כל טוב ברבוי

ומעתה יש לפרש, שבא ה' לבשרם פי בעתיד "ועשו לי מקדש", ואותו מקדש ישפן בנחלת שני שבטים שהם יהודה ובנימין. והו' שאמר "ושכנתי בתוכם" בלשון רבים, ורמז הפתוב את חלקם של יהודה ובנימין. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ועשית לו מסגרת טפח סביב (כה כה)

גרפת אברהם

רבי אברהם אשכנזי זצ"ל

מסגרת השלחן רמז לשעור נתינת צדקה **יתכן** טעם שעור הטפח, כי אמרו (ב"ב כה:): הרוצה להתקיים כו' ולהעשיר יצפין, וסימנך שפן שלחן בצפון, ומזה אנו רואים שהשלחן מורה על השפע.

ולכן צוה השם יתברך לעשות מסגרת טפח סביב לרמז שעור הצדקה שאמרו (כתובות ב) המבזבז אל יבזבז יותר מחמש, כי רחב השלחן היה אמה, ואמת כלים אמה בת חמשה טפחים כמו שאמרו בסנה (ה:) ובערובין (ד:), והיה החמש טפח, וצוה לעשות מסגרת לכונת השעור והקצבה, וכמה, טפח סביב, שזהו שעור חמש להשפעת השלחן לצדקה, ועל פן לא היה בארון מסגרת, כי הארון הוא הפלי להתורה שהיא מהדברים שאין להם שעור.

באר שמואל

רבי שמואל וזנבנג זצ"ל

מסגרת השלחן רמז להסתפקות כמעט **אפשר** לפרש בדרך רמז דיש לדקדק למה נעשה מסגרת ונקא בשלחן ולא

מקשה תעשה המנורה (כה לא)

דברי אנהים

רבי חיים אנהים ארנשטיין זצ"ל

אל יעסק התלמיד חכם בהכלי העולם באמצע למודו

פרש רש"י שלא יעשנה אברים אברים רק מחתיכה אחת. יש לרמוז שאל יעסק תלמיד חכם בהכלי עולם והסח הדעת בין למוד ללמוד, ועל ידי זה יהיה מלבוש הנעשה מהלמוד קרעים קרעים מקברים.

וזה יש לרמוז בגמרא (שבת קיד.) תלמיד חכם אל יצא בטלאי על גבי טלאי, הינו אף שמלבשו הגשמי מטלא, שאינו עוסק במשא ומתן ונצטרף לבריות, אף על פי כן מלבשו הרוחני, דהיינו למוד התורה שלו, לא יהיה מטלא בהסח הדעת באמצע הלמוד, וזה בטלאי על גבי טלאי.

מקשה אחת זהב טהור (כה לה)

אבן שלמה

רבי שלמה זלמן ארנר זצ"ל

מצנה הקשה ביותר לעסק במשא ומתן באמונה

מבאר במהרש"א בחדושי אגרות (וכ"ה בישמח משה פרשת וישלח בשם המהרש"א) על מה שכתוב במנורה 'מקשה אחת זהב טהור', דאין דבר הקשה בעבודת השם כמו לעסק במשא ומתן באמונה, שפספו ורכושו יהיה טהור בלא סיג ופסלת, נקי בפנים בדרך התורה והישור. וזה שאמר מקשה אחת דבר אחד קשה ביותר, שיהיה הזהב טהור, רצה לומר שפספו ורכושו יהיה טהור בלא פסלת.

ושפע לא יהנה רק מעט שיש בו צרף ביותר להחיות נפשו, ואף שה' נותן לו שפע וברכה בכסף וזהב ושלחן ערוף בכלים נאים מזהבים, בכל זאת לא יאכל רק פת, כרבנו הקדוש שהגביה עשר אצבעותיו שלא נהנה אפלו באצבע קטנה (כתובות קד.), ומכל מקום היה שלחנו ערוף כשלחן מלכים, ואמרו (ע"ז יא.) שלא פסח משלחנו אפלו צנון וחרצת, והוא לא אכל ולא נהנה, וכך היא המדה הנכונה הרצויה לפני ה', וגם מעט שיאכל יהיה לשם שמים על דרך שכתב הרמב"ם (דעות פ"ג ה"ג) 'בכל דרכיך דעהו'.

ולכל זה מרמוז השלחן ולחם הפנים שעליו, שהיה השלחן מצפה זהב וכל פליו של זהב, ולחם הפנים עליו שאכלו הכהנים העוסקים בתורה, על דרך וחינא בני די לו בקב חרובים מערב שבת לערב שבת (תענית כד.), ונקרא 'לחם הפנים' שיש לו שני פנים, שהוא לחזק הגוף ותכליתו לעבד השם, והיינו 'לפני תמיד' לפני ה' יאכלוהו לשם שמים.

יושיע ציון

רבי ציון הבהן זצ"ל

אמירת דברי תורה על השלחן בעת הסעודה

רמז למה שאמרו באבות (פ"ג מ"א) שלחן שאמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו משלחנו של מקום, וזהו ונתת על השלחן לחם זה תורה, על דרך (משלי ט ה) 'לכו לחמו בלחמי', פנים שיש בה שבעים פנים, ועל ידי זה לפני תמיד כאלו אכלו משלחנו של מקום, זה השלחן אשר לפני ה' תמיד.

וְרָאָה וַעֲשֵׂה כַתְּבִיתֶם אֲשֶׁר אֶתָּה מֵרָאֵה כַהֲרֹ

(כה מ)

חֲמֻדַּת יִשְׂרָאֵל

רבי ישראל יהודה קארפונקעל זצ"ל

דוקשי ה' לא יחסרו כל טוב

במדבר (במדבר טו ד) נִתְקַשָּׁה מִשֵּׁה בְּמַעֲשֵׂה הַמְּנוּרָה, עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָהוּ בְּאַצְבָּעוֹ. וְנִרְאָה לִי, עַל פִּי מַה שֶּׁפָּרַשׁ הַחֵתֶם סוּפֵר זִי"ע בְּפִרְשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ (תורת משה ד"ה וחה), עַל הַפְּסוּק (במדבר ח ד) 'וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוּרָה מִקִּשָּׁה זָהָב' וְגו', דִּהְמְנוּרָה מִרְמֹזֶת לַתּוֹרָה, כְּמוֹ דְאִיתָא בְּגִמְרָא (ב"ב כה): הַרְוֵצָה שִׁיחִים יָדְרִים [וּמְנוּרָה בְּדְרוּם], וְחַז"ל אָמְרוּ אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיְמַת אֲלָא בְּמִי שֶׁמִּית עֲצָמוֹ עֲלֶיהָ (ברכות ג), וְהִזְהָרוּ בְּבִנְיַי עֲנִיִּים שֶׁמֶהֱם תִּצְא תוֹרָה וְכו' (נדרים פא), וְזֶה מִרְמֹז מַעֲשֵׂה הַמְּנוּרָה, דִּהְיִינוּ לְמוֹד הַתּוֹרָה הוּא מִקִּשָּׁה זָהָב, קִשָּׁה מֵאֵד בְּעִנְיַי פְּרוֹנְסָה, לְפַעֲמִים נִמְצָא תַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁפְּרוֹסֶם מְלֵא בִש"ס וּפּוֹסְקִים, אֲכָל בְּעָרוֹם וּבְחֶסֶד כָּל וְאֵין בִּינָם אֶפְלוּ שְׁוֹה פְּרוּטָה רַחֲמָנָא לִיְצִלָן, 'פְּמִרְאָה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מִשֵּׁה' (במדבר ס), בַּעַת שְׁהִיָּה לְקַבֵּל הַלּוּחֹת כְּתִיב (להלן לד כח) 'לָחֶם לֹא אֲכָל וּמִיִּם לֹא שָׁתָה, בֶּן עֶשֶׂה אֶת הַמְּנוּרָה שְׂאִין לוֹ בְּמָה לֶאֱכַל רַחֲמָנָא לִיְצִלָן, וְדַכְרֵי פִי חֲכָם חֵן.

וְזֶהוּ שְׁנִתְקַשָּׁה מִשֵּׁה בְּמַעֲשֵׂה הַמְּנוּרָה, מְדוּעַ תַלְמִידֵי חֲכָמִים דְּוִוִּיִּים וְסָחוּפִים, הָאֵם זֶה תוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָה, עַל בֶּן הִרְאָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַצְבָּעוֹ, וְכָתְבוּ הַמְּפָרְשִׁים דְּבָכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'אַצְבָּע' הוּא מוֹרָה עַל הַשְּׁגָחָה פְּרִטִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות טו) 'אַצְבָּע אֱלֹהִים הִיא', וְהִרְאָה לוֹ שְׂאֵל דְּאָג בְּלוּם שְׁדוּרְשֵׁי ה' לֹא יִחְסְרוּ כָּל טוֹב וְכָל הָעוֹלָם נִזוֹן בְּשִׁבְלוֹ.

וְאֵת הַמְּשָׁכָן תַעֲשֶׂה עֶשֶׂר יָרִיעוֹת (כו א)

קִרְבַּן הַעֲנִי

רבי יעקב קוטינא זצ"ל

טעם הקדמת צווי עשית היריעות קרם עשית קרשי המשכן

הא דִּהְקָדִים בְּקִרְיָא צְוִי עֲשִׂית הִירִיעוֹת הַעֲשִׂוִּיֹת לִגַּג קְרָם הַקְּרָשִׁים הַעֲשִׂוִּיֹת לְכַתְּלִים, וּמִדְּרָךְ הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת בְּהַפָּךְ. יֵשׁ לוֹמַר דְּבָא לְרַמֵּז דְּעַקֵּר הוּא הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא רַב הַכֶּנֶה לְעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַתַּנָּא (אבות פ"ד מ"ו) הָעוֹלָם הַזֶּה הוּמָה לְפָרוּזְדוֹר בְּפִנְיַי הָעוֹלָם הַבָּא, עַל בֶּן הַתַּחֲזֵן עֲצָמָךְ בְּפָרוּזְדוֹר כְּדִי שֶׁתִּכְנַס לְטָרְקֵלִין.

ואל יַעֲשֶׂה מִעֲנִי הָעוֹלָם הַזֶּה עַקֵּר פִּי הַכֹּל הַכֹּל, וְזֶה הוּמָה לְבַעַל מְלֹאכָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית נְאֻה עִם כָּלִי בֵּית מְהַדְרִים, וְחוּץ מִזֶּה יֵשׁ לוֹ בֵּית שְׁעוּבָד שֶׁם מְלֹאכְתּוֹ, וּמִי הוּא שׁוֹטֵה שֶׁיִּצְיַר בֵּית מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר אֵין זֶה עַקֵּר בֵּית דִּירָה שְׁלוֹ, אֵין לוֹ שֵׁם רַב כָּלִי מְלֹאכְתּוֹ, בֶּן הָעוֹלָם הַזֶּה.

ומה דִּהְיָה בִּירִיעוֹת חֲמִשִּׁים קְרָסֵי זָהָב לֹא פְחוֹת וְלֹא יוֹתֵר, לְהוֹרוֹת כִּי בְּעוֹלָם הָעֲלִיוֹן יוֹכַל אָדָם לְהַשִּׁיג שְׁעַר הַחֲמִשִּׁים אֲבָל לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וּחִבְרַת אֵת חֲמִשׁ הִירִיעוֹת לְכַד וְאֵת שֵׁשׁ הִירִיעוֹת לְכַד וְכַפְלַת אֵת הִירִיעָה הַשְּׁשִׁית אֶל מוֹל פְּנֵי

הָאֵהָל (כו ט)

לוח ארז החדש

רבי יצחק קונשטאט זצ"ל

חמרת דברי סופרים יותר מדברי תורה

יש לְרַמֵּז שֶׁחֲמֵשׁ הִירִיעוֹת רִמְזִים עַל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה וְהוּא תוֹרָה שֶׁבְּכַתְּבָהּ, וְאֵת

עכ"ל. ומה בעני רש"י בזה, וגם מה ענין לרמוז זה דוקא אצל המזבח.

אך נראה דהנה התלמיד חכם דומה למזבח כמו שמבאר בכמה דוכתא, והבאתי ראיה ממה שאמרו חז"ל (סנהדרין ז:): המעמיד דין שאינו הגון כאלו נטע אשרה, ובמקום תלמידי חכמים הוי כאלו נטעו אצל המזבח, ואם בן מוכח דהתלמיד חכם דומה למזבח, ועוד הרבה ראיות.

והנה עקר העצה הוי מה שמעיון כנגד תלמיד חכם כמו שכתוב (ישעיה ג ה) 'הקביו הנער בנען, ואמרו חז"ל (קידושין לב:): דזמן זה שקנה חכמה, ונאמר (דברי הימים ב' לו טז) 'ויהיו מלעבים במלאכי אלקים וגו', ואם בן מי שמעיו פניו נגד תלמיד חכם זה הוא עו מצח, ולכך בא הצפוי למזבח לכפר על עון עזות מצח, דהניו שמעיון פניהם נגד התלמיד חכם הדומה למזבח.

והיה קשה לרש"י למה היה הצפוי דוקא מנחשת, הלא פיון דאין עניות במקום עשירות ובפרט דעקר הכפרה היה במקום המזבח ולמה יהיה מצפה נחשת, לכך פרש רש"י לכפר על עזות מצח דכתיב 'ומצחך נחושא', ולכך נעשה המזבח מצפה נחשת.

שש הריעות רומזים על ששה סדרי משנה. ואחרי שאמרו חז"ל (עירובין כא:): חמורים דברי סופרים יותר מדברי תורה, ומתוך ש"א מהדורא בתרא (עירובין סג) פרש 'נגדיל תורה ונאדיר' שהתורה שבעל פה חשובה יותר מן תורה שבכתב, וזה רומז ו'כפלת את הריעה הששית' שתורה שבעל פה לה כפלים לתושיה.

מנושאי הפרשה

כפרת צפוי המזבח על עזות מצח

תורת משה

רבי משה אלשיך זצ"ל

עזות כמצח להורות על חטאי

ועשית את המזבח צפי שטים וגו' וצפית אתו נחשת (כו א-ב). פרש רש"י לכפר

על עזות מצח שנאמר (ישעיה מח ד) 'ומצחך נחושא'. ועל פי דרכו שגחשת רמוז אל עזות מצח, יאמר שכל ישמט איש מלשוב ולהקריב קרבן מפני הבושה, שיראו וידעו את אשר חטא, כי אם אדרכה יהיה עו פנמך, כי מנחשת שהוא עזות מצח להורות על אשר חטא, נעשה צפוי קדשה על המזבח, כי לזכות רב יחשב לך.

חזושי מהרי"ל דיסקין

רבי משה יהושע יהודה לייב דיסקין זצ"ל

כפרת צפוי המזבח על העני פנים שאין תוכם ככרם

ועשית את המזבח צפי שטים וגו' וצפית אתו נחשת. עין רש"י לכפר על עזות מצח. נראה דלדקדק דלא מצינו דהצפוי יהיה גרוע

אמרי שפר

רבי שלמה קלוגר זצ"ל

כפרת צפוי המזבח על המעיוזים פניהם נגד התלמידי חכמים הדומים למזבח

וצפית אתו נחשת. ופרש רש"י לכפר על עזות מצח, דכתיב 'ומצחך נחושא'

פְּנֵי הַמִּים

רבי משה מרדכי שטענר זצ"ל

חלוקת כפרת צפוי המזבח מכפרת הציץ על עון
עזות פנים

וצפית אתו נחשת, והקשה המלקט במהרש"א דהא בזבחים (פס:) אַמְרִינַן דְּצִיץ מְכַפֵּר על עזות, וְלָמָּה לִי ב' כְּפֻרוֹת. וְתַרְצֵן דְּהָא דְּצִיץ מְכַפֵּר הוּי אִסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא. וְתַמּוּהָ דְּהָא דְּרִשׁ הֵתָם סְמוּכִין פְּרִשְׁת קְרַבְנֹתוֹת לְפָרְשַׁת בְּגָדֵי כְּהֵנָה, דְּמָה קְרַבְנֹתוֹת מְכַפְרִין אַף בְּגָדֵי כְּהֵנָה.

ונראה דבצרכין (טז:) אַמְרִינַן דְּצִיץ מְכַפֵּר על מַעֲשֵׂה עֲזֵי פָּנִים, דְּכָתִיב (ירמיה ג א)

וַיִּמְצָא אִשָּׁה זֹנָה הִיא לֶךְ מֵאֲנֵת הַכֶּלֶם וְשָׁם בִּירְמִיָּה פָּרַשׁ הַרְדִּ"ק שֶׁהַנְּבִיאִים הוֹכִיחוּ אוֹתָם וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלָם, אֲבָל הֵכָא בְּמִזְבַּח הוּי הַפְּרוּשׁ שֶׁהַעֲזִיזוֹ פְּגִיחָם לְדַבֵּר על גְּדוּלִים מֵהֵם.

מגופו של דבר, והשיטים יקרים מנחשת.

והציור תלמיד חכם דמו בש"ס (יומא עב:) לְאֲרוֹן שִׁיחָא תוֹכוֹ כְּכֹרוֹ, לְפִי שִׁירְאָתוֹ נִמְשַׁכַּת מִן הַתּוֹרָה, וּבִשְׁאֵר הָעָם אֵין קָפִידָא כָּל כֶּף בְּצַמְצוּם [שִׁיחֵיהָ תוֹכוֹ כְּכֹרוֹ], לְפִי שִׁירְאָת שְׁמִים שְׁלוֹ נִמְשַׁכַּת בְּתַחֲלָה מֵהַרְגֵּל מִחֲמַת הַבּוֹשָׁה, וְכֵן אָמְרוּ (כלה פ"א ה"ח) כָּל מִי שִׁישׁ לוֹ בִּשְׁת פָּנִים לֹא בְּמִהְרָה הוּא חוֹטֵא, וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן בֶּן זַבְּאִי (ברכות כח:) הִלּוּאֵי שְׁתָּהּא מוֹרָא שְׁמִים כְּמוֹרָא בְּשׂוֹר וְדָם, לְכֵן כָּלֵל הָעָם נְדָמִים לְשֹׁאֲרֵי כְּלִים שְׁמַצְפִּים זָהָב.

והעזי פנים על פי רב אין תוכו ככרו, שהרי מקצת יראת שמים יש בו, ומבחוץ נראים כפזורים, ועל זה מזבח מכפר.

מעשׂי צדיקים

שמהפכת הרע לטוב, דהינו, הרע ישאר כמות שהוא 'רע', אף בכל אופן יצמח ממנו רק טוב.

יבן הדבר על פי מעשה ביהודי בשם ר' ראובן, אשר החזיק בבעלותו חנות בלעדיית לממכר יין, ובה מאה חביות. כל אנשי העיר רגילים היו לרכש ממנו יין, ותצרוכת היין בשנה בכל רחבי העיר הייתה פחות ממאה חביות.

יום אחד הגיע אל העיר בן בליעל, והביא עמו מאה חביות יין למכרו, כשהוא זומם להשתלט על שוק היינות בעיר, ולדחוק את רגלי הסוחר הקיים. הוא שכר שנים מאנשי העיר, ואלו החלו להסתובב במקומות צבוריים

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה ב)

שאל רבי יוסף חיים מבגדד זצ"ל ה'גן איש חי, מדוע עשתה התורה שמוש במלה 'תרומה', בזמן שהצווי על בני ישראל לא היה מחייב, רק הודיעו לכלם שייתרום מי שרוצה וכמה שירצה.

הרי מלת 'תרומה' במקומות אחרים, משמשת לתאור שעור מדוד, כמו שעור הדגן שהובא למשכן. לכאורה, נראה היה כי השמוש במלת 'נדבה', אשר נאמרת על דבר שאינו קצוב להפרישו, מתאימה יותר לפסוק.

אלא, כתבה התורה בכונה תחלה 'ויקחו לי תרומה', כדי לרמז על פחה של הצדקה

על פי זה יובן מדוע קראה התורה את הנדבה בשם 'תרומה', כי יש כח גדול בנדבה ובצדקה לפעל שאותיות 'תרומה' יתהפכו ויהיו תמונה, להפוך את הרע לטוב, שיהיה מן נגע ענג, מן ערש דוי יהיה עשיר יוד, ותחת נגף יהיה גפן. (עוד יוסף חי)

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה)

(ב)

מגבאי הצדקה הידועים בירושלים היה ר' נחמן יוסף וילהלם ז"ל, חתנו של הרה"ק רבי יוחנן מרחמסטריווקא זיע"א, כל נזקק וכל דל הכיר בו בעת מצוקתו, והוא אכן עמל וסייע בכל כוחותיו ואף מעבר לכה.

בקר אחד נגש אליו וידו ובקש את עזרתו, בשעה טובה הוא ארס את בתו והבטיח עבורה נדוניה כנדרש, אף לרש אין כל, על כן מבקש הוא מנחמן יוסף שייאסף כספים עבורו.

על אתר נענה נחמן יוסף לבקשה, ולמרות גשמי הזעף ומזג האויר הסוער ששרר אותה שעה בירושלים, פנה מיד לעסק במצוה זו. בראשית דרכו פנה לביתו של הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוז זיע"א, בידעו מכבר שהרבי מסייע ותומך וידו הקדושה פתוחה לכל.

לפליאתו, התענגו הרבי הפעם שלא כהרגלו ושאל, "עבור מי אתה מבקש?", ענה, "למען פלוני, עני מדכא שארס את בתו והתחייב בנדוניתה". אמר לו הרבי, "עבורו, הן עשיר מפלג הוא, כספי הצדקה שלי מיעדים לעניים בלבד".

ולשוחח ביניהם בקול רם אודות ראובן וסחורתו כי מסכן האיש, שלשים מחביות היין שלו החמיצו.

השמועה שהפיצו השנים, החלה להתפשט בכל רחבי העיר כאש בשדה קוצים. אחרי יומים שבו שני הלצים לאותו מקום, ספרו כי נודע להם שכל חביותיו של ראובן החמיצו, ועשו עצמם כמצטערים צער רב על הדבר.

השמועה הזו אף היא עשתה לה כנפיים ברחבי העיר, ואנשים חדלו להגיע לחנותו של ראובן. מצער יותר מכך היה, שבכח הלשון הרע שעשו בה השנים שמוש, אכן החמיצו בפעל כל חביותיו של ראובן, הוא נותר ללא יין וללא פרנסה.

אך השם יתברך רחום וחנון המציא לאיש ישועה, משמים הביאו על אנשי העיר מחלת עור קשה, מהרו התושבים בהמוניהם אל הרופאים, כאשר פצעים מנרדים ומדוממים מעטרים את גופם, כל הרופאים קבעו פה אחד כי התרופה למחלת העור שפרצה בעיר, היא רק 'חמץ בן יין'.

אנשי העיר חפשו אחר החמץ המיחל, אף בכל רחבי העיר לא נמצא אף בקבוק אחד של חמץ מלבד במרתפו של ראובן. הכל באו לחנותו לרכש חמץ, והוא מכרו במחיר כפול מן המחיר שבו היה מוכר את היין.

חמיצות היין לא הסתלקה אפוא מחביותיו של ראובן, הקב"ה לא סלק את הרעה, אלא רק הפך את הרעה וממנה צמחה הטובה. החמץ של ראובן הפך בלילה אחד למצרך מבקש בקרב תושבי העיר.

ונעלם מן העין בעקול הרחוב. הכמר החל לזעק מרה ולרדף אחריו, אליו הצטרפו העוברים והשבים אשר אצו ברב מהומה בעקבות פלג המים.

אותה עת הלך אותו יהודי נצרך לתפלת המנחה, בקימו את הפסוק 'בבית אלקים נהלך ברג'ש', נטריקון ברד, רוח, גשם שלג. הוא פסע בגשם השוטף קשורגליו מתלחלחות בזרמי המים, לפתע ראה חפץ תפוח מתגלגל לעברו במרוצה.

הרימו, והנה בקימו ארנק ובו ממון רב. עוד הוא תמה מי אבדו, ומפנת הרחוב מגיח הכמר המבהל ואחריו ערבים נרגשים, והם חולפים עוברים על פניו. הוא חקר אחד מהם לפשר המרוצה, והם שחו לו על הארנק האבוד. שעה קלה לאחר מכן, כבר ידע הרבי להעיד שאותו אדם עשיר הוא, ואינו נזקק לעזרתו. (טולטלת בוסטון)

ודאת התרומה אשר תקחו מאתם (כה ג)

ספר הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זיע"א. הרה"ק **הדברי חיים מצאנז** זיע"א והרה"ק **רבי שלום מקאמינקא** זיע"א, נסעו בצותא לקבץ מעות עבור הרה"ק רבי נפתלי מליז'ענסק זיע"א, נכדו של הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א בעל געם אלימלך.

בעצומה של הנסיעה לצרף המצוה הגדולה, נתקלו באדם שסרב להעניק להם נדבה הגיונה, ובקש להסתפק בנתינת מטבע קטנה.

משהבחינו בדבר הרה"ק מקאמינקא והרה"ק מצאנז, הם נחלקו בענינו. רבי

השתומם נחמן יוסף למשמע אדניו, הו מכיר הוא את האיש משקבר, ויודע שהנו עני ואביו, מה ראה הרבי לומר עליו שעשיר הוא. אבל הרבי ידוע היה, הו ברוח קדשו, והו בהכרתו את בני ירושלים ואת מצבם, אם הוא אמר, הרי כך הם פני הדברים.

מיד התחלפה התדהמה בכעס, אם אמנם עשיר הוא ומעמיד פנים כעני ונצרך, עסקו הוא, אבל זו חצפה מצדו לבקש מאחרים שיאספו כספים עבורו.

החליט נחמן יוסף ללבו את הדבר, הרף השעה המאחרת והגשמים העזים, שם פניו למעונו של אותו אדם. היה זה באישון לילה, הוא נקש בדלת, והלה פתח וחייו רחב על פניו, "הכנס, הכנס", אמר לו.

"צפיתי" למישהו שיבוא ואוכל לשפך בפניו את לבי, איני מסגל עוד לשמר זאת לעצמי, אבל אסור לדבר חוששני פו יודע המעשה בחוצות". הדברים נשמעו כחדה, אבל היא הלכה והתבהרה.

התברר שבאותו יום לפנות ערב, הלך אחד הכמרים שבירושלים לרכש כלי כסף קורים אצל צורף ערבי. החזיות בעיר העתיקה היו ממקומות על המזרקה, כשסככה מגוננת עליהן ממעל.

הכמר בחר את הכלים שברצונו לקנות, התמקח על המחיר כנהוג, ובעוד הסוחר אורז אותם, שלף את ארנקו מחיקו, ובקש לשלם בעבור הסחורה הנרכשת. לפתע נשב פרץ רוח עז, ששטמ מדידו את הארנק הכבד ארצה.

הארנק נפל לתוף פלג של מי גשמים שזרם ברחוב במהירות רבה, נשטף עם הזרם,

אחר שאָלו רבי מאיר, הִזְדַּעַת מְדוּעַ שְׁלַח אֶתְכֶם חוֹתְנֶכֶם לְמִקּוֹם כֹּה רָחוֹק כְּדִי לְקַנּוֹת זְגוּגִיּוֹת, שֶׁתֵּק רַבִּי יִצְחָק וְהַרְבֵּי הַמְּשִׁירָה, שֶׁמְשׁוֹת אֵלוּ הֵנּוּ יְהוֹמִים, יוֹדַע מִר, כְּשִׁיִּצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְגִלוֹת לְאַחַר חֲרַבּוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁיִּבְנֶה בְּמַהֲרָה, גָּלוּ עִמָּם מִקְצַת כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁל בֵּית הַבְּחִירָה.

גם הַשְּׂמֻשׁוֹת הִלְלוּ יִצְאוּ עִמָּם, וְהוּן הַתְּזַלְגָּלוּ, עֲדֵי הַגִּיעֵן אֶל הַחֲנוּת, בָּהּ קָנָה אוֹתָן מִר. כִּינּוּ שֶׁרָאָה הַרְבֵּי מִבְּעֵלְזָא בְּרוּחַ קֹדֶשׁוֹ, שֶׁהַשְּׂמֻשׁוֹת הִיקְרוֹת נִמְצְאוֹת שָׁם, שֶׁלַח אֶתְכֶם לְקַנּוֹתָם, כְּדִי שֶׁתְּשַׁמְשֵׁנָה לְחִלּוֹנוֹת בֵּית הַהִכְנֶסֶת שֶׁהוּא בּוֹנֶה.

ואמנם, הַתִּיַחֲסוּ בְּבַעֲלְזָא לְשִׁמְשׁוֹת מִקְדָּשׁוֹת אֵלֶּה כְּאֵל יְהוֹמִים, אִם נִסְדָּקוּ נִסּוּ לְהַדְבִּיקוּ, וְכִשְׁלֵא נִתַּן הָיָה לְחַבְרָן, גָּזְזוּ אוֹתָן בְּבֵית הַחַיִּים. בְּקֶשׁ רַבִּי מְאִיר לְרַכֵּשׁ מִעַט מִפְּסוֹת הַחַיִּים, הִיקְרָה שֶׁקָּנָה רַבִּי יִצְחָק, וְצִוָּה לְהַכִּיּוּ מֵהוּן בְּקַבּוֹק לִיָּו וְכוֹס לְקַדוּשׁ.

עוד אָמַר לְרַבִּי יִצְחָק מִבְּרָאד, "יֹדַע אָנִי, שֶׁלְּחוֹתְנֹי יֵשׁ נִשְׁמַת רַבְּנוּ תָם. יָדַע נָא, שֶׁאֵת כַּחוּ הַגְּדוֹל לְרִפְאָ חוֹלִים בְּמִשׁוֹשׁ יָדָיו, גָּנַב מֵהַרְה"ק הַמַּגִּיד מִקּוֹזְנִיץ זִיע"א". שֶׁב רַבִּי יִצְחָק לְבַעֲלְזָא, וְסַפֵּר לְחוֹתְנֹו בְּהַשְׁתַּמּוּמוֹת אֵת כָּל הַמוֹצָאוֹת אוֹתוֹ.

כְּשִׁיִּשְׁמַע רַבִּי שְׁלוֹם אֵת הַעֲרַתוֹ הָאֲחֵרוֹנָה שֶׁל רַבִּי מְאִיר, הַגִּיב, "חֲלִילָה, לֹא גִנְבַתִּי אֵת כַּח הַרְפוּאָה מֵהַמַּגִּיד, הוּא נִתְּנוּ לִי בְּשִׁתִּי יָדָיו. וּבְכֻלָּל, אִין רְבוּתָא בְּכַף שִׁיּוֹדַע הוּא אֵת שֶׁרַשׁ נִשְׁמַתִּי.

הוּן יוֹדַע הוּא אֵת דְּבַרִּי רַבְּנוּ תָם (מַרְדְּכֵי מִנְחוֹת סִי' תַתְּקַפ"א), "כְּשִׁיִּאֲבָנָה אֶרוֹן, אִם אֲזַכֶּה, אֲרַחֲבִיבֶנּוּ לְפִי הַעֲמַדַת סֵפֶר תּוֹרָה מִיִּשְׁבִּי",

שְׁלוֹם מֵאֵן לְקַבֵּל אֵת הַמַּתְנָה הַזְּעִירָה, וְאֵלוּ הַדְּבָרִי חַיִּים הַתְּבַטָּא גְּאוֹת לְקַבְּלָהּ, כִּי רַאשֵׁי הַתְּבוֹת שֶׁל 'אֶחָד הַמְּרֻבָּה וְאֶחָד הַמִּמְעִיט', הוּא שָׁם אַהו"ה, וְהוּא גּוֹשְׁפִּנְקָא דְּמִלְכָּא דְּחַתִּים בִּיהַ שְׁמִיא וְאַרְעָא. עַל כֵּן הוֹרָה כִּי יֵשׁ לְקַבֵּל מִהַקְּמִצָן אֵת מַתְּנָתוֹ הַזְּעִירָה. (אַהל מוֹעֵד - לַעֲלוֹב)

אבני שהם ואבני מלאים לאמד ולחשון (בה ז)

בַּעַת שֶׁבְּנָה הַרְה"ק **רַבִּי שְׁלוֹם מִבְּעֵלְזָא** זִיע"א אֵת בֵּית הַהִכְנֶסֶת הַמִּפְרָסֶם שְׁלוֹ, שֶׁלַח אֵת חֲתָנּוֹ הַרְה"צ **רַבִּי יִצְחָק רּוֹבִין מִבְּרָאד** וְצ"ל לְעִיר מְסִימָת, לְרַכֵּשׁ בָּהּ אֵת הַזְּגוּגִיּוֹת לְחִלּוֹנוֹת, כְּשֶׁהוּא פּוֹקֵד עָלָיו שֶׁלֹּא יַעֲבֹר דְּרָף הַעִיר פְּרַמִּישְׁלָאן, אֲלָא יַעֲדֵד בְּסַמוּךְ לָהּ.

בְּדַרְבּוֹ חֲזָרָה לְבַעֲלְזָא, הַבְּחִין בְּהַרְה"ק **רַבִּי מְאִיר מִפְּרַמִּישְׁלָאן** זִיע"א הָעוֹמֵד וּמִמַּתִּין לוֹ עַל אִם הַדְּרָף. פְּנָה אֵלָיו רַבִּי מְאִיר וְאָמַר "יִכְנֶס נָא לְבֵיתִי". חֲזָקָה עַל רַבִּי יִצְחָק פְּקַדַת חַמְיֵו הַקְּדוּשׁ, וְהוּא סָרַב.

"גוֹזְרֵנִי עֲלִיכֶם בְּגוֹזַרַת רַב", קָרָא רַבִּי מְאִיר, "שֶׁהַכְּנֶסוּ אֵלַי". נִכְנַע רַבִּי יִצְחָק, וְנִכְנַס עִמּוֹ הַעִירָה לְבֵיתוֹ. הַרְבֵּי הוֹשִׁיבוּ בְּחֻבָּה אֶל הַשְּׁלָחַן, וְהַגִּישׁ לוֹ בְּקַבּוֹק יִי"ש וְשִׁתִּי כּוֹסוֹת לְכַבְּדוֹ בְּשִׁתִּית "לְחַיִּים".

אך פָּתַח רַבִּי מְאִיר אֵת הַבְּקַבּוֹק, וְעִינָיו שֶׁל רַבִּי יִצְחָק הִחֲלוּ לְדַמְעַ, "מִקְּבֻלְנִי מַחוֹתְנִי הַקְּדוּשׁ", אָמַר בְּשִׁפְלָ קוֹל, "שֶׁלֹּא לְשִׁתוֹת מִשְׁקָאוֹת חֲרִיפִים". מִשְׁקָה זֶה אֵינְנוּ חֲרִיף, הוֹשִׁיט לוֹ רַבִּי מְאִיר אֵת הַכּוֹס, וְיִכּוֹלִים אִתָּם לְלַגֵּם מִמֶּנּוּ". אָכוֹ, כְּשִׁיִּגְמַע רַבִּי יִצְחָק מִן הַכּוֹס, חָשׁ בְּטַעַם מִפְּלָא.

"אם כן הדבר, הוסיף ואמר רבי צבי היש, הכל מובן והכל ברור, אין תימה כיצד מכילה קפסה כה זעירה, יחודים כה גדולים".

(תפארת שבמלכות)

ועטו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארבו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו (כה י)

במרכבה לתומה לשני סוסים אבירים, עשה הגאון **רבי דובעריש אשכנזי** זצ"ל רבה של לובלין את דרכו, אהד מזיניו יושב לצדו והם שוקעים במשא ומתן של הלכה, ועגלונו מריץ את המרכבה במהירות.

סמוך לפרשת דרכים, נראה זקן בעל הדת פנים, לבושו מרשל, שקו על שכמו, עני העושה דרכו רגלי. ראה רבה של לובלין את הנודד הזקן, עצר את המרכבה, והזמין אליה את ההלך.

עלה הלה על המרכבה, התישב כנגד הרב בלי אומר דבר, והרב שקע כלו במשא ומתן בהלכה עם הדן היושב לידו.

התפלפלו הרבנים, התנפחו והתחדדו בסברא של תוספות והגיעו לדברי הרמב"ם בענין, הרב דובעריש צטט רמב"ם מפלא שאין להבינו. נסה אותו דין להסביר את פונת הרמב"ם, והרב סתר דבריו על אתר.

דממה השתררה במרכבה, איש לא הבחין בזקן שבקש מהעגלון כי יעצר, הדרכים מתפצלות, ועליו לרדת. בקומו ממקומו הפליט דרו אגב, "לפי משנה בטורות במקום פלוני, דברי הרמב"ם מובנים מאד".

בנגוד לשיטת רש"י להניח ספר תורה מעמד. ולא ידוע לנו, שרבנו תם אכן בנה בית כנסת וארון קדש.

על כן, כשראה רבי מאיר, שבונה אני בית כנסת ומקים ארון קדש שיניחו בו את ספרי התורה שכותבים כדעת רבנו תם, נקל הנה לו להבין, שיש בקרבי נשמת רבנו תם".

(באהלי צדיקים)

ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל פליו וכן תעשו (כה ט)

בהגיגת ארוסיה של נכדתו, בת חתנו הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא זיע"א, עם הרה"ק רבי יעקב מזאבליטוב זיע"א, בן הרה"ק רבי דוד מזאבליטוב זיע"א בנו של הרה"ק **רבי מנחם מנדל מקוסוב** זיע"א, בעל 'אהבת שלום'. הבחין הרה"ק **רבי צבי הידוש מזידיטשוב** זיע"א בקפסת הטבק של רבי מנחם מנדל והביע את רצונו לראותה מקרוב.

משנטלה, הביע התפעלות בלתי רגילה. לחסידיו המקרבים שתמהו לפשר התפעלותו הסביר, "אני רואה בקפסא זו את תבנית המשכן, עם כל הפונות שכוון בהן בצלאל בן אורי בן חור".

כששמע את הדברים המתן רבי דוד מזאבליטוב, אמר בהתלהבות, "עתה ידעתי על מה דרש אבי הקדוש כשנתן את הזהב לצורף, כי יצר את הקפסא אף ורק לפי הוראותיו, ובקדשה ובטהרה.

בעשית הקפסא, הקפיד אבא זצ"ל לבל יהא כל שנוי ולו הקטן ביותר מהוראותיו".

טוב, אבל הפרנסה, פרנסת ביתו, ופרנסת משפחת שארו השוחט המנוחה, הלא תלויות לו מנגד.

ימים מספר התהלך החסיד בקוצק אויב עצות, באין ברה, פנה שוב לרבי אלעזר, אם המלצתו לא תביא את המשנה המקנה, היא לפחות תביא קצת בדיחות הדעת.

מתוך סקרנות פתח החסיד את המכתב שקבל, ועיניו חשכו מראות. כתב המלצה, או יותר נכון כמעט פקודה, בכתומת 'אלעזר פיוק' - השתוי.

החליט החסיד לא למסור את המכתב לרבי דובעריש, הן עלול הוא לעשות עצמו ללעג ולקלס, יחשב הרב כי אינו בקו השפיות שהרי הוא מביא מכתב המלצה מאדם המעיד על עצמו כי הוא שתוי.

הוא שב ללובלין אחוז אוש, מקפיד בלבו על הרב ושבעת טובי העיר, מפניהם עליו להסתיר את זהותו, לשמר בסוד על השתיכותו לעדת חסידי קוצק, ואינו מעלה בדעתו מאלו רבנים מפרסמים ביכלתו להשיג מכתבי המלצה.

משנאט החסיד מלקבל את המשנה, אמר לנקם ברב. הוא ימסר לידו את המכתב, ידע לפחות איך הוא מחשיב את הרבנים המתנגדים, עד שמגיעים להמלצתו של אדם המעיד על עצמו כשתוי.

מסר החסיד את המכתב לידי שמשו של הרב, וחקק מהבית במהירות, חשב כי הרב יקפיד ויצוה שיעשו בו שפטים. החיש צעדיו ברחוב, אבל איש לא רדף אחריו. לא עברו ימים הרבה, והחסיד נתמנה כשוחט.

רבי דובעריש נתע ממקומו, כל אותה דרך, עת נסע עם הזקן לא הקדיש לו כל תשומת לב, לנווד זקן חשבו, הקורא פרשה בחמש בקשי רב, לפתע חדוש כזה. גאון האישי, מזה זמן ועדו הוא עמל על דברי הרמב"ם, הציע דבריו בפני גדולי הדור שלא השכילו לישב את הדברים, והנה זקן אלמוני, עני נווד, אוגר תורה יותר מכלם.

הרב מלובלין בקש לעצרו, להשתעשע עמו קמעא בדברי תורה, אבל הזקן האלמוני סרב, ממחר הוא לדרך. "אמרו לפחות מה שמכם", התחנן הרב, "אלעזר פיוק" - השתוי, השיבו הזקן ונעלם בין השיחים.

רבי אלעזר הגיע לקוצק, לא ספר לאיש על פגישתו, ועל שיחתו עם הרב מלובלין, הידוע בהתנגדותו לחסידים בכלל, ולחסידי קוצק בפרט, סרב להעסיק חסידים כשוחטים, או למנותם למשרות אחרות.

כשהגיע לפניו חסיד קוצקאי ובקש שיתנו לו משרת שו"ב שנתפנתה, סרב לו רבי דובעריש בטענה, "שוחט צריך שיהיה תלמיד חכם ובקי בהלכה, למדן ידוע אשר קבל המלצה מרב או גדול בתורה מפרסם".

ענמה נפשו של אותו חסיד, יצא לקוצק, פגש בחסיד הנודע **רבי אלעזר מביאליסטוק** זצ"ל, ושח לו את כל המאורע. נענה לו רבי אלעזר ואמר, "אתו לך כתב המלצה לרבה של לובלין, זה יועיל".

צחק אותו חסיד, מי מכיר את רבי אלעזר, ומהיכן הוא ידוע מחוץ לכתלי קוצק. בביאליסטוק עירו, הריהו סמל להתנגדות שנוא על המתנגדים, יותר מכל חסידי המקום. מה יועיל ומה יעזר מכתבו, כמהתלה זה

**וְעִשִּׂיתְּ שִׁלְחֹן עֲצֵי טָשִׁים אֲמֵתִים אֲרוֹנוֹ וְאִמָּה רַחֲבוֹ
וְאִמָּה נְחֹצֵי קַמְתּוֹ (כה מ)**

עֲשִׂיר מִחֲסִידָיו שֶׁל הַרְה"ק רַבִּי יִצְחָק אֵיִזִיק
מְזִידִיטְשׁוֹב זִיע"א, זָכָה בְּגוֹרֵל בְּשִׁלְחֹן
קָטָן וְיָקָר עָרְךָ עֲשׂוֹי מִכֶּסֶף, וְהֵבִיאוּ בְּמִתְנָה
לְרַבּוֹ, אִךְ הוּא מֵאֵן לִקְבֹּלוֹ.

רַק מִשֶּׁהִסְבִּיר לוֹ בְּנוֹ הַרְה"ק רַבִּי אֶלְיָהוּ
זִיע"א, שֶׁבְּשִׁלְחֹן זֶה רָאִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְדַבֵּר
מִצְוָה, לְהַעֲמִיד עָלָיו אֶת מְנוּרַת חֲנֻכָּה בְּזִמְנוֹ
הַהַדְלָקָה, וְלִקְיָם בּוֹ זֶה קוֹלִי וְאֶנְהוּי, נִתְרַצָּה
הַרְבֵּי לִקְבֹּל אֶת הַמִּתְנָה הַיְקָרָה.

בְּכֹל זְמוֹת הַשָּׁנָה, עֲמַד הַשִּׁלְחֹן בְּבֵית רַבִּי
אֶלְיָהוּ שֶׁהִתְגַּוֵּר אָף הוּא בְּזִידִיטְשׁוֹב,
רַק בִּימֵי הַחֲנֻכָּה, הוֹבֵא לְחֹדֶר הַרְבֵּי לְצַרְף
הַהַדְלָקָה. (פּאָר יִצְחָק)

וַיִּרְאֵה וַעֲשִׂיהַ כְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אֲתָהּ מְרָאָה בְּהִר (כה מ)

הַעֲרֵכָה מְרַבָּה שְׂרָרָה בְּחֹצֵר בְּעֵלְזָא כְּלָפֵי בֵּית
נְעֻשְׂכִיז. כְּשִׁשְׁלַח הַרְה"ק רַבִּי שְׁלוֹם
מִבְּעֵלְזָא זִיע"א אֶת אֶחָד מִחֲסִידָיו לְמִקּוּם
מִסִּים, וְדָרְכוּ עֲבָרָה בְּעִיר נְעֻשְׂכִיז, בְּקֹשׁ הַיְמִינוֹ
שִׁיפְרוֹס בְּשְׁלוֹמוֹ שֶׁל הַרְה"ק רַבִּי יִצְחָק מִנְּעֻשְׂכִיז
זִיע"א.

בְּאוֹתָהּ הַזְדַּמְנוֹת סֶפֶר, כְּשִׁלְמֵדְתִי מִסְכַּת מִדּוֹת,
הַתְּקוּשִׁיתִי בְּעֵינַי מִסִּים, וְלֹא הִצְלַחְתִּי
לְדַמְּנוּ בְּדַעְתִּי אֶת מְרָאֵהוּ שֶׁל בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ.
בְּאוֹתוֹ לִלְלָה הַגִּיעַ אֵלַי בְּחִלּוּמֵי יְהוּדֵי זְקוֹן
בְּעַל צוּרָה, וּבְיָדוֹ צָרוֹר מִפְתַּחוֹת גְּדוּלִים.

הוּא הוֹלִיכֵנִי אֶל בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ, וְהָרָאֵנִי אֶת
כָּל הַדְּבָרִים, שֶׁהַתְּקוּשִׁיתִי לְהַבִּינָם. שְׁאַלְתִּיו
מִי הוּא, הִשִּׁיבֵנִי בְּפָנָיִם מְאִירוֹת, הִגִּינִי הַרְה"ק
רַבִּי מְרַדְבֵּי מִנְּעֻשְׂכִיז זִיע"א, וְאֵנִי מִמְּנָה עַל

פְּרֻנְסֵי הָעִיר הַתְּנַגְדוֹ, טַעֲנוּ כִּי קוֹצָקָאֵי הָאִישׁ,
אֲבָל הַרֵב דָּרַשׁ בְּמִפְגִּיעַ כִּי יִקְבְּלוּהוּ
כְּשׁוֹחֵט, הוֹדִיעַ כִּי גָאוֹן אֲדִיר הַמְּלִיץ עָלָיו.
מִלֹּא פְּלִיאָה עֲשִׂיהַ שׁוֹב הַחֲסִיד אֶת דְּרָכּוֹ
לְקוֹצָק, מִהֵרָ לְהַפְגֵּשׁ עִם רַבִּי אֶלְעָזָר וּלְבָרַר
אֶת פֶּשֶׁר הַהִמְלָצָה וְהַחֲתִימָה. הִלָּה הַשְׁתִּיקוּ
בְּתַקִּיפוֹת וְאָמַר כְּדָרְכּוֹ, "אִם תִּגְלָה שֶׁהַרֵב
מְלוּבְּלִין טוֹעֵה בִּי, יִגְלוּ אַחֲרָיִם כִּי הוּא טַעֵה
בְּךָ".

כִּזָּה הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר מְבִיאֲלִיסְטוֹק, גָּאוֹן
שֶׁהִסְתִּיר תּוֹרָתוֹ, בְּעַל מְדַרְגּוֹת שֶׁעֲמַל
לְהַרְאוֹת כְּשִׁתְּנוֹ, חֲכָם מִפְּלֵא שְׁנֵהֲנָה הַרְבֵּה
בְּשִׁעָה שֶׁחֲשׁוּבוֹהוּ לְנִבְעָר מִדַּעַת. צָדִיק וְקָדוֹשׁ,
אֶחָד הָאֲרִיֹּת בְּחִבּוּרַת קוֹצָק, שֶׁהִרְגִּיל אֶת
חֲבָרָיו בְּגִנוּד לְרִצּוֹנָם כִּי יִכְנוּהוּ 'אֶלְעָזָר
בִּיאֲלִיסְטוֹקָר', אֶפְלוֹ לֹא רַבִּי אֶלְעָזָר. (בֵּית
קוֹצָק)

וְהַבֵּאת אֶת הַבַּדִּים בְּטַבְעַת עַל צִלְעַת הָאָרֶן לְשֵׂאת אֶת
הָאָרֶן בָּהֶם (כה יד)

בְּאֶחָד הַלִּילוֹת שֶׁל חֹדֶשׁ אֶדָר תִּרְכֹּזוּ, הַגִּיעַ
הַרְה"ק הַמְּאוֹר וְשִׁמְשׁ זִיע"א בְּחִלּוֹם
לְבָנוֹ מִמְּלֵא מִקּוֹמוֹ הַרְה"ק רַבִּי אֶהֱרֹן זִיע"א,
וְהִתְרָה בְּפָנָיו שְׂאֵם יְמֵהָ לְנִסֵּעַ לְרֵאדוֹמְסְק
אֶל רַבּוֹ הַרְה"ק הַתְּפַאֲרַת שְׁלֵמָה זִיע"א, הוּא
זָכָה עוֹד לְרֵאוֹת אֶת פָּנָיו הַקְּדוּשִׁים.

הַתְּפַאֲרַת שְׁלֵמָה הִסְתַּלַּק בְּיוֹם שְׁשִׁי, וְרַבִּי
אֶהֱרֹן הַגִּיעַ לְרֵאדוֹמְסְק בְּיוֹם חֲמִישִׁי,
וְנִכְנַס מִיַּד לְקַבֵּל שְׁלוֹם. מִשְׂרָאָהוּ אָמַר לוֹ
הַתְּפַאֲרַת שְׁלֵמָה, 'אָרוֹן נוֹשֵׂא אֶת נוֹשְׂאָיו,
וְרַבִּי אֶהֱרֹן הַבֵּין מִהַדְּבָרִים, כִּי הַתְּפַאֲרַת שְׁלֵמָה
מְכִין אֶת עֲצָמוֹ לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. (אוּצֵר
יִטְוּאֵל)

חז"ל והובא בפירש"י על הפסוק 'ועצי שטים' (לעיל בה ה), עצי שטים של המשכן היו ממה שהביא יעקב אבינו עמו ארזים מארץ ישראל, נטע אותם במצרים, וצוה לבני ישראל שכשיצאו ממצרים, יקחו את הארזים האלו עמם כדי שיוכלו לבנות בהם את המשכן.

הינו שעצי שטים של המשכן מתחלת נטיעתם, כשהיו עוד ענפים צעירים, כבר היו נטועים לשם כך שנתן יהיה לבנות בהם את המשכן.

הטעם בזה הוא, שבכדי שיוכלו לשמש לזה, צריך שמתחלת נטיעתם, כשהם עדין ענפים צעירים, כבר ישגיחו עליהם שיהיו ראויים להנחתו במשכן. הדבר גם נרמז בכך שכל המצות צריכות להיות כדרך גדילתו.

מתחלת גדילתו יש להשגיח עליהו שיהיו ראויין לזה, וילפינו לה מעצי שטים של המשכן, שהיו באפן כזה. כמו כן לענין חנוך הילדים, מקטנותם שאז תחלת גדילתם, יש להשגיח עליהם ולחנכם שיהיו כראוי, ואין לותר על שום מנהג, אף בקטנותם.

על כן בקש הרבי שיכניסו אליו את התינוק, אחר שנתה 'לחיים', ואמר עליו, "הוא שוכב כמו צדיק". הוא נסתלק בעת המלחמה, הי"ד. (אגרא דבי היולדי)

מתפתחות בית המקדש, לכן, סימ רבי שלום, "דורך אני בשלום בנו". (באהלי צדיקים)

ונטיית את הקרשים למשכן עצי שטים עמדים (טו)

נבד הנה להרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זיע"א, בן לבנו רבי יהושע זצ"ל, בשם ישראל, שהיה עדין פעוט בעת הסתלקות זקנו הקדוש. נהוג היה בחצר הקדש, שבעת שאחד הנכדים הגיע לגיל תשעה חודשים, הלבישו לו כתנת בפעם הראשונה, ואז הכניסוהו לפני רבי ישכר דב.

בשנת תרפ"ו, משהגיע ישראל לגיל זה, היה רבי ישכר דב בשנה האחרונה לחייו עלי אדמות. כיון שגברה חלשתו, מאנה הרבנית שיכנסו אליו עם הינוקא, כדי שלא יטריחוהו.

אולם הרבי לא הסכים לכך ואמר, מצינו בגמרא סכה (מה:), 'אמר רבי ירמיהו משום רבי שמעון בר יוחאי, כל המצות כלין אין אדם יוצא בהן אלא כדרך גדילתו שונאמר, 'עצי שטים עומדים'.

אפשר לומר שהטעם דלפינו דבר זה דייקא מעצי השיטים שהיו במשכן, כי אמרו

שונות, עקב כך לא התאפשר לו לערוך את סעודת המלוה דמלכה עד לשעה שטים בפילה.

שבוע אחד, הודמנו לפני הרה"ק רבי אברהם יצחק קאהן זיע"א בעל 'דברי אמונה', במוצאי שבת קדש טרות

מלוה מלכה

אחינו של הגאון החסיד רבי הלל מפאריטש יצ"ל ור' יעקב שמו, מתגורר היה בכפר סמוך לפאריטש. בכל שבת מברכים רגיל היה להתארח אצל דודו רבי הלל, ביום ראשון היה רוכש בשוק בפאריטש סחורה לחנותו, וחוזר לביתו שבכפר הסמוך.

שבוע אחד במוצאי שבת מהר רבי הלל להתפלל תפלת ערבית שלא כדרכו, הבדיל על הכוס ואמר 'ויתן לך' יחד עם ר' יעקב, כאשר את כל הברכות ב'ויתן לך', הוא מכון כנגד אורחו, ולאחר מכן אמר לו "סע מזד לביתך".

התנצל ר' יעקב שעדין לא רכש את הסחורה הדרושה עבור חנותו, אף רבי הלל עמד על שלו, דרש ממנו בתקיפות לבל יתעכב, ויסע מזיד לביתו.

שמע ר' יעקב ונסע, כשנכנס לביתו מצא את אשתו ואת כל בני ביתו קשורים בידיהם וברגליהם כל עוד נשמתם בם, וכל סחורתו וחפציו מן החנות ומהבית ארוזים בשקים.

התברר שבשבת לפנות ערב התפרצה כנופית שודדים אל הבית, קשרו את כל בני המשפחה, ארזו את הסחורה ואת החפצים על מנת לקחת את הכל עמיהם, ואת בני הבית זממו להרג רח"ל.

לפתע נפל על אנשי הכנופיה אימה ופחד, הם השאירו הכל בבית, ונמלטו על נפשם. היה זה בדיוק באתו הזמן בו אמר רבי הלל עם ר' יעקב 'ויתן לך'. (שמועות וסיפורים)

בשעה זו כבר היה הבגנו ריק מאנשים, אף הדברי אמונה בקש לקרא אליו מנן אנשים לסעד בצותא מלוה מלכה. אז התבטא ואמר כי מיום עמדו על דעתו, לא החסיר מלאכל סעודת מלוה מלכה במנן. (דברות קודש תולדות אהרן - פרשת וישב, מפי בנו רבי ישראל חיים)

מדוי מוצאי שבת אחרי הבדלה, נוהג היה הרה"ק בעל 'דברי אמונה' זיע"א ללמד שעור ברמב"ם בבית המדרש, ולפני למוד הרמב"ם, רגיל היה לשתות כוס תה חם משום חמין במוצאי שבת מלוגמא, בשעה זו, מכין היה המשמש עבור הרבי תה מיוחד, שנעשה מפרחי קמיל.

במוצאי שבת של חדש אדר, הכניס המשמש בשגגה לתוך התה כף מלאה במלח במקום בסקר, אחר הגיש את כוס התה לרבי, שלגם ממנה מלא לגמיו כדרכו בקדש, עם המלח שבה, כאלו לא ארע דבר.

רק לאחר מכן, כשהתחילו לחלק השירים לקהל כמדי שבוע, לא רצה הרבי שהחסידים ישתו מהמים המרים ואמר למשמש ר' יוסף אייזנברג במאור פנים ובדרך מליצה, "כבר קימת ונהפך הוא", כדי שלא יסתובב הכוס בין הקהל וישתו התלמידים הבאים אחריהם.

השתוממתי לראות כיצד רבנו שטה בשתיקה כאלו לא ארע דבר, ורק כשהיה נוגע לאחרים, הוא הזוהר את המשמש בחקמה ובדרך הלצה. (דברות קודש תולדות אהרן - פרשת וישב)

יומא דהילולא

סרב בתקופה לכהן כרבי ולקבל חסידים. בימים ההם נסתובב והוא נסע לצאנז אל הדברי חיים, עיניו הקדושות של הדברי חיים הכירו מיד בטיבו של איש זה. הוא העיד על רבנו שאינו מוציא מפיו שיחת חליו, כל מה שמדבר, הכל טמיר בה פגנות קדושות ויחודים. בהמשך, הרבה רבנו לנסע אליו.

הרבה לבקר בחצרות צדיקים, נמנה על תלמידיו המבוקשים של התפארת **שלמה מרדומסק** אשר פָּדוּ מאד, ובעת בקוריו עבר לפני התבה כדי להנות את רבנו בתפלתו. כן נסע לרב צדיקי דורו, בהם **רבי הירש מרימנוב**, **רבי יחזקאל מקוזמיר**, **רבי נתן דוד משידלאווצא**, **רבי דב בער מראדושיץ**, **רבי חיים מאיר ממוגלניצא**, **רבי אלעזר מקאזניץ**, **ורבי משה מלעלוב**. אכל רבו המבוקה היה אביו. קדם הסתלקותו, שלחו אביו להסתופף אחריו בצל **רבי נפתלי מרופשיץ**. כן עמד בקשרי מכתבים עם החדושי **הרי"ם** ואף בקר בחצרו. אמר עליו **הצמח צדק**, "מעיד אני עלי כמאה עדים, שבשמים נהנים מאד מאד מעבודת השם שלו".

בהמשך עבר לנייטטאט, אף ככל שנסה להסתיר את מעשיו, כך רבו החסידים ששחרו לפתחו, דבקו אחריו, ולוהו בצל גם כשהיה מנסה להתחמק, להסוות עצמו כרפתן המותעסק במשק עם בעלי החיים שהיו ברשותו. המונים שחרו לפתחו, בהיותו פעל ישועות רבות בקרב הארץ, לעתים באמירת התהלים שלו.

עקב הסתרתו המפלאה, לא ידעו החסידים כיצד לכנוהו, יען רבי חששו לקרא לו

אורו של רבנו הרה"ק רבי יוסף ברוך אפשטיין זיע"א מנייטטאט זרח בשנת תקנ"ב, בבית אביו הרה"ק **רבי קלונימוס קלמן** בעל **המאור ושמט** מקראקא. משחר ועוריו, צרפו אביו לנסיעותיו בצל קדשת רבו, הרה"ק **רבי יעקב יצחק מלובלין**, שקרבו והעריצו, בהמשך אף שלחו אביו לבדו אל הרבי ללובלין.

בהיותו בלובלין בעודו רך בשנים, נכנס הרבי לבית מדרשו והתהלך אנה ואנה, פניו בוערות כלפיד אש, אחר עמד וסקר בעיניו את כל הקהל הקדוש, פחד גדול נפל על כלם, בידעם כי אין דבר חוצץ בין ראיתו הקדושה ובין נשמותיהם, כשהגיע לרבנו אמר לו, "אותך אני מבקש, בא עמי בו ר' קלמיש'ל, ואלמדך דרך בעבודת הבורא יתברך שמו". לקחו לחדרו בו שהו זמן רב, בצאתו, פנים חדשות באו לכאן, ומאז נזקרו התלמידים בכבודו. (סיפורי נפלאות מגדולי ישראל)

בנוסף, בקר בצעירותו עם אביו אצל **רבי מנחם מנדל מרימנוב** וכן אצל **רבי מאיר מפרמיטלאן** שקראוהו לעלות לתורה קלוי באמרו 'אתה לוי אמת'. בהגיעו לפרקו, היה לחתן הנגיד רבי מרדכי גוטגאלד.

ברב ענותנותו, סרב להנות מכתרה של תורה והשתדל להסתיר את דרכיו, כאשר לפרנסתו עסק במסחר הפשתן. ביום השוק אמר **רבי נפתלי מרופשיץ** לחבראי קדישא בלובלין, "בואו ונצא השדה לשוק, לראות את מראהו של ר' יוסל בעסקו במסחר", וילכו יחדו והזינו את עיניהם ממנו.

אחר הסתלקות אביו בשנת תקפ"ג, נהל את בית מדרשו בקראקא כיורשו, אולם

כָּבֵד בְּעָרְבֵי רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא עַל אִם הַדָּרָךְ לְבוֹא אֵלַי."

הַשְׁתוּקָה לְעֵלוֹת לְאָרֶץ הַקֹּדֶשׁ, אֲךָ רַבּוֹ הַדְּבָרִי חַיִּים הֵנִיאוּ מִכֶּף, בְּשָׁנָתוֹ הָאֲחֵרוֹנָה

יָצָא לְדָרֶךְ אַחֵר שֶׁנִּפְרַד מֵאֲנָשֵׁי קְהֵלְתּוֹ, אוֹלָם אַחֲרֵי שֶׁהִגִּיעַ לְקֶרְאָקָא, בְּעֵמֶדוֹ עַל צִיּוֹן אָבִיו, הִתְחַרֵּט וְשָׁב בְּנֵי־שֵׁשֶׁטְאָט. כְּעֵבֶר זְמַן נִתְּוֹדַע שֶׁהֶאֱנִיָּה בַּהֲתַעֲתֵד לְהַפְלִיג טְבָעָה בְּלֵב יָם, וְרַב נֹסְעִיָּה טְבָעוּ בְּמִצּוֹלוֹת. נִסְתַּלַּק בְּיוֹם י' אָדָר א' תרכ"ז, מִקּוֹם מְנוּחָתוֹ בְּנֵי־שֵׁשֶׁטְאָט. (י"ד מאור ושמש, ימי זכרון)

צִאָּנְאִי

בְּנוֹ יְחִידוֹ מִמְּלֵא מְקוֹמוֹ בְּנֵי־שֵׁשֶׁטְאָט, הֵרַהֵק **רַבִּי קַלוּנִימוֹס קַלְמָן הַלֵּוִי**. חֲתַנְיִו, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הוֹרְבִיץ נֶכֶד הֵרַהֵק מְלוּבָלִיו, שֶׁנִּסְתַּלַּק עַל פְּנָיו. רַבִּי מֹשֶׁה אָבָא בְּעַר מְלִיטוּבִיסק.

מֵאֲמֵרוֹתָיו

הַסְּעִידָה שְׁעֵתִיד הַקַּב"ה לַעֲשׂוֹת לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא מְשׁוֹר הֶבֶר וְלוֹיָתָן וְיִין הַמְּשֻׁמֵּר, נִרְאִית לְכַאוֹרָה תְּמוּהָה, שֶׁכֵּן מָה עֵנֶן דְּבָרִים גְּשָׁמִיִּים כְּאֵלֶּה, לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁכָלוֹ רוֹחֲנִי.

וְהַעֲנִין בְּכָךְ הוּא, כִּי הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא נִהְנוּ מִמְּטַעְמֵי עוֹלָם הַזֶּה, יְכוּלִים לְחַשֵּׁב שֶׁהֵנָּאת עוֹלָם הַזֶּה כִּהֵנָּאת עוֹלָם הַבָּא דְּמִי, עַל כֵּן יִתְנוּ לָהֶם מְטוֹב הַמַּעֲדוּנִים שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, וְרַק לְאַחַר מִכּוֹן, מֵרַב טוֹב הַצָּפוֹן לְצַדִּיקִים, כְּדִי שְׁיִבְחִינוּ בֵּין זֶה לְזֶה, יִדְעוּ כִּי יָפָה שְׁעָה אַחַת שֶׁל קוֹרֵת רוּחַ בְּעוֹלָם הַבָּא, יוֹתֵר מִכָּל חַיֵּי עוֹלָם הַזֶּה. (אמרי שאול שביעות)

אַחַר שֶׁהִתְהַלַּךְ כְּרַפְתָּן פְּשוּט, וְהִתְנַגַּד בְּתַקוֹף לְכָל כְּנוֹי שֶׁל כְּבוֹד, וּמֵאִידָךְ, בְּשִׁמוֹ לֹא רָצוּ לְקַרְא לְרַבָּם, עַל כֵּן כָּנָה 'דְּעַר גּוֹטְעַר אִיד', 'הַיְהוּדֵי הַטּוֹב'.

הַצְּטִין בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל מְפֹלְאָה, בְּהִתְנַהֲגוּתוֹ הַמְּלֵאָה עֲנוּהַ וּפְשֻׁטוֹת, תְּמִיד הִיָּה מְסִיעֵ לַיהוּדִים בְּכָל עֵת הַצָּרָה וּבְכָל שְׁעַת הַדְּחַק. אֲלֻמְנָה שְׁאִפְפוּהָ רַעוּת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים, תִּכְפֵּי בְּדָרְכָה עַל מִפְתָּן בֵּיתוֹ נִחְמָה בְּכַפְלִים, בְּמוֹצָאָה עֶזֶר וְעֲצָה.

עֲנִיִּים רוֹכְלִים מִחֲזָרִים בְּעִירוֹת, נִכִּים וּבוּדְדִים, בְּדַפְקָם עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ, הִיָּה מְקַבְּלָם בְּסִבָּר פְּנִים יְפוֹת וּבְיָדַיִם פְּשוּטוֹת, הִטְרִיפָם לְחֵם חֶסֶד, וְכִתְנָתוֹ מְעַל בְּשָׂרוֹ הַפְּשִׁיט לְתַת לָהֶם. לֹא אָמַר עֲנִי מְעוֹלָם 'צַר לִי הַמְּקוֹם שְׁאֵלִין בְּבֵיתוֹ', כִּי כְּבֹד אֵת כָּלָם בְּכָל מְלִי דְמִיטְב.

בְּכָל עָרַב שַׁבַּת הִיָּה מִחֲזָר עַל פֶּתְחֵי הָעֲנִיִּים לְחַלֵּק לָהֶם מְזוֹן שֶׁלֹּשׁ סְעוּדוֹת לְכְבוֹד שַׁבַּת, וּבְשַׁעָה שֶׁהִיָּה נִרְאָה בְּרַחוּבוֹת הָעֲנִיִּים, נִתְּפַשְׁטָה הַבְּשׂוּרָה הַמְּשֻׁמַּחַת, 'דְּעַר גּוֹטְעַ יוֹד מְגִיעַ'.

הַתְּנַסֵּק רַבּוֹת בְּתַקוּנֵי נְשָׁמוֹת, בְּמִיחָד עִם דָּגִים הָיוּ לוֹ עֲנִינִים מְפֹלְאִים, יְדוּעַ הִיָּה כִּי דָגִים שְׁיִשׁ בָּהֶם נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת הַזְּקוּקִים לְתַקוּנוֹ, רוֹדְפִים אַחֲרָיו. פִּעַם עֵבֶר בְּשׂוֹק וְצוּהָ לְמִשְׁרָתֵיו לְקִנּוֹת דָּג מְסִים, בְּבוֹאֵם לְבֵיתוֹ הִרְגִּישׁוּ כִּי הִדָּג הֶעֱלָה סְרַחוֹן וְאִינוּ רְאוּי לְאֲכִילָה. אֲךָ רַבְּנוּ סָרַב לְהַשְׁלִיכוֹ בְּאֶמְרוֹ, "לֹא אֲכַפֵּת לִי, הִרְבּוּ עָלָיו בְּשָׂמִים עַד שֶׁתַּפּוּג רִיחוֹ מְעַט, אֲלוֹ הֵיִיתָם יוֹדְעִים מִי הוּא הִדָּג הַזֶּה, הֵיִיתָם מְבִינִים אוֹתִי. מְעִידֵנִי בּוֹ כִּי הִיָּה מֵאֲנָשִׁים הַנָּאִים" (סִינַע מֵעֲנִינֵיו).

אַחַר שֶׁהֵנִיחוּ לְפָנָיו בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא דָּג גְּדוֹל, אָמַר, "מִהֲבַחּוֹר הַזֶּה הִיָּתָה לִי יְדִיעָה

פרשת תרומה

כוונת הלב בתפילה

מרגלא בפומיה של הרה"ק הסבא משפולי זיע"א לומר תמיד: **תפילה ללא כוונה הרי זה כמניח הרים של חול, סיד ולבנים, זה על גבי זה ללא תוספת מים, והאיך יודבקו כל המינים האלה זה עם זה להיות מהם בנין** (איש הפלא' עמוד קפז).

דרש הרה"ק הפני מנחם זיע"א: בילדותי שמעתי מפי אבי הרה"ק האמרי אמת זיע"א מענין ההכנה קודם התפילה, לידע ולהתבונן כיצד ניגשים לתפילה, והגיד בשם צדיקים, **לפרש דברי המשנה 'חסידיים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין, כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים', היינו שבאותה שעה ביקשו שיהיו יכולים לכוין בתפילתם, כי גם על הכוונה בתפילה צריכים זכות.** תפילה היא מהדברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן, וכי יתכן לגשת לתפילה לפני מי שאמר והיה העולם אחר שכבר שמעו חדשות העולם ושערי המחירים וכיוצא בזה, מניחים תפילין ומתפללים בחיפזון וחולצים אותן וכבר עומדים אחר התפילה (אוצר דרשות ומאמרים ח"א, אלול דרשה טו).

שמה של פרשת השבוע הוא "פרשת

תרומה". רבינו האביר יעקב זיע"א כותב כי "תרומה" מרמזת על תפילה, שכן תפילה מצויה ב'רומו' של עולם, כמו שאמרו (ברכות ו:): אמר ליה ההוא מרבנן לרב ביבי בר אביי, ואמרי לה רב ביבי לרב נחמן בר יצחק, מאי 'כרם זלת לבני אדם'. אמר ליה, אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן. ובזה פירש את הפסוק (שמות כה ב): **'דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוּ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי,** שהתפילה צריכה כוונת הלב.

ואלו דבריו בספרו 'פתוחי חותם': אפשר לרמוז על התפילה, **דידוע דעיקר תפילה היא בלב, כמו שכתוב 'ולעבדו בכל לבבכם'** (דברים יא ג). ואמרו רז"ל (תענית ב.) 'איזוהי עבודה שהיא תלויה בלב, זו תפילה', שצריך כוונה בלב בשעת התפילה, ואם אין אדם מכוון ליבו בשעת תפילה, רק מוציא הדברים בפיו וליבו בל עמו, אין תפילתו מתקבלת. והתפילה נקראת דברים העומדים ברומו של עולם, והטעם, משום דהתפילה היא דברים, והדברים הללו עולים לשמי מרומים ועושים פעולה ומעלים השכינה מעלה מעלה, ולא שייך שתעשה הפעולה הזאת כי אם בכוונת הלב כראוי. וזהו שכתוב 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה' היא התפילה הנקראת דברים העומדים ברומו של עולם, והזהירם והודיעם דעיקר התפילה היא בלב. וזהו 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו', דהיינו, מכוון

שפעם לאחר ראש השנה נשאר בידי ריוח מן היום טוב סכום של עשרים רובל כסף, וחשבתי ליתן לסוחר הקמח עשרה רובל ולהטבח עשרה רובל, כי הייתי חייב להם. בתוך כך באה אלי אשה בבכיה עצומה שהיא עומדת להשיא את בתה ובידה אין כלום. נתתי לה עשרה רובל והיתה לה שמחה גדולה. אך אמרה שאם היה לה עוד עשרה רובל תהיה יכולה לעשות את החתונה בכי טוב, ונתתי לה גם העשרה רובל הנותרים. והנה אחר מעשה זו התפללתי בכוונה עצומה מאד, לכן אין תמיה אצלי על שהרה"ק מרימינוב מתפלל כל כך, כיון שיש לו כח הצדקה כזה.

תפילה במניין

הרה"ק רבי שלמה מזוויהל זיע"א, בחזרו פעם אחת ממירון, קרוב לשעת חצות לילה, מלווה באחד ממקורביו, חש כל כך ברע עד שביקש שלא לצרף הפעם נוסעים נוספים למונית, שכן קשתה עליו הנשימה. בהגיעם לירושלים באישון לילה ואפילה, כמעט ולא נראתה נפש חיה ברחוב. המלוה נכנס עם רבי שלמה אל ביתו וראה כי הלך לשכב מפאת חולשתו הרבה. המלוה, מתוך הנחה ששוב אין כעת מנינים לתפילת ערבית, התפלל ביחידות. אבל בלילה ההוא, בשעה מאוחרת, הופיע רבי שלמה במפתיע ב'שטיבלאך' של מאה שערים. איש מן הנוכחים לא ידע כמובן כי רבי שלמה הוא נגוע חולי ומסובל במכאובים, שהגיע כעת מנסיעה ארוכה ומתישה בת שעות רבות. הוא לא ויתר על תפילת ערבית

לבו כראוי בשעת התפילה, ממנו 'תקחו את תרומתי', דהיינו, תקבלו את תפילתי, ומי שאינו מכוון את לבו רק הדברים מהשפה ולחוץ, לא תקבל תפילתו.

תיבת 'תרומה' שלפי פשוטו של מקרא הכוונה בזה הוא לצדקה, ולפי הרמז של רבינו האביר יעקב הכוונה היא על תפילה, יכולים אנו להעלותם בקנה אחד עם מעשה נפלא בו הגיד הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א כי בכוח הצדקה להביא את האדם להתפלל בכוונה, ולכן התפילה קרויה תרומה, כי הא בהא תליא ('חמדה גנוזה' מערכת רופשיץ): הרה"ק רבי אשר ישעיה מרופשיץ זיע"א היה נחוץ פעם למעות. הציע לו חותנו הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א שיסע בעיירות לקבץ מעות. כששב לביתו שאלו חותנו על נסיעתו ומי נתן לו מעות, וסיפר לו. שאלו הרה"ק מראפשיץ, אם היה ברימנוב, אצל הרה"ק רבי צבי הירש מרימינוב זיע"א. אמר לו, הן. ושאל אותו: כמה נתן לך, בודאי נתן לך עשרה רובל כסף. אמר לו, שנתן לו יותר מזה. שאל אותו: אפשר נתן לך עשרים רובל כסף? אמר לו: עוד יותר. כן נמשך הלאה והלאה עד מאה רובל כסף, ואמר לו, שכן הוא, שנתן לו מאה רובל כסף.

אמר הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ: מעתה אין שום חידוש אצלי מה ששמעתי אומרים על הרה"ק מרימינוב שהוא מתפלל בכוונה, כיון שיש לו כח הצדקה כל כך, כי זכורני

נודע הדבר! לא נשמה גבוהה יש כאן אלא שלך צריך להיות נשמה גבוהה ולהקפיד על תפילה במנין, ואז תווכח שילדך יפסיק ממנהגו, כי מה שהתינוק רואה אצל אביו מנסה הוא לחקות בעצמו ('אגרא דבי הילול' עמוד עז).

על הפסוק (שמות כה ז): 'אבני שהם ואבני מלאים לאפד ולחשו', הקשה רבינו האור החיים הקדוש על כך שאיחר הכתוב והזכיר את האבנים הטובות בסוף בעוד שהם יקרים וחשובים יותר מהקודמים להם: צריך לדעת, למה כתב 'אבני שוהם ואבני מלואים' בסדר אחר כל ה"א מינים, ומן הראוי היה לו לסדרם קודם זהב וכסף כי הם מעולים מהם.

תירץ על כל הרה"ק רבי פינחס מנחם מפילץ זיע"א שמאחר ואת האבנים הטובות הביאו רק יחידים ובודדים הרי שחשיבותם פחותה מהמינים הקודמים שאותם הביאו אנשים רבים, כי אין דומה מרובים העושים את המצוה למועטים העושים את המצוה.

ואלו דבריו בספר 'שפתי צדיק' (אות יג):
אולי יש לומר קצת, שרואים אנו שלא קיבלו כל שוה כסף רק המינים הנצרכים לגוף עבודת הקודש, ובמינים המנויים קודם לא היה קצבה, עד שהיו באמת מרבים להביא, והיה ריבוי עבודת ציבור חשוב יותר, מה שאין כן אבני שוהם ומילואים שהכתוב מפרש לאפוד ולחושן, היינו שלא ליקח יותר, רק הצורך לב' כלים אלו, ולא היו יכולין לזכות לזה רק מעט אנשים, לכך נמנה

בציבור ולא זז משם עד שנאסף מנין מתפללים, ועלתה שמחתו למעלה על שזכה שלא להפסיד תפילה במנין. למחרת שאל את המלוה כיצד נהג, וסיפר לו כי הוא עוד טיפס במאמץ רב עד מאה שערים ועוד הספיק תפילה בציבור ('סודי עולם' ח"א עמוד 358).

חסידים מספרים שאצל הרה"ק הפני מנחם זיע"א הגיע פעם אחד מן החסידים וסיפר לו אודות בנו הקטן שעדיין לא דיבר אפילו, ועם כל זאת כל היום עסוק בלכרוך סביבות ידיו ועל ראשו רצועות עם קוביות לגו למיניהם הדומים לתפילין, ועומד ליד הכותל ומתנענע אנה ואנה כמתפלל. ואמר זאת בדרך התפעלות, שמסתמא יש לו נשמה גבוהה. שאל אותו הרבי על אתר: היכן מתפלל אתה שחרית כל בוקר? האברך הנ"ל בשמוע שאלה זו מהרבי נסמקו פניו מבושה והתחיל לגמגם ולהתנצל כי הוא יוצא למקום עבודתו בשעה מוקדמת בבוקר, ופעמים הרבה מתאחר קצת להתעורר משנתו, ואין לו די זמן להתפלל במנין, והוא אנוס להתפלל בביתו. חסיד זה לא הבין עדיין מדוע שואל אותו הרבי על תפילת שחרית שלו, מה השייכות של זה למה שסיפר, ומדוע הרבי אינו מתייחס למה שסיפר מילדו הקטן. אך הרבי ממשיך ושואל אותו: היכן מתפלל אתה שחרית כשהנך מתפלל בבית? ומתשובת האברך נתחוור כי הוא מתפלל בחדרו של ילדו הקט הנ"ל ופעמים שהוא מתעורר מתפילת אביו. כשמוע זאת הרבי, חיך ואמר לחסיד הנ"ל: עכשיו

באחרונה, להורות שחשוב יותר מרובים העושיין אף עבודה פשוטה, כגון הבאת נחושת וכדומה.

ומתוך כך מפליג הרה"ק מפילץ בתוכחת מוסר אודות מעלת התפילה במניין שיש בה כוח הרבים: על כן מוזר בעיני מה שנתפשט טעות בין החסידים שכל אחד מתפלל ביחידות, ואין ראייה מקדושי עליון רבותינו ז"ל ואף החסידים בעלי מדרגה, דאין לנו השגה בהם ובעבודתם בקודש, והמה דבוקים ומכוללים תמיד בכלל ישראל, אבל פשוטים כערכנו נכון ליכלל עצמנו בפועל ממש בציבור, והלואי שנזכה להיות בכלל ישראל.

לב נשבר

הרה"ק רבי זאב קיצעס זיע"א היה הבעל תוקע אצל רבו הבעש"ט הקדוש זיע"א בראש השנה, ולפני ראש השנה למד אתו הבעש"ט את כל הכוונות, ורשם לו אותם בכתב. ואולם כשהגיע זמן התקיעות, לקח ממנו הכתב עם כל הכוונות. ואמר לו, **כי כוונות הם כמו מפתחות לפתוח שערים, אך לפעמים העלה המנעול חלודה, שאי אפשר לפתחו במפתח, אבל לב נשבר הוא כמו קרדום ברזל שבכוחו לשבור כל המנעולים וכל דלתות נחושת.** וזה בחינת 'בני מררי', שמרוב מרירות לבם הם יכולים לפעול יותר מכל הכוונות של שמות הקדושים (הרה"ק רבי אברהם מסלונים זיע"א, 'בית אברהם' פרשת נשא).

הרה"ק רבי דוד ממיקולייב זיע"א, שהיה מתלמידי רבינו הקדוש הבעל שם טוב זיע"א

היה נוהג לנסוע אל הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זיע"א. שנה אחת בערב יום הכיפורים היה רבי פנחס מקוריץ טרוד מאד מחמת קטרוג גדול שהיה על כלל ישראל. באותה שנה נסע רבי דוד לרבי פנחס מקוריץ ליום הכיפורים, והגיע לשם בערב יום הכיפורים, והביא עמו אברך אחד שמעולם לא היה אצל רבי פנחס, והיה ניכר עליו שהוא אברך קדוש ובעל מידות. רבי פנחס קירב מאד את האברך הזה, ונתן לו כוס משקה לשתות, וכססיים האברך לשתות נתן לו רבי פנחס כוס שנייה, וכך שתה האברך חמשה כוסות י"ש. לאחר מכן הלך האברך לאכסניה שלו, והרגיש עייפות רבה מאד מחמת הי"ש ששתה, והיה מוכרח לשכב לישון לפני כל נדרי. הלך רבי דוד להעירו ולא עלה בידו להעירו משינתו העמוקה, ובלית ברירה השאירו לישון, והלך לבדו להתפלל, וכאב לו מעט על זה שהאברך לא הגיע לתפילה. לאחר התפילה חזר רבי דוד לאכסניה, וראה שהאברך עדיין ישן. וכן בבוקר, כשהלך לתפילת שחרית, האברך עוד ישן ולא היה שייך להעירו. לפני תפילת נעילה, התעורר האברך ובא לבית הכנסת. **רבי דוד רצה לומר לו דברי מוסר על זה שישן במשך כל היום הקדוש, אבל עוד לפני כן פרץ האברך בבכי גדול על זה שעבר עליו היום הקדוש באופן כזה שישן כל הזמן.**

כראות רבי פנחס מקוריץ את לבבו הנשבר והנדכה פנה אליו ואמר לו, שראה בערב יום הכפורים שיש קטרוג גדול על כלל ישראל, ולא היה בידו לבטלו כיון שלא היה יכול לבוא ללב נשבר ונדכה כמו שהיה לאברך הזה, וכשראיתי אותך נתתי לך בכוונה

תאות הממון

כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זיע"א (אמור תרע"א) בזה הלשון: אשר סיפר הצדיק ר' פייבלי מגריצא זצ"ל, שפעם אחת דיבר את כ"ק זקיני [הרה"ק רבי מנחם מנדל] זצללה"ה מקאצק דבר כסף. והשיב לו כ"ק זקיני זצללה"ה בלשון מאוים: מה אתה אומר כסף, זה אני שונא בתכלית! והיו נקבעים הדברים האלה בלב הצדיק ר' פייבלי זצ"ל עד כעבור איזה חדשים שהיה כסף נמאס בעיניו, ולא היה יכול להביט בו כלל.

אחד החסידים הקדמונים, רבי לייב געסער, מן העיר שצ'ריץ, מספר היה עובדה שהיתה בידו: בעודו צעיר לימים מתגורר היה בעיר וילקוטש. וממנה נוהג היה כפעם בפעם לצאת ביום החמישי בשבת ולצעוד רגלי אל העיר פרימישלאן, כדי לשבות שבת במחיצת רבי מאיר הרה"ק רבי מאיר זיע"א.

ערב שבת אחד בבואו אל רבי מאיר עייף ויגע מדרך הילוכו, פנה רבי מאיר אל משמשו ואמר: אריה, מזוג נא ללייב כוס יין שרף, גם פרוסת עוגה גדולה פרוס למענו, כי עוד רבה הדרך לפניו! ואל ר' לייב, נענה רבי מאיר ואמר: אכול ושתה וצא מיד לדרך, כי לא תשבות השבת אצל מאיר בפרימישלאן, כי אם אצל פלוני היהודי בכפר פלוני.

פתח ר' לייב והחל מתנה לפני רבי מאיר את גודל היגיעה שמשקיע הוא בצעידתו

לשתות כדי שתהיה עייף ותישן במשך יום הכפורים, ותבוא ללב נשבר ונדכה, ועל ידי זה נמתק הדינים והכל נהיה חסדים (הרה"ק האמרי מנחם מאלכסנדר זיע"א, ערב יו"כ תשנ"ט).

ביאר הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א את הפסוק (תהלים קמז ג) 'הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם', כי לכאורה, אם הוא מרפא שוב אין כאן לב נשבר. אכן הפירוש שמרפא לב נשבר שלא יהיה בעצבות, שבתחילה אי אפשר להיות לב נשבר בלא עצבות ולא זהו דרך עבודה. והקב"ה ברחמיו הרבים מסיר העצבות ממנו ונשאר לב נשבר מתוך שמחה. וזהו הרפואה על ידי שמחבש לעצבותיו (רמתיים צופים' א יט).

בעת שהותו של הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין הי"ד זיע"א בארץ ישראל, הגיע לבקר ביקור גומלין אצל הגאון הנודע רבי שמשון אהרן פולנסקי זצ"ל שהיה רב מטעפליק ובארץ ישראל שימש כדומ"צ שכונת בית ישראל. נענה הרבי מקארלין ואמר: **בבנין ארון העדות כתוב** (שמות כה י-יא) **וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֹתַיִם וְחֲצֵי אַרְכּוֹ וְאֲמָה וְחֲצֵי רַחְבּוֹ וְאֲמָה וְחֲצֵי קִמְתּוֹ, וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מְבִיַת וּמְחוּץ תְּצַפְּנוּ, וּפִירֶשׂ: הַצַּדִּיקִים מִבְּחוּץ אַבְרָהָם זֶהב טָהוֹר, אֲבֵל בְּפָנִים, בְּתוֹךְ עוֹמֵק לִבָּם, הֲרִי הֵם שְׂבוּרִים וְאוֹחוּזִים עֲצָמָם כְּפִשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ** (הגה"ח רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, 'לב ישראל' עמוד קעה).

הרגלית הלום, והתחנן על נפשו כי יורשה לשוב את השבת במחיצת רבי מאיר. השיב לו רבי מאיר: יהודי זה המתגורר בכפר הניח פה על שולחנו של מאיר במשך השנים סכומים גדולים ורבים לצורכי צדקה. עתה פרש השטן רשת לרגליו והוא עלול חלילה וחס להילכד בה. מאיר חפץ על כן כי תשבות את השבת בצל קורתו של היהודי, ותשמור את צעדיו מבוא השבת ועד צאתה לבל יעשה את אשר הוא זומם לעשות.

לא יכול היה עוד ר' לייב לסרב, אבל התאונן ואמר, כי רגליו כואבות לו מאוד מן הצעידה הארוכה שסיים זה עתה ואין בהן עוד כדי לשאתו בדרך הנוספת שלפניו. השיב לו רבי מאיר: צא עד לקצה העיר בדרך העולה אל הכפר המדובר, ומצאת שם עגלה אשר גלגליה שקועים ברפש ובעליה מצפה לעובר אורח שיבוא ויסייע לו לחלצה, תטה את שכמך קמעה, תסייע לו לחלץ את העגלה, ובשכר זאת יקחך עמו עד למחוז חפצך. עשה ר' לייב כאשר נצטווה, מצא את העגלה השקועה ברפש כפי שהובטח ואף הוסע על גביה עד למחוז חפצו ממש.

היהודי הכפרי אשר נדהם מהופעתו הפתאומית של האורח בצל קורתו, ביקש לנער מעליו בכל מחיר ולזכות מישהו אחר בהכנסת האורחים הבלתי קרואה שבאה לידו. ברם משגילה לו ר' לייב כי שלוח הוא הלום באופן מיוחד מאת רבי מאיר, החוויר הכפרי כסיד ובעל כורחו ענה אמן. לאחר חצות של ליל שבת נשמעו לפתע נקישות עזות על תריסי מעונו של היהודי. חש בעל הבית

להרגיע את האורח שנתקף בחרדה, ולאט לו חרש: לנקישות אלו התכוון הרבי!

מסתבר כי שכנים רעים, נוכרים מבני הכפר השיאו את שכנם היהודי כי ישתתף עמם בשוד גדול שתיכננו לבצע ביער הסמוך, תוך הבטחת חלקו בשלל הגדול שאמור היה ליפול לידיהם. בהתלקח בקרבו תאוות הממון מצא לו הכפרי הנבער 'היתרים' אוויליים כיצד יוכל להשתתף באירוע מבלי לעבור איסור ולחלל את השבת. נוכחותו הכפויה של האורח במעונו, ובעיקר הידיעה כי שליח שלוח הוא מעם רבי מאיר לשמור את צעדיו, הסירה את הרוח הרעה שאחזה בו בכפרי והוא הודיע ל'שותפיו' כי עקב הופעת אורח בלתי צפוי בביתו אנוס הוא לחדול מלהשתתף עימם. לאחר השבת נסע היהודי הכפרי עם ר' לייב לפרמישלאן שם השמיע רבי מאיר באוזניו דברים כדרבונות ולא זז משם ער שקיבל על עצמו בקבלה גמורה שלא ישוב לכיסלה עוד ('אספקלריה המאירה' עמוד תז).

פעם אחת ראה הרה"ק התפארת שלמה זיע"א למדן אחד שישב כל הלילה בבית המדרש ולמד שלשה דפים גמרא עם תוספות בעיון, והלמדן הזה היה בטבעו אוהב כסף. ויאמר אליו ה'תפארת שלמה': 'ווי העמדים וחסקיהם כסף' (שמות כז י) - 'ווי העמודים, פירוש, שלמדת ששה עמודים גמרא, וחסקיהם כסף' ועדיין יש לך חשק לכסף" (הגה"ח רבי יצחק מרדכי רבינוביץ זצ"ל אב"ד פאלאוונא, נכד התפארת שלמה, 'עטרת שלמה' עמוד פח).

אין לך ערב בכל הבשמים
כאותו המור

מפארים ומבארים תורת חכמי ספרד

צרו המור המבואר

חיבור פלאי שנכתב וחזר ונכתב במסירות נפש
ע"י החכם הקדמון רבי אברהם סבע זיע"א, מגולי ספרד

תורתו בלולה מכל חלקי הפרד"ם מלאי סודות ורזים לצד דרושים ערבים ונעימים בלשונות הכתובים
הערות ביאור עם ציונים והשוואות | פרקי תולדות ומבוא | פענוח אלפי ראשי תיבות ומראי מקומות | עימוד מרהיב ומשובב עין

אור להבת החסידות לישרי לב

שורשי החסידות נטועים באור הפורים

נשמת אור שבעת הימים מרן הבעש"ט זע"א נתעלה עד לחמה העליונה המתגלית במלואה בפורים, "להודיע" משם לכל המקומים ש"זכרם לא יסוף מזרעם" ויהי מה, לאמור שאהבת הבורא לכל אחד מישראל נצחית ותמידית. וע"כ מתורתו ותורת תלמידיו הק' תצמח גאולתנו ושמחת נפשנו, לעורר ולהאחיב את לב הבנים אל אביהם שבשמים.

לכך רואות עינינו שכל שאור החסידות מתרבה משנה לשנה, כך מתעלים ימי הפורים להיותם אבוקה של אור וגעגוע פנימי חזק יותר להידבק בבורא, כי שורשי החסידות נטועים באור הפורים.

אוצר פניני החסידות - פורים

מאמרים נבחרים ושמעונות נאות בשורשי הפורים המכוננים ומרוממים את האדם לעולמות נעלים | מעשי צדיקים | ספיר והלום - הארה חסידיית ועובדין שבין

תמונת הציון באדיבת "אהלי צדיקים"

אור הגאולה לישרי לב

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
ארמזנד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחי'
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של הרב"ק רבי אליהו הכהן איתמרי מאיזמיר - בעל 'שבט מוסר'

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
- מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך